

SPRAWOZDANIE
Z WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA
ZA OKRES OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 2017 R.

INFORMACJA O WYKONANIU BUDŻETÓW
JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

RADA MINISTRÓW

Warszawa
2018

Wprowadzenie	5
I. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego	12
1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	14
2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	24
2.1. Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego.....	27
2.2. Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego	28
3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	30
4. Zobowiązania według tytułów dłużnych jednostek samorządu terytorialnego ...	31
5. Wieloletnia prognoza finansowa jednostek samorządu terytorialnego	37
II. Wykonanie budżetów gmin	39
1. Dochody gmin	39
1.1. Struktura dochodów	39
1.2. Dochody według źródeł pochodzenia	41
1.2.1. Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa, obliczone za okres sprawozdawczy	43
1.2.2. Subwencja ogólna	45
1.2.3. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe	47
1.2.4. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich	79
1.2.5. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	52
1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	54
1.2.7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych	57
1.2.8. Pozostałe dotacje celowe	60
1.3. Dochody według działów	61
1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca	63
2. Wydatki gmin	64
2.1. Struktura wydatków	64
2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków	66
2.3. Wydatki według działów	67
2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów	69
2.3.2. Wydatki majątkowe według działów.....	70
2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca	72

3. Wynik budżetów gmin	73
4. Przychody i rozchody gmin	74
5. Zobowiązania według tytułów dłużnych gmin.....	75
6. Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych ..	77
7. Wydzielony rachunek dochodów gminnych jednostek budżetowych	80
 III. Wykonanie budżetów powiatów	
1. Dochody powiatów	81
1.1. Struktura dochodów	82
1.2. Dochody według źródeł pochodzenia	83
1.2.1. Subwencja ogólna	85
1.2.2. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe	86
1.2.3. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich	88
1.2.4. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	91
1.2.5. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	93
1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych	96
1.2.7. Pozostałe dotacje celowe	98
1.3. Dochody według działów	99
1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca	101
2. Wydatki powiatów	101
2.1. Struktura wydatków	101
2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków	103
2.3. Wydatki według działów	104
2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów	106
2.3.2. Wydatki majątkowe według działów	107
2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca	108
3. Wynik budżetów powiatów	109
4. Przychody i rozchody powiatów	109
5. Zobowiązania według tytułów dłużnych powiatów	111
6. Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych	112
7. Wydzielony rachunek dochodów powiatowych jednostek budżetowych ..	114

IV. Wykonanie budżetów miast na prawach powiatu

1. Dochody miast na prawach powiatu	115
1.1. Struktura dochodów	115
1.2. Dochody według źródeł pochodzenia	116
1.2.1. Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa, obliczone za okres sprawozdawczy	118
1.2.2. Subwencja ogólna	120
1.2.3. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe	121
1.2.4. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich	123
1.2.5. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	126
1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	128
1.2.7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych	131
1.2.8. Pozostałe dotacje celowe	134
1.3. Dochody według działów	135
1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca	137
2. Wydatki miast na prawach powiatu	138
2.1. Struktura wydatków	138
2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków	139
2.3. Wydatki według działów	140
2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów	142
2.3.2. Wydatki majątkowe według działów	144
2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca	146
3. Wynik budżetów miast na prawach powiatu	146
4. Przychody i rozchody miast na prawach powiatu	147
5. Zobowiązania według tytułów dłużnych miast na prawach powiatu	148
6. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu	150
7. Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych miast na prawach powiatu	152
 V. Wykonanie budżetów województw	
1. Dochody województw	153
1.1. Struktura dochodów	153
1.2. Dochody według źródeł pochodzenia	154
1.2.1. Subwencja ogólna	155

1.2.2. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe	157
1.2.3. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich	159
1.2.4. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	161
1.2.5. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	163
1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych	166
1.2.7. Pozostałe dotacje celowe	168
1.3. Dochody według działów	169
1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca	170
2. Wydatki województw	170
2.1. Struktura wydatków	170
2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków	172
2.3. Wydatki według działów	173
2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów	175
2.3.2. Wydatki majątkowe według działów	176
2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca	178
3. Wynik budżetów województw	178
4. Przychody i rozchody województw	179
5. Zobowiązania według tytułów dłużnych województw	180
6. Przychody i koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych	181
7. Wydzielony rachunek dochodów wojewódzkich jednostek budżetowych	183
 VI. Zbiorcze informacje dotyczące środków na realizację projektów i programów realizowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, środków z budżetu państwa na współfinansowanie oraz płatności z budżetu środków europejskich	 185
 VII. Zbiorcze wykonanie budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego	 190
 VIII. Zbiorcze wykonanie budżetu związku metropolitalnego	 191

Spis tablic

Wprowadzenie

Podstawę gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w roku 2017 stanowiły:

- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U z 2017 r. poz. 1453, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 2077, ze zm.).

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego określa:

- źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów,
- zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Istotnym źródłem dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Wielkość udziału we wpływach z podatku PIT w latach 2016 i 2017 przedstawiała się następująco:

	2016	2017
Gminy	37,79%	37,89%
Powiaty	10,25%	10,25%
Województwa	1,60%	1,60%
RAZEM	49,64%	49,74%

Ustalona na 2017 r. wielkość udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego (PIT) była wyższa o 0,1 punktu procentowego od udziału ustalonego na 2016 r. (37,79%).

Wskaźnik udziału gmin we wpływach z podatku PIT, określony w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wynosi 39,34%, z zastrzeżeniem art. 89 ustawy. Zgodnie z regulacją art. 89 udział gmin we wpływach z podatku PIT zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika obliczonego łącznie dla całego kraju. Wskaźnik ten ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r.

W 2017 r. wielkość udziału gmin we wpływach z podatku PIT wyniosła 37,89%.

Wskaźnik udziału we wpływach z CIT w 2017 r., w porównaniu, do wskaźnika obowiązującego w roku 2016, nie uległ zmianie i przedstawia się następująco:

	2016	2017
Gminy	6,71%	6,71%
Powiaty	1,40%	1,40%
Województwa	14,75%	14,75%
RAZEM	22,86%	22,86%

W 2017 r. jednostki samorządu terytorialnego sporządzały uchwały budżetowe i wieloletnie prognozy finansowe, zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, które w tym zakresie nie uległy zmianie.

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, w 2017 r. jednostki samorządu terytorialnego obowiązane były stosować zasadę zrównoważenia budżetu w części bieżącej, zgodnie z którą organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki (będące nadwyżką środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych). Na koniec roku budżetowego wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, z zastrzeżeniem przypadku realizacji zadań bieżących ze środków UE i EFTA. Wówczas, wykonane wydatki bieżące mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki jedynie o kwotę związaną z realizacją wydatków bieżących z udziałem środków UE i EFTA, w przypadku gdy środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

Istotnym elementem zabezpieczającym jednostki samorządu terytorialnego przed nadmiernym zadłużeniem był indywidualny limit zadłużenia odzwierciedlający ekonomiczną zdolność jednostki samorządu terytorialnego do spłaty zobowiązań. Reguła, określona w art. 243 ustawy o finansach publicznych, zakazuje jednostkom samorządu terytorialnego uchwalania budżetu, którego realizacja spowodowałaby, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja płatności związanych z obsługą zadłużenia do dochodów byłaby wyższa niż średnia arytmetyczna z, obliczonych dla ostatnich trzech lat, relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu.

Wskaźnik zadłużenia, liczony na podstawie wielkości z trzech poprzednich lat, z jednej strony znosi ograniczenia wiążące jednostki samorządu terytorialnego, dla których zaciąganie nawet dość znacznych zobowiązań finansowych może być instrumentem bezpiecznej polityki rozwojowej, z drugiej zaś dyscyplinuje te jednostki, którym wysokie obciążenie dochodów spłatami zobowiązań nakazuje dużą ostrożność przy zaciąganiu nowych kredytów i pożyczek czy też emisji papierów wartościowych. Limit zadłużenia ma za zadanie zabezpieczyć jednostki samorządu terytorialnego przed nadmierną kumulacją płatności z tytułu obsługi zadłużenia w stosunku do ich dochodów, nie ogranicza natomiast możliwości absorpcji środków europejskich przeznaczonych na realizację projektów objętych dofinansowaniem z tych środków. Z limitu tego wyłączone są bowiem spłaty kredytów, pożyczek oraz wykup wyemitowanych papierów wartościowych na realizację projektów z udziałem środków unijnych.

W sytuacji zagrożenia realizacji zadań publicznych i braku możliwości uchwalenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu z zachowaniem indywidualnego limitu spłaty zadłużenia, regionalna izba obrachunkowa wzywa jednostkę samorządu terytorialnego do opracowania i uchwalenia programu naprawczego. Rozwiązanie – zakładając określone wymogi co do gospodarki finansowej jednostki prowadzącej postępowanie naprawcze – pozwala na koncentrację środków i wysiłków samorządu niezbędnych z punktu widzenia efektywnej naprawy finansowej.

Kształtowanie się dochodów podatkowych jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r. było w głównej mierze zdeterminowane dobrą sytuacją gospodarczą.

Na poziom dochodów podatkowych jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności na dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych, wpływ miało również szereg działań mających na celu odbudowę strumieni dochodów podatkowych i uszczelnienie systemu podatkowego. Do działań tych należały m.in.:

- zmiany uszczelniające system podatkowy wprowadzone ustawą z dnia 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. poz. 1550),
- objęcie podatkiem dochodowym wynagrodzenia osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, sfinansowaną z dotacji (ustawa z dnia 23 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz.U. poz. 1010 z późn. zm.)),
- zmiana przedmiotu opodatkowania elektrowni wiatrowych podatkiem od nieruchomości wprowadzona ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. poz. 961). Zmiana przedmiotu opodatkowania elektrowni wiatrowych podatkiem od nieruchomości, mogła mieć wpływ na dochody podatkowe niektórych

jednostek samorządu terytorialnego, a tym samym częściowo przyczynić się do zwiększenia dochodów ogółem z podatku od nieruchomości.

Zgodnie z art. 117 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60 i 949) z dniem 1 września 2017 roku:

1. Każda dotychczasowa sześcioletnia szkoła podstawowa obejmująca klasy I–VI stała się ośmioletnią szkołą podstawową obejmującą klasy I–VIII.
2. Dotychczasowa szkoła podstawowa obejmująca strukturą organizacyjną część klas sześcioletniej szkoły podstawowej stała się ośmioletnią szkołą podstawową obejmującą strukturą organizacyjną te same klasy szkoły podstawowej.

Reforma oświaty wprowadziła też nowe rozwiązania w szkolnictwie zawodowym oraz zmiany w organizacji oraz funkcjonowaniu szkół i placówek oświatowych.

Do ustalenia części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2017, ustawy budżetowej i uchwał budżetowych na rok 2017 miały zastosowanie przepisy ustawy z dnia 1 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1985). Zgodnie z przepisami ww. ustawy, sześcioletni uczniowie uczęszczający do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych i innych form wychowania przedszkolnego zostali objęci subwencją oświatową. Zgodnie z nowelizacją ustawy zniesiona została również możliwość pobierania przez organ prowadzący, opłat za pobyt dziecka w wieku 6 lat w publicznej placówce wychowania przedszkolnego.

Ustawą z dnia 4 września 2016 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. poz. 1609) przedłużone zostały na trzy kolejne lata (tj. na lata 2017-2019) rozwiązania w zakresie systemu korekcyjno-wyrównawczego dla województw obowiązujące w 2016 r. dotyczące m.in.:

- ustalania wysokości wpłat województw do budżetu państwa z uwzględnieniem podwyższenia progu dochodowego, którego przekroczenie powoduje powstanie obowiązku wpłat oraz zmniejszenie nadwyżki dochodów przeznaczonych na wpłaty,
- podziału części regionalnej subwencji ogólnej, tj. z uwzględnieniem stopy bezrobocia oraz poziomu dochodów województw,
- utworzenia odrębnej rezerwy w budżecie państwa przeznaczonej na dofinansowanie zadań województw, związanych z budową, przebudową, remontem, utrzymaniem, ochroną dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami, która będzie rozdzielana wg ustawowych kryteriów,
- wyrównania różnic w dochodach powstałych w wyniku zmian systemowych wprowadzonych ustawą.

1 lipca 2017 roku rozporządzeniem Rady Ministrów, wydanym na podstawie ustawy z dnia 9 marca 2017 roku o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz.U. poz. 730) został utworzony Górnośląski Związek Metropolitalny.

Jest to pierwsze zrzeszenie gmin, realizujące zadania publiczne w zakresie określonym w ustawie. Do zadań tych należy, między innymi: kształtowanie ładu przestrzennego, rozwój publicznego transportu zbiorowego, metropolitalne przewozy pasażerskie.

Dochodami związku są, między innymi: udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze związku, składki z budżetów gmin, wchodzących w skład związku, dochody z majątku związku, dotacje z budżetu państwa i z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Wysokość udziału związku we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w roku 2017, czyli w którym utworzono związek metropolitalny, wynosił 0,2%. W latach następnych udział ten będzie wynosił 5%.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 września 2016 r. o szczególnych zasadach rozliczeń podatku od towarów i usług oraz dokonywania zwrotu środków publicznych przeznaczonych na realizację projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub od państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu przez jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. poz. 1454), od 1 stycznia 2017 r. wszystkie jednostki samorządu terytorialnego obowiązane są do scentralizowania rozliczeń w VAT wraz ze swoimi jednostkami organizacyjnymi.

Do projektów uchwał budżetowych na 2017 r. po raz pierwszy miał zastosowanie nowy dział klasyfikacji budżetowej p.n. „855 – Rodzina”. Stworzenie nowej jednostki klasyfikacji budżetowej miało na celu jednolite ewidencjonowanie środków związanych ze wsparciem rodziny. Dział Rodzina obejmuje przede wszystkim świadczenia związane z realizacją rządowego programu „Rodzina 500 plus”, który został wprowadzony przepisami ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1851, ze zm.), wydatki ponoszone na wspieranie rodziny (m. in. na asystentów rodziny i rodziny wspierające oraz placówki wsparcia dziennego), zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r. poz. 697, ze zm.) oraz wydatki wynikające z ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2017 r. poz. 1832, ze zm.).

Ponadto, w dziale tym odzwierciedlone są wydatki ponoszone między innymi na tworzenie i funkcjonowanie żłobków, klubów dziecięcych, działalność ośrodków adopcyjnych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, a także wydatki ponoszone na rodziny zastępcze i dziennych opiekunów, które zostały przeniesione z działów: „852 – Pomoc społeczna” i „853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej”. W dziale tym ujmowane są także składki na ubezpieczenia społeczne za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby

pobierające zasiłek macierzyński, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem, które zostały przeniesione z działu „753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne”.

* * *

Miasto na prawach powiatu – na podstawie art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U.Nr 133, poz. 872, z późn. zm.)– sporządza jeden budżet.

Uchwała budżetowa miasta na prawach powiatu określa poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gmin, powiatów oraz rodzajów wydatków przewidzianych na zadania realizowane przez gminy i powiaty.

W związku z powyższym, analogicznie jak w latach poprzednich, zaprezentowano w opracowaniu część danych dotyczących dochodów miast na prawach powiatu w podziale na część gminną i powiatową.

Podstawowym źródłem danych, dotyczących wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r., były sprawozdania z wykonania planów dochodów i wydatków oraz zobowiązań tych jednostek, sporządzone według zasad określonych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1015 oraz z 2017 r., poz. 699) oraz rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1773), wieloletnie prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego sporządzone według zasad określonych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2015 r. poz. 92).

Zgodnie z przepisami tych rozporządzeń, wszystkie jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują do Ministerstwa Finansów, raz na kwartał, sprawozdania z wykonania planów dochodów i wydatków budżetowych w pełnej szczegółowości, tj. dział, rozdział, paragraf, sprawozdania o nadwyżce/deficycie budżetowym, sprawozdania o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń.

Sprawozdania, o których mowa wyżej i wieloletnie prognozy finansowe jednostki samorządu terytorialnego przekazują do Ministerstwa Finansów – za pośrednictwem regionalnych izb obrachunkowych – w formie elektronicznej.

We wszystkich tablicach zbiorczych prezentowane są dane, zestawione na podstawie sprawozdań rocznych, otrzymanych przez Ministerstwo Finansów od jednostek samorządu terytorialnego, obejmujących jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe (działające na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych), rachunki dochodów i wydatków, o których mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych¹.

W części opisowej, dotyczącej dotacji celowych z budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań z zakresu administracji rządowej, zadań własnych oraz zadań realizowanych na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, wykorzystano dane ze sprawozdań z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

¹ Dane liczbowe zostały opracowane w oparciu o sprawozdania jednostek samorządu terytorialnego za 2017 rok według stanu bazy na dzień 28 marca 2018 r. oraz o dane z wieloletnich prognoz finansowych JST na lata 2017-2020 według stanu bazy na dzień 13 listopada 2017 roku. Dane te nie uwzględniają korekt nadesłanych w późniejszym terminie. Wielkości ujęto w zaokrągleniu do tysiąca złotych, na skutek czego powstały niewielkie rozbieżności w prezentowanych danych liczbowych.

I. Wykonanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego

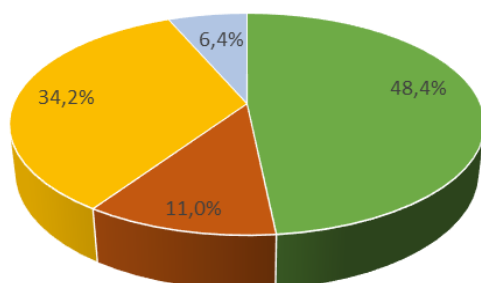
Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	213 668 930	233 058 594	229 878 741	98,6	107,6
Wydatki	206 034 558	246 202 740	230 166 344	93,5	111,7
Wynik	7 634 372	-13 144 146	-287 603	-	-

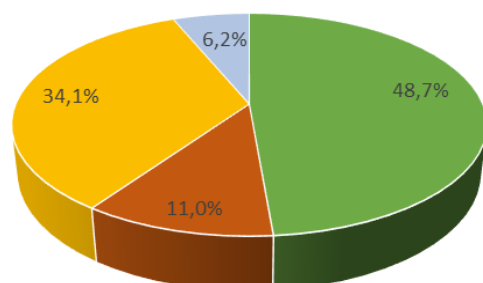
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały dochody ogółem w wysokości 229.878.741 tys. zł, tj. 98,6% planu rocznego oraz wydatki w wysokości 230.166.344 tys. zł, tj. 93,5% planu. Budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się deficytem w wysokości 287.603 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 13.144.146 tys. zł.

**STRUKTURA DOCHODÓW
WG KATEGORII JST W 2017 R.**

**STRUKTURA WYDATKÓW
WG KATEGORII JST W 2017 R.**

■ GMINY ■ POWIATY ■ MIASTA NA PRAWACH POWIATU ■ WOJEWÓDZTWA

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów ogółem, zrealizowanych w 2017 r. przez jednostki samorządu terytorialnego, dochody ogółem gmin i miast na prawach powiatu stanowiły 82,6% dochodów ogółem zrealizowanych przez wszystkie jednostki samorządu terytorialnego, a ich wydatki ogółem stanowiły 82,8% wszystkich wydatków finansowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego ogółem oraz na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów z udziałem środków unijnych prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Dochody ogółem w tym:	213 668 930	233 058 594	229 878 741	98,6		107,6
na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych	7 217 682	12 219 329	8 753 923	71,6	100,0	121,3
z tego:						
Gminy	1 431 334	3 746 447	2 260 207	60,3	25,8	157,9
Powiaty	417 936	1 378 642	947 008	68,7	10,8	226,6
Miasta na prawach powiatu	2 745 895	3 193 969	2 345 524	73,4	26,8	85,4
Województwa	2 622 518	3 900 271	3 201 184	82,1	36,6	122,1
Wydatki ogółem w tym:	206 034 558	246 202 740	230 166 344	93,5		111,7
na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych	4 481 926	17 277 085	12 774 761	73,9	100,0	285,0
z tego:						
Gminy	907 222	6 390 494	4 624 505	72,4	36,2	509,7
Powiaty	355 292	1 853 295	1 284 559	69,3	10,1	361,6
Miasta na prawach powiatu	1 022 713	4 548 030	3 342 923	73,5	26,2	326,9
Województwa	2 196 699	4 485 266	3 522 774	78,5	27,6	160,4
udział dochodów na programy i projekty unijne w dochodach ogółem	3,4	5,2	3,8	-	-	-
udział wydatków na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem	2,2	7,0	5,6	-	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r.
(Min. Fin.)

W 2017 r. wykonane dochody jednostek samorządu terytorialnego, związane z realizacją programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych stanowiły 3,8% dochodów ogółem. Natomiast wydatki na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych stanowiły 5,6% wydatków ogółem.

Dochody i wydatki bez środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wg kategorii jednostek samorządu terytorialnego

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem	213 668 930	233 058 594	229 878 741	98,6	107,6
Dochody bez dochodów na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych	206 451 249	220 839 265	221 124 818	100,1	107,1
z tego:					
Gminy	100 363 498	109 122 328	108 929 078	99,8	108,5
Powiaty	23 530 403	24 440 761	24 441 523	100,0	103,9
Miasta na prawach powiatu	71 674 235	75 731 821	76 184 016	100,6	106,3
Województwa	10 883 113	11 544 355	11 570 201	100,2	106,3
Wydatki ogółem	206 034 558	246 202 740	230 166 344	93,5	111,7
Wydatki bez wydatków na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych	201 552 632	228 925 655	217 391 583	95,0	107,9
z tego:					
Gminy	97 267 855	113 640 172	107 359 942	94,5	110,4
Powiaty	22 945 304	25 230 781	24 075 857	95,4	104,9
Miasta na prawach powiatu	70 918 787	78 566 804	75 161 129	95,7	106,0
Województwa	10 420 686	11 487 898	10 794 655	94,0	103,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r.
(Min. Fin.)

W 2017 r. w porównaniu do 2016 r. dochody ogółem wzrosły o 7,6%, natomiast dochody ogółem wyłączając dochody na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych wzrosły o 7,1%. W tym okresie wydatki ogółem wzrosły o 11,7%, natomiast wydatki ogółem bez wydatków na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych wzrosły o 7,9%.

1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

W 2017 r. jednostki samorządu terytorialnego wykonały dochody ogółem wyższe o 7,6% w porównaniu do dochodów wykonanych w 2016 r.

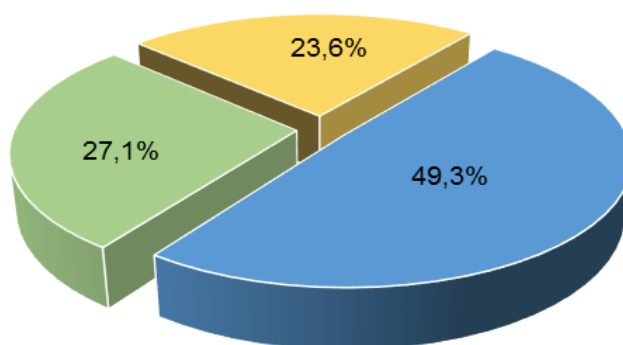
Dochody zrealizowane przez gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu i województwa w latach 2016 – 2017 prezentuje tabela poniżej:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY	101 794 831	112 868 775	111 189 285	98,5	109,2
POWIATY	23 948 339	25 819 403	25 388 531	98,3	106,0
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	74 420 130	78 925 790	78 529 540	99,5	105,5
WOJEWÓDZTWA	13 505 630	15 444 625	14 771 385	95,6	109,4
OGÓŁEM JST	213 668 930	233 058 594	229 878 741	98,6	107,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r.
(Min. Fin.)

Dochody ogółem wykonane w 2017 r. w gminach, miastach na prawach powiatu, powiatach i województwach były wyższe niż wykonane w 2016 r. Najwyższa dynamika wykonanych dochodów była w województwach i gminach (109,4% i 109,2%).

STRUKTURA DOCHODÓW W JST 2017 R.

■ Dochody własne ■ Dotacje ogółem ■ Subwencja ogólna

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r. dochody własne stanowiły 49,3%, dotacje 27,1%, a subwencja ogólna 23,6%.

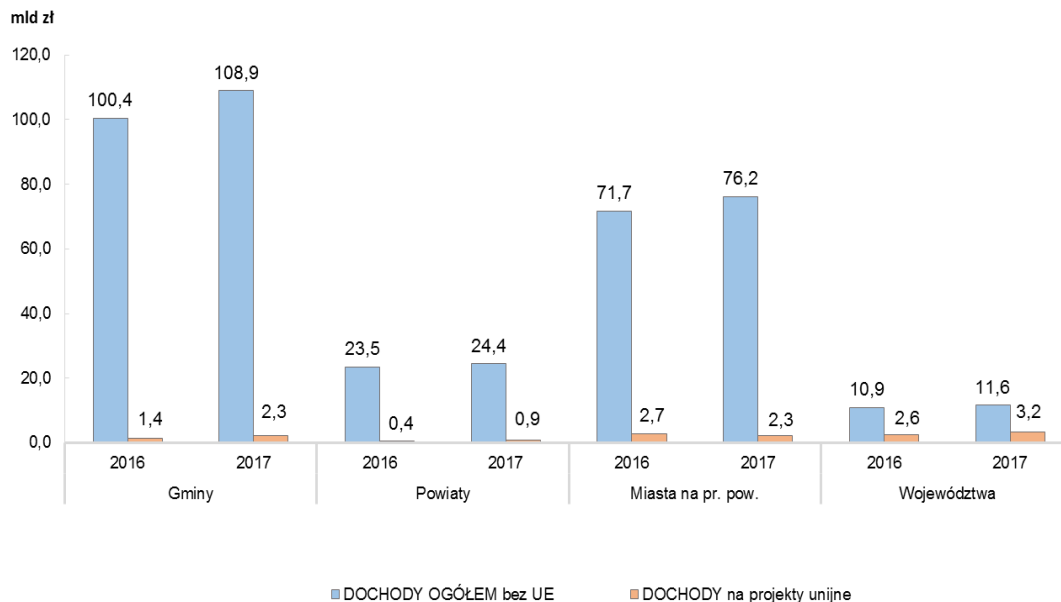
Wykonanie i dynamikę dochodów jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem,	213 668 930	233 058 594	229 878 741	98,6	107,6
z tego:					
Dochody własne	106 683 469	112 265 593	113 245 273	100,9	106,2
Dotacje ogółem	53 949 369	66 536 011	62 352 719	93,7	115,6
Subwencja ogólna	53 036 092	54 256 990	54 280 749	100,0	102,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., podobnie jak w 2016 r., najwyższą dynamiką charakteryzowały się dotacje (115,6%), w tym dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej wzrosły o 18,8%, na co wpływ miały m. in. realizowane świadczenia wychowawcze wynikające z ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (program „Rodzina 500+”).

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w podziale na dochody nieuwzględniające udziału środków unijnych oraz dochody na projekty unijne przedstawia poniższy wykres:

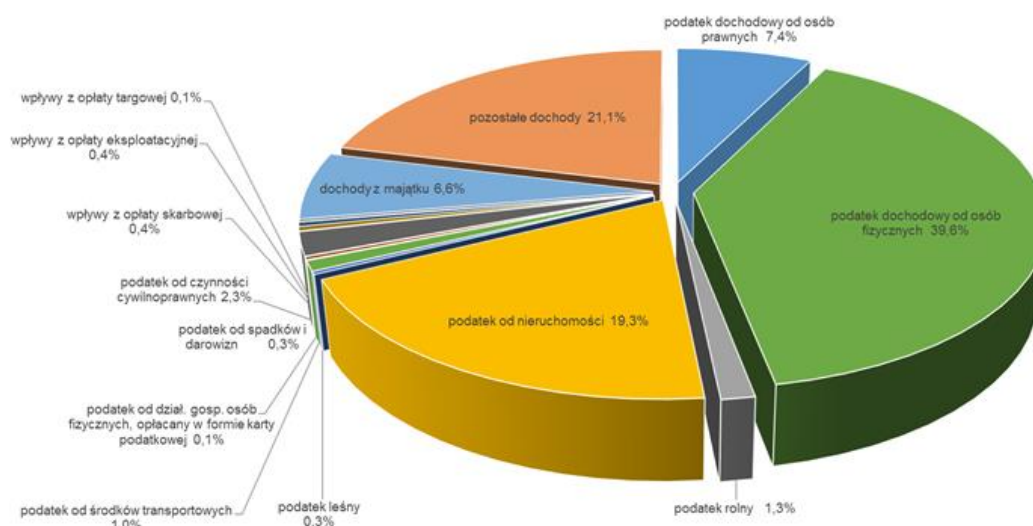

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., udział dochodów na programy i projekty unijne w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego zwiększył się z 3,4% do 3,8%.

Wyższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, w 2017 r., w porównaniu z 2016 r., wiąże się z realizacją programów w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020.

STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH JST W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego, w 2017 r., największy udział miały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych 39,6%, podatku od nieruchomości 19,3%, z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych 7,4% oraz dochody z majątku 6,6%.

W 2017 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 44.885.430 tys. zł i w porównaniu z przekazanymi udziałami w roku 2016 były one wyższe o 9,2%.

Kolejnym istotnym źródłem dochodów własnych były dochody z podatku od nieruchomości, które w 2017 r. stanowiły 19,3% dochodów własnych, plan tych dochodów został zrealizowany w 101,0%, a wykonanie było wyższe o 5,1% od wykonania w 2016 r.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów jednostek samorządu terytorialnego przedstawiono w tabelach załączonych do sprawozdania.

Transfery z budżetu państwa

W 2017 r., według sprawozdań budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu dotacji z budżetu państwa i subwencji ogólnej wyniosły 105.526.414 tys. zł i były wyższe niż w 2016 r. o 8,0%.

W 2017 r. budżet państwa wspierał realizację zadań jednostek samorządu terytorialnego przekazując na te cele dotacje w łącznej wysokości 51.245.664 tys. zł, w tym na zadania inwestycyjne 1.646.921 tys. zł. Łączna kwota dotacji z budżetu państwa dla jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r., w porównaniu do 2016 r., wzrosła o 14,7%.

Dotacje z budżetu państwa przekazane w kwocie 51.245.664 tys. zł dla wszystkich kategorii jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone były na realizację zadań:

- 1) z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 43.832.526 tys. zł, z tego na zadania bieżące 43.534.654 tys. zł,
- 2) własnych w wysokości 7.357.070 tys. zł, z tego na zadania bieżące 6.017.491 tys. zł,
- 3) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej w kwocie 56.068 tys. zł, z tego na zadania bieżące 46.598 tys. zł.

Szczegółowe informacje o wielkości dotacji dla poszczególnych kategorii jednostek samorządu terytorialnego zostały przedstawione w dalszych częściach niniejszego sprawozdania.

W 2017 r., na rachunki jednostek samorządu terytorialnego – według danych Ministerstwa Finansów – przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 53.807.389 tys. zł (bez rezerw), co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach).

Ponadto, zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, środki z rezerwy subwencji ogólnej, w wysokości 335.999 tys. zł, otrzymało 168 jednostek samorządu terytorialnego, a także na podstawie art. 36 ust. 4 pkt 1 ww. ustawy środki rezerwy subwencji ogólnej, w łącznej wysokości 137.362 tys. zł, otrzymały 884 jednostki samorządu terytorialnego.

Wykonanie subwencji ogólnej w 2017 r.

W 2017 r. – według danych Ministerstwa Finansów – na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 53.807.389 tys. zł (bez rezerw), co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach) i 102,3% kwot przekazanych w 2016 r.

Na powyższą kwotę subwencji ogólnej składały się:

- część oświatowa w wysokości - 41.909.520 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości - 9.857.418 tys. zł,
- część równoważąca w wysokości - 1.653.069 tys. zł,
- część regionalna w wysokości - 379.002 tys. zł,
- część rekompensująca w wysokości - 8.380 tys. zł.

Część rekompensująca subwencji ogólnej, stosownie do ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz.U. Nr 188, poz. 1840, z późn. zm.), przeznaczona jest na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych. W 2017 r. tę część subwencji ogólnej otrzymały gminy oraz miasta na prawach powiatu (w części gminnej), uprawnione do otrzymania tej rekompensaty i wymienione w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w budżecie państwa tworzy się rezerwę subwencji ogólnej przeznaczoną na dofinansowanie:

- 1) inwestycji na drogach publicznych powiatowych i wojewódzkich oraz na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu;
- 2) utrzymania rzecznych przepraw promowych o średnim natężeniu ruchu w skali roku powyżej 2000 pojazdów na dobę, wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu;
- 3) remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu.

Na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, rezerwą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Rezerwa ta została w całości rozdysponowana w sposób uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Minister Finansów przekazał środki w pełnej wysokości do właściwych samorządów według harmonogramu zaproponowanego przez Ministra Infrastruktury i Budownictwa.

Środki z rezerwy, o której mowa wyżej, w łącznej wysokości 335.999 tys. zł, otrzymało 168 jednostek samorządu terytorialnego, z tego:

- 159.119 tys. zł otrzymały 43 miasta na prawach powiatu,
- 146.240 tys. zł otrzymało 111 powiatów,
- 30.640 tys. zł otrzymało 14 województw.

Zgodnie z art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zwroty nienależnie otrzymanych przez jednostki samorządu terytorialnego kwot części wyrównawczej, równoważącej i regionalnej subwencji ogólnej tworzą rezerwę subwencji przeznaczoną dla jednostek samorządu terytorialnego, którą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego.

Rezerwa ta jest dodatkowo zwiększana o nierozdzielone środki części równoważącej subwencji ogólnej dla gmin. Zgodnie bowiem z art. 21a ust. 3 pkt 6 i ust. 4 pkt 6 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, jeżeli wyliczona kwota części równoważącej subwencji ogólnej jest wyższa od kwoty należnej, wówczas gminy otrzymują kwoty należne, a pozostałe nierozdzielone środki zwiększają rezerwę, o której mowa wyżej.

Stosownie do art. 36a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, podziału rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 tej ustawy, dokonuje minister właściwy do spraw finansów publicznych po uzgodnieniu z reprezentacją jednostek samorządu terytorialnego:

- 1) kryteriów, według których rozdzielana będzie rezerwa, spośród kryteriów określonych ustawowo;
- 2) wielkości środków rozdzielanych na podstawie poszczególnych kryteriów;
- 3) szczegółowego sposobu podziału rezerwy na podstawie poszczególnych kryteriów.

W 2017 r. środki rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zostały przeznaczone dla:

- gmin, w których dochody podatkowe za rok 2016 (ustalone dla gmin z uwzględnieniem art. 32 ust. 3 ww. ustawy), powiększone o część wyrównawczą i część równoważącą subwencji ogólnej ustalone na 2017 r. i pomniejszone o wpłaty, o których mowa w art. 29 ww. ustawy, ustalone na 2017 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca, były niższe od 80% wyliczonych w analogiczny sposób średnich dochodów wszystkich gmin, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju;
- gmin, które w 2017 r. dokonały wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin w wysokości wynikającej z art. 29 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego i w których dochody podatkowe,

w przeliczeniu na jednego mieszkańca, przyjęte do wyliczenia wpłat na rok budżetowy były niższe od 2000% średnich dochodów podatkowych wszystkich gmin, w przeliczeniu na mieszkańca kraju;

- dla powiatów, które w 2016 r. otrzymały z budżetu państwa dotacje celowe na realizację bieżących zadań własnych z zakresu domów pomocy społecznej, proporcjonalnie do wysokości udziału dotacji otrzymanych przez powiat w łącznej kwocie dotacji na ten cel otrzymanych przez wszystkie powiaty.

Środki z ww. rezerwy subwencji ogólnej, w łącznej wysokości 137.362 tys. zł, po uzgodnieniu z Zespołem ds. Systemu Finansów Publicznych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego zostały rozdysponowane w grudniu 2017 r. Otrzymały je 884 jednostki samorządu terytorialnego, z tego:

- 579 gmin otrzymało 80.372 tys. zł,
- 56 miast na prawach powiatu otrzymało 32.713 tys. zł,
- 249 powiatów otrzymało 24.277 tys. zł.

Wykonanie części oświatowej subwencji ogólnej w 2017 r.

Część oświatowa subwencji ogólnej ustalana jest na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (wcześniej ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty), w szczególności na zadania związane z prowadzeniem szkół i placówek, a także dotowanie szkół i placówek niepublicznych oraz publicznych prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego oraz przez osoby fizyczne.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustalana jest corocznie w ustawie budżetowej. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych (art. 28 ust. 1 ustawy).

Na poziom dochodów i wydatków oświatowych wykazywanych w sprawozdaniach z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego miały wpływ zmiany określone w przepisach ustawy z dnia 1 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1985), na podstawie której w roku 2017 w kwocie części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez jednostki samorządu terytorialnego z budżetu państwa uwzględnione zostały środki dla dzieci 6-letnich objętych wychowaniem przedszkolnym, oraz na zmiany dotyczące ustroju szkolnego wprowadzonego od dnia 1 września 2017 r. na mocy przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na 2017 r. ustalona została w wysokości 41.909.536 tys. zł.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 41.909.520 tys. zł, z tego dla:

- gmin	19.912.260 tys. zł,
z tego:	
gminom wiejskim	9.357.823 tys. zł,
gminom miejskim	3.868.825 tys. zł,
gminom miejsko-wiejskim	6.685.612 tys. zł,
- powiatów	7.642.637 tys. zł,
- miast na prawach powiatu	13.750.318 tys. zł,
- województw	604.305 tys. zł.

Różnica między kwotą przekazaną na rachunki jednostek samorządu terytorialnego, a kwotą zaplanowaną w ustawie budżetowej na 2017 r. wynika z faktu, iż w dniu 15 grudnia 2017 r. Gmina Grudziądz dokonała wpłaty na rachunek Ministerstwa Finansów kwoty w wysokości 16 tys. zł tytułem zwrotu nienależnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za rok 2017.

Z części oświatowej subwencji ogólnej zaplanowanej na rok 2017 wydzielona została rezerwa stanowiąca 0,4% tej części subwencji, w wysokości 167.639 tys. zł.

W trakcie roku budżetowego uległa ona zwiększeniu do łącznej wysokości 177.420 tys. zł, tj. o kwotę 9.781 tys. zł, uzyskaną w wyniku zmniejszenia części oświatowej subwencji ogólnej 71 jednostkom samorządu terytorialnego.

W świetle zapisów art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego rezerwą części oświatowej subwencji ogólnej dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego. Podział rezerwy tej części subwencji następuje nie później niż do dnia 30 listopada każdego roku.

Zgodnie z „Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2017”, przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, zostały rozdysponowane dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego środki w wysokości 177.420 tys. zł (co stanowi 100% środków ww. rezerwy), z tego:

- gminom	105.786 tys. zł,
z tego:	
<i>gminom wiejskim</i>	31.719 tys. zł,
<i>gminom miejskim</i>	32.331 tys. zł,
<i>gminom miejsko-wiejskim</i>	41.736 tys. zł,
- powiatom	22.663 tys. zł,
- miastom na prawach powiatu	48.355 tys. zł,
- województwom	616 tys. zł.

W tym miejscu warto zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2017, tj. art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, środki niezbędne na realizację zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie przedszkoli, szkół i placówek, zagwarantowane były w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

* * *

W ustawie budżetowej na rok 2017 w części 83, w poz. 52 została zaplanowana rezerwa celowa pn. „Zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego” w wysokości 1.374.000 tys. zł, zgodnie z ustalonym w art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 827, z późn. zm.) maksymalnym limitem wydatków z budżetu państwa przeznaczonym na dotację celową na dofinansowanie zadań gmin w zakresie wychowania przedszkolnego w 2017 r. Na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2017 (Dz. U. poz. 2162) kwota rezerwy została zmniejszona do wysokości 1.367.812 tys. zł.

Na podstawie dokonanego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania podziału środków budżetu państwa przeznaczonych w roku 2017 na dotacje celowe dla gmin i miast na prawach powiatu oraz stosownych wniosków wojewodów, decyzjami Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa na 2017 r., zostały uruchomione

środki w łącznej wysokości 1.289.385 tys. zł (tj. 94,3% planu po zmianach) z przeznaczeniem na udzielenie gminom oraz miastom na prawach powiatu dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie wydatków bieżących związanych z realizacją zadań w zakresie wychowania przedszkolnego w 2017 r.

2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

W 2017 r. jednostki samorządu terytorialnego wykonały wydatki ogółem w wysokości 230.166.344 tys. zł.

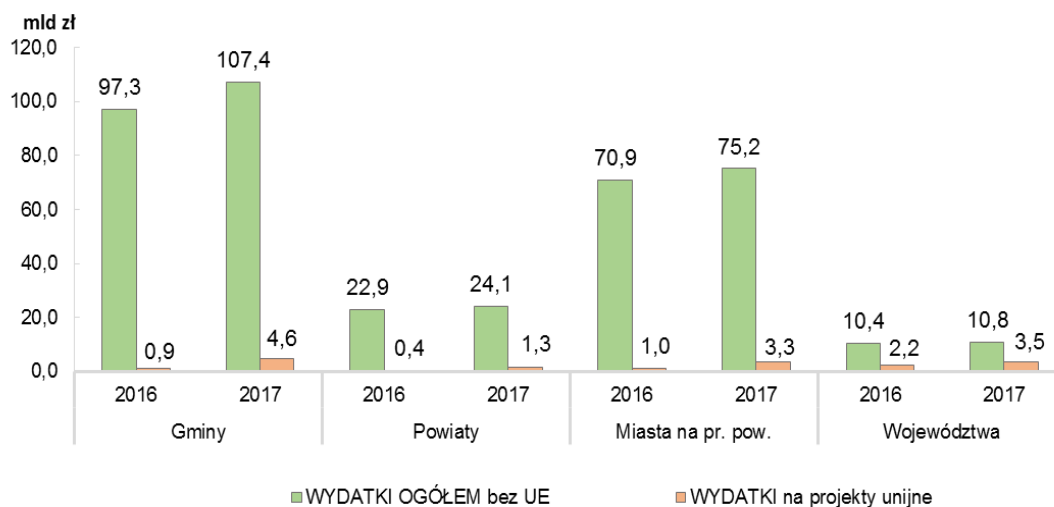
Wykonanie wydatków w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY					
Wydatki ogółem	98 175 077	120 030 666	111 984 447	93,3	114,1
w tym: wydatki majątkowe	10 953 539	19 937 490	16 395 922	82,2	149,7
POWIATY					
Wydatki ogółem	23 300 596	27 084 076	25 360 416	93,6	108,8
w tym: wydatki majątkowe	2 998 165	4 838 436	4 083 369	84,4	136,2
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
Wydatki ogółem	71 941 500	83 114 834	78 504 052	94,5	109,1
w tym: wydatki majątkowe	8 568 554	12 634 281	10 408 313	82,4	121,5
WOJEWÓDZTWA					
Wydatki ogółem	12 617 385	15 973 164	14 317 429	89,6	113,5
w tym: wydatki majątkowe	3 310 386	5 261 526	4 327 032	82,2	130,7
OGÓŁEM JST					
Wydatki ogółem	206 034 558	246 202 740	230 166 344	93,5	111,7
w tym: wydatki majątkowe	25 830 644	42 671 732	35 214 636	82,5	136,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r. we wszystkich kategoriach jednostek samorządu były wyższe, w porównaniu do zrealizowanych wydatków w 2016 r., największy wzrost odnotowano w gminach i województwach, odpowiednio o 14,1% i 13,5%. Najmniejsza dynamika wydatków wystąpiła w powiatach (108,8%).

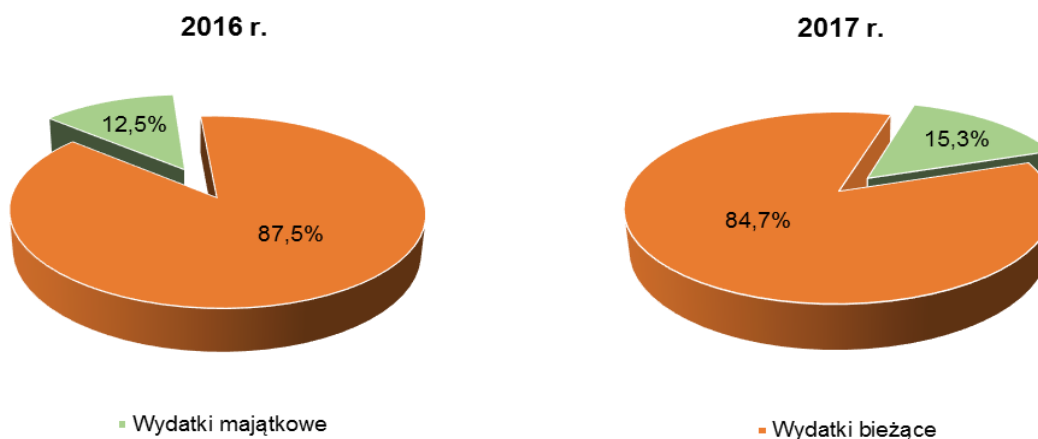
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w podziale na wydatki nieuwzględniające udziału środków unijnych oraz wydatki na projekty unijne przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., udział wydatków jednostek samorządu terytorialnego na programy i projekty unijne w wydatkach ogółem zwiększył się z 2,2% do 5,6%, na co wpływ miała realizacja programów w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020.

STRUKTURA WYKONANYCH WYDATKÓW OGÓŁEM JST W LATACH 2016-2017

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego w latach 2016 i 2017 (Min. Fin.)

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., w strukturze wykonanych wydatków ogółem zmniejszył się udział wydatków bieżących z 87,5% do 84,7%, natomiast zwiększył się udział wydatków majątkowych z 12,5% do 15,3%.

Udział wydatków majątkowych w ogólnej kwocie wydatków w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego przedstawia poniższa tabela:

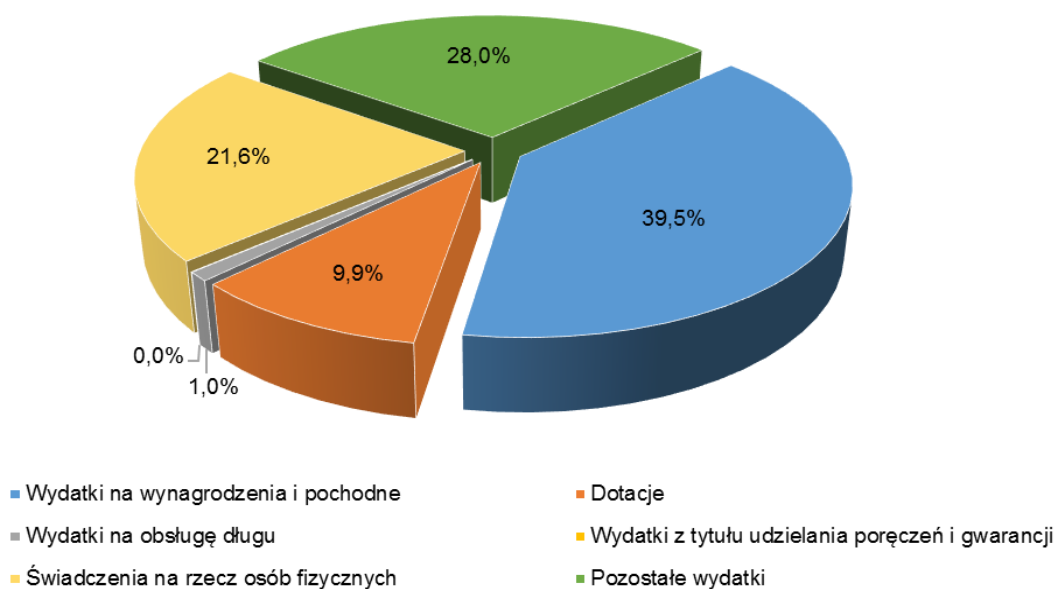
Wyszczególnienie	2016	2017
	% %	
1	2	3
GMINY	11,2	14,6
POWIATY	12,9	16,1
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	11,9	13,3
WOJEWÓDZTWA	26,2	30,2
OGÓŁEM JST	12,5	15,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Najwyższy udział wydatków majątkowych w kwocie wydatków ogółem w 2017 r. odnotowano w województwach (30,2%), a najniższy w miastach na prawach powiatu (13,3%).

Zgodnie z art. 236 ustawy o finansach publicznych, przez wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi.

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH JST W 2017 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących w 2017 r. najwyższy udział stanowiły wynagrodzenia i pochodne 39,5%.

Wydatki bieżące jednostek samorządu terytorialnego według głównych kierunków ich rozdysponowania.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Wydatki bieżące, z tego:	180 203 914	203 531 008	194 951 708	95,8	108,2
Wydatki na wynagrodzenia	62 086 320	66 290 586	65 079 276	98,2	104,8
w tym: wynagrodzenia osobowe	56 423 737	60 174 701	59 181 099	98,3	104,9
Pochodne od wynagrodzeń	11 490 045	12 369 521	11 945 816	96,6	104,0
Dotacje	17 525 069	19 958 518	19 372 683	97,1	110,5
Wydatki na obsługę długu	1 927 814	2 099 835	1 858 575	88,5	96,4
Wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	29 393	172 189	24 414	14,2	83,1
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	35 576 931	42 834 369	42 085 583	98,3	118,3
Pozostałe wydatki	51 568 342	59 805 989	54 585 362	91,3	105,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r.
(Min. Fin.)

W 2017 r. wydatki bieżące były wyższe o 8,2%, niż wykonane w 2016 r. Największy wzrost odnotowano w kategorii świadczenia na rzecz osób fizycznych (o 18,3%). Wyższe wydatki na świadczenia społeczne na rzecz osób fizycznych wiązały się przede wszystkim z realizacją świadczenia wychowawczego wynikającego z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Program „Rodzina 500+”).

2.1. Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego

Zgodnie z art. 263 ustawy o finansach publicznych organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić wykaz kwot wydatków niezrealizowanych w roku budżetowym oraz określić ostateczny termin dokonania każdego wydatku ujętego w tym wykazie w następnym roku budżetowym. W wykazie tym ujmują się wydatki związane z realizacją umów:

- 1) w sprawie zamówienia publicznego;
- 2) które zostaną zawarte w wyniku zakończonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w którym dokonano wyboru wykonawcy.

Ostateczny termin dokonania wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, upływa 30 czerwca roku następnego.

Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	2016	2017	Dynamika (3:2)	Struktura
	tys. zł		%%	
1	2	3	4	5
WYDATKI OGÓŁEM,	206 034 558	230 166 344	111,7	100,0
w tym:				
Wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego	1 404 678	2 048 867	145,9	0,9
w tym: wydatki związane z realizacją programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych	77 037	370 492	480,9	0,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r.
(Min. Fin.)

W 2017 r. wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego, stanowiły 0,9% wydatków ogółem. W porównaniu do 2016 r. wydatki, które nie wygasły z upływem roku budżetowego, zwiększyły się o 45,9%. Wydatki niewygasające związane z realizacją programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych stanowiły 18,1% wszystkich wydatków, które nie wygasły z upływem roku 2017.

2.2. Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego

Na mocy ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim (Dz.U. poz. 301, z późn. zm.) rada gminy rozstrzyga o wyodrębnieniu w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki.

Zwrot części wydatków wykonanych przez gminy w ramach funduszu sołeckiego, jest realizowany na podstawie art. 3 ust. 7 ustawy o funduszu sołeckim, który stanowi, że gminy otrzymują z budżetu państwa zwrot, w formie dotacji celowej, części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w roku poprzedzającym rok budżetowy.

Regulacje dotyczące zwrotu części tych wydatków zostały zawarte w rozporządzeniu Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie wzorów informacji przekazywanych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) i wojewodę, trybu zwrotu części wydatków gmin wykonanych w ramach funduszu sołeckiego oraz wzoru wniosku o ten zwrot (Dz.U. poz. 916, z późn. zm.). Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia zwrot tych wydatków następuje na rachunek gminy w terminie do dnia 31 sierpnia roku następującego po roku, w którym dokonano wydatków.

Wydatki zrealizowane w 2017 r. przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach funduszu sołeckiego przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	WYDATKI OGÓŁEM		Wydatki, zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego		Udział wydatków funduszu sołeckiego w wydatkach ogółem (%%)
	liczba jednostek	kwota (tys. zł)	liczba jednostek	kwota (tys. zł)	
1	2	3	4	5	6
JST OGÓŁEM,	2 808	230 166 344	1 481	404 587	0,2
w tym:					
GMINY	2 412	111 984 447	1 478	404 162	0,4
z tego:					
gminy miejskie	236	24 698 513	5	471	0,0
gminy wiejskie	1 555	48 940 982	980	259 101	0,5
gminy miejsko-wiejskie	621	38 344 953	493	144 590	0,4
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	66	78 504 052	3	425	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. (Min. Fin.)

Wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego wykazało 1.478 gmin i 3 miasta na prawach powiatu na kwotę 404.587 tys. zł, co stanowiło 0,2% wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego.

W 2017 r. wydatki zrealizowane w ramach funduszu sołeckiego wykazało o 17 jednostek więcej i wydatki te były wyższe o 3,8% od wydatków wykonanych na ten cel w 2016 r.

Zwrot części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego w 2017 r. gminy otrzymają w 2018 r. na podstawie wniosków o ich zwrot, złożonych do właściwego wojewody w terminie do 31 maja 2018 r.

Wydatki wykonane w ramach funduszu sołeckiego dotyczyły głównie działów:

- Transport i łączność (32,6%) - przeznaczone były w 89,5% na drogi gminne,
- Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (24,6%) - przeznaczone były w 61,6% na domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (17,2%) - przeznaczone były głównie na oświetlenie ulic, placów i dróg oraz utrzymanie zieleni,
- Kultura fizyczna (9,6%) – przeznaczone były głównie na obiekty sportowe.

Wydatki wykonane w ramach funduszu sołeckiego w tych działach stanowiły łącznie 84,0% wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego.

3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2017 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 287.603 tys. zł przy planowanym deficycie w wysokości 13.144.146 tys. zł.

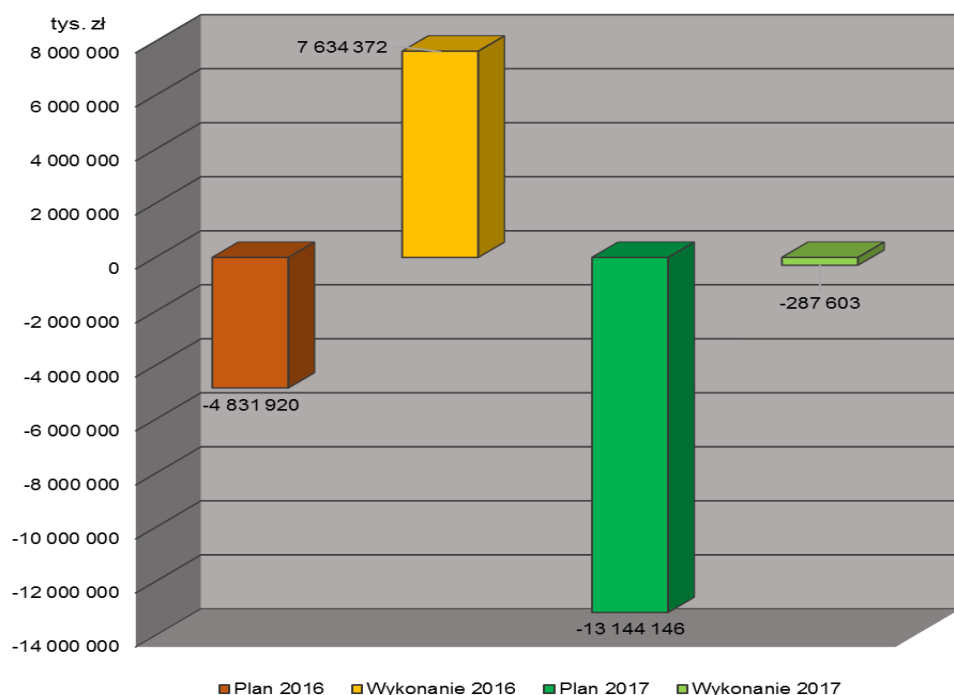
W 2017 r. budżety 1.376 jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się nadwyżką na łączną kwotę 3.986.704 tys. zł, a 1.432 jednostki samorządu terytorialnego zamknęły swoje budżety deficytem w wysokości 4.274.307 tys. zł.

Wynik jednostek samorządu terytorialnego prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017
	tys. zł		
1	2	3	4
JST OGÓŁEM	7 634 372	-13 144 146	-287 603
GMINY	3 619 754	-7 161 891	-795 162
POWIATY	647 743	-1 264 673	28 115
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	2 478 630	-4 189 043	25 488
WOJEWÓDZTWA	888 245	-528 539	453 956

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

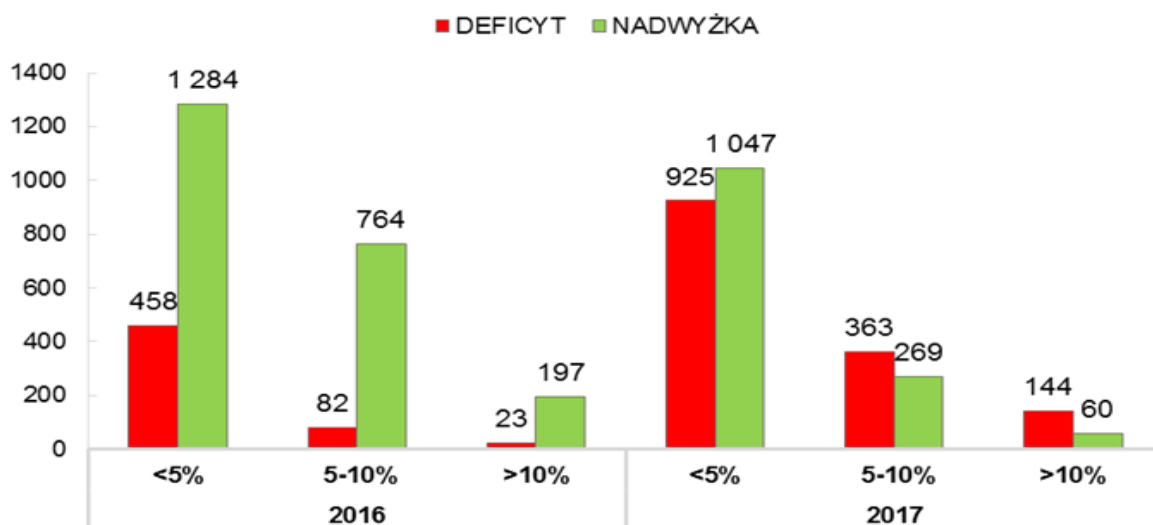
WYNIK BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W LATACH 2016-2017

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., podobnie jak w poprzednich latach, jednostki samorządu terytorialnego planowały znaczny deficyt. Budżety jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się deficytem w 2017 r., jednak był on znacznie niższy niż planowano.

Liczba jednostek samorządu terytorialnego w latach 2016-2017, według relacji wyniku do ich dochodów, przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. budżety 1.376 tj. 49,0% jednostek samorządu terytorialnego zamknęły się nadwyżką budżetową. Wśród jednostek, które wypracowały nadwyżkę, najliczniejszą grupę, podobnie jak w 2016 r., stanowiły jednostki o relacji nadwyżki do dochodów ogółem poniżej 10%. Udział tych jednostek w grupie jednostek, które osiągnęły nadwyżkę wyniósł 95,6%.

Wśród jednostek samorządu terytorialnego z deficytem budżetowym w 2017 r. najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o relacji deficytu do dochodów ogółem poniżej 5%. Udział tych jednostek w grupie jednostek, których budżety zamknęły się deficytem wyniósł 64,6%.

4. Zobowiązania według tytułów dłużnych jednostek samorządu terytorialnego

W 2017 r. zobowiązania według tytułów dłużnych ogółem jednostek samorządu terytorialnego, w stosunku do 2016 r., były niższe o 0,1%.

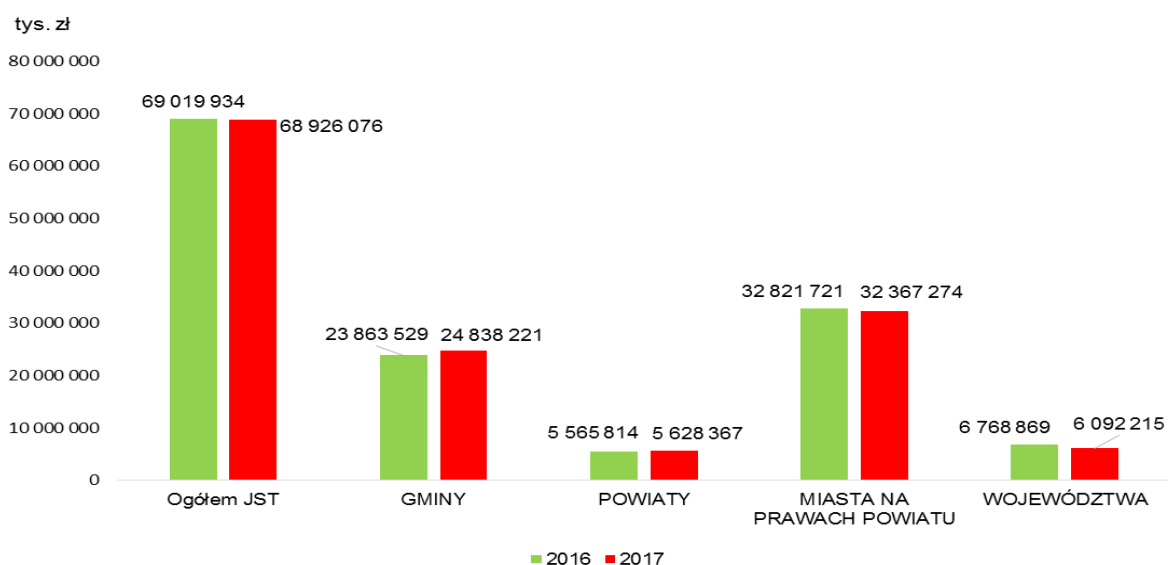
Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego w latach 2016 - 2017 zostały zestawione w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	2016	2017	(3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
Zobowiązania JST według tytułów dłużnych,	69 019 934	68 926 076	99,9
w tym:			
papiery wartościowe	4 272 684	3 942 024	92,3
w tym: długoterminowe	4 272 684	3 941 929	92,3
kredyty i pożyczki	64 653 237	64 907 387	100,4
w tym: długoterminowe	64 548 694	64 552 684	100,0
wymagalne zobowiązania	94 013	76 665	81,5
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	56 938	39 338	69,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r.
(Min. Fin.)

W strukturze zobowiązań ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r. największy udział stanowiły kredyty i pożyczki (94,2%); ich udział w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 0,5 punktu procentowego.

Zobowiązania według tytułów dłużnych w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego w latach 2016 - 2017 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r.
(Min. Fin.)

W 2017 r. zadłużenie w miastach na prawach powiatu i województwach było niższe niż zadłużenie na koniec 2016 r. Odwrotną tendencję można zaobserwować w gminach i powiatach – w tych kategoriach JST zadłużenie było wyższe niż w 2016 r.

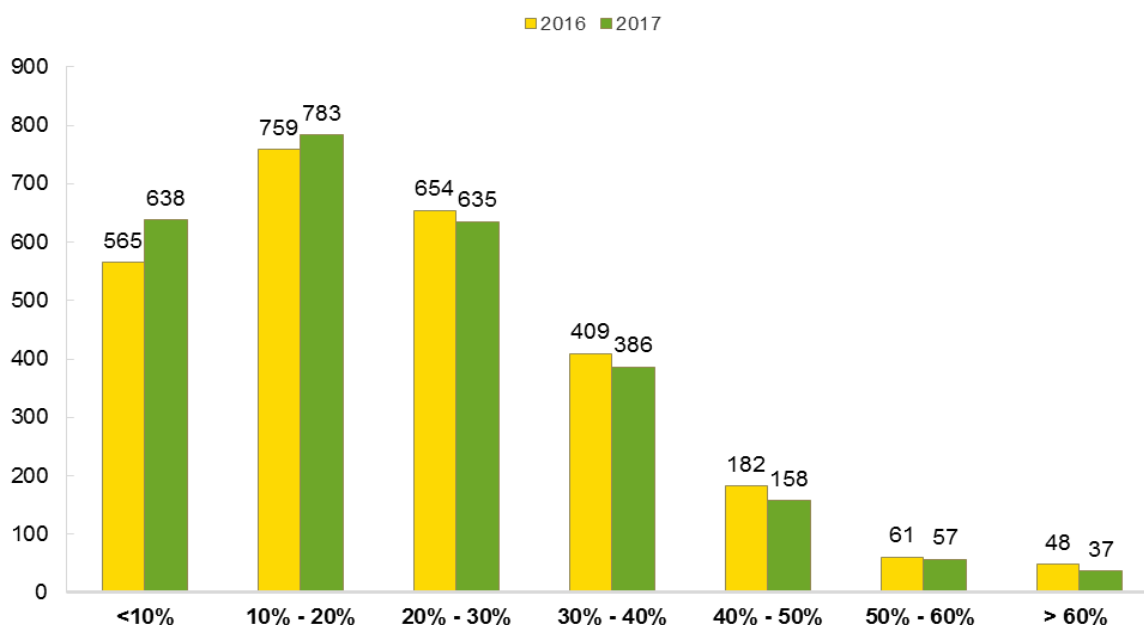
Kredyty i pożyczki na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych w poszczególnych kategoriach jednostek samorządu terytorialnego zostały zestawione poniżej:

Wyszczególnienie	2016	2017	(3:2)
	tys. zł		%%
1	2	3	4
Zobowiązania JST z tytułu kredytów i pożyczek na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych, z tego:	4 227 231	4 443 027	105,1
GMINY	1 326 496	1 420 048	107,1
POWIATY	158 152	170 443	107,8
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	2 100 587	2 266 268	107,9
WOJEWÓDZTWA	641 995	586 268	91,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. zadłużenie na programy i projekty unijne stanowiło 6,4% zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego i było wyższe niż w 2016 r. o 5,1%.

Liczba JST wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek w latach 2016 - 2017 przedstawia poniższy wykres:

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

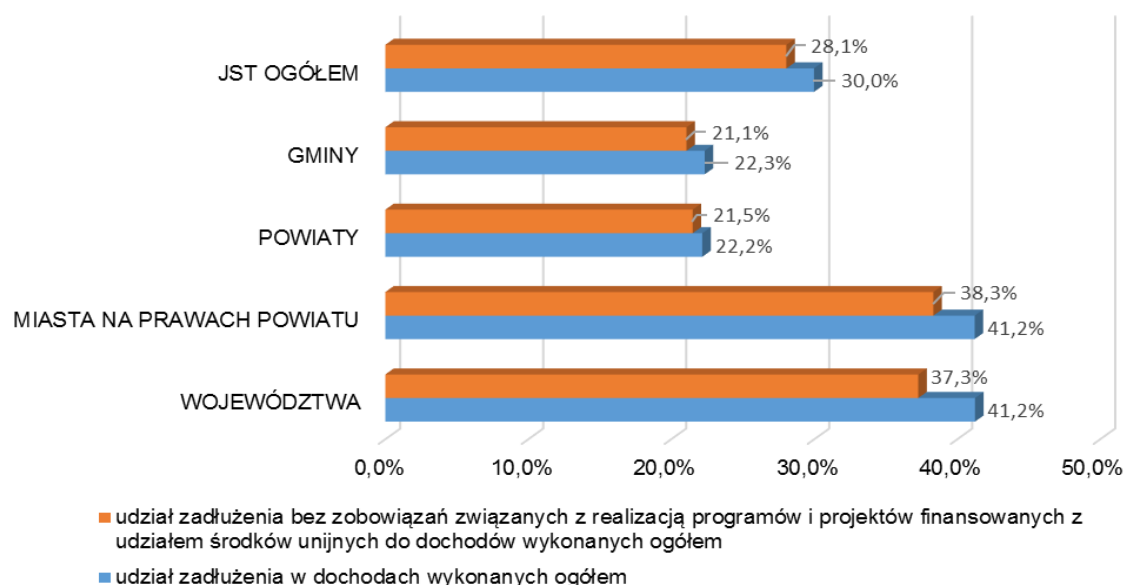
Liczbę jednostek samorządu terytorialnego wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Liczba jednostek								
	OGÓŁEM	Zadłużonych	Poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	Powyżej 60%
GMINY	2 412	2 307	574	677	557	307	125	40	27
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	66	66	3	12	10	18	11	6	6
POWIATY	314	305	58	94	64	57	21	8	3
WOJEWÓDZTWA	16	16	3	0	4	4	1	3	1
RAZEM	2 808	2 694	638	783	635	386	158	57	37

Źródło: Sprawozdania roczne jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. jednostek samorządu terytorialnego zadłużonych, bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych, było 95,9%, a zadłużenie do 40% wykonanych dochodów wystąpiło w 90,6% zadłużonych jednostek.

UDZIAŁ ZADŁUŻENIA JST W DOCHODACH WYKONANYCH W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w relacji do dochodów wykonanych stanowiło 30,0%.

Udział zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w wykonanych dochodach w 2017 r. wyniósł 28,1%.

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2017 r., w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami wykonują czynności podobne do czynności bankowych, zadłużenie wykazało 44 jednostki samorządu terytorialnego na kwotę 209.355 tys. zł.

Od 1 stycznia 2014 r. obowiązuje indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, określony w art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Omówienie indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, o którym mowa w art. 243 zostało zawarte we wprowadzeniu do sprawozdania.

Liczba JST, które nie spełniają relacji z art. 243

(do wskaźnika na 2017 r. przyjęto dane z wykonania budżetów JST w latach 2014-2016)

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020
GMINY	26	14	11	10
gm. miejskie	0	1	1	1
gm. wiejskie	17	9	6	7
gm. miejsko-wiejskie	9	4	4	2
MIASTA NA PRAWACH POWIATU	0	0	0	0
POWIATY	8	6	4	4
WOJEWÓDZTWA	0	0	0	0
JST	34	20	15	14

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2017-2020 (wg stanu na dzień 13 listopada 2017 r.)

Na 2017 r., wg danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (wg stanu na dzień 13 listopada 2017 r.), przy przyjęciu do wyliczeń danych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za lata 2014-2016, indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, nie spełniało 34 jednostek, tj. 1,2% wszystkich JST z tego:

- 26 gmin (1,1% gmin),
- 8 powiatów (2,5% powiatów),

Najwięcej jednostek samorządu terytorialnego, które nie spełniają relacji z art. 243 ustawy o finansach publicznych, pochodzi z terenu województwa zachodniopomorskiego (12 jednostek samorządu terytorialnego, tj. 9,0% jednostek tego województwa).

W województwach: łódzkim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim i wielkopolskim wszystkie jednostki spełniają relację z art. 243 o finansach publicznych.

Liczba JST, które w 2017 r. nie spełniały relacji z art. 243 wg województw

WK	Nazwa województwa	Liczba JST	Liczba JST, które nie spełniają art. 243	(4:3)
1	2	3	4	5
02	dolnośląskie	196	7	3,6%
04	kujawsko-pomorskie	164	1	0,6%
06	lubelskie	234	3	1,3%
08	lubuskie	95	2	2,1%
10	łódzkie	199	0	0,0%
12	małopolskie	202	2	1,0%
14	mazowieckie	352	0	0,0%
16	opolskie	83	0	0,0%
18	podkarpackie	182	0	0,0%
20	podlaskie	133	1	0,8%
22	pomorskie	140	1	0,7%
24	śląskie	185	2	1,1%
26	świętokrzyskie	116	1	0,9%
28	warmińsko-mazurskie	136	2	1,5%
30	wielkopolskie	258	0	0,0%
32	zachodniopomorskie	133	12	9,0%
J S T		2808	34	1,2%

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2017-2020 (wg stanu na dzień 13 listopada 2017 r.)

Wśród 34 jednostek samorządu terytorialnego, które nie spełniały relacji z art. 243 ustawy są jednostki, które:

- na etapie planowania budżetu na 2017 r. spełniały wskaźnik określony w art. 243, a nie spełniały tego wskaźnika na podstawie danych wykonanych,
- otrzymały pożyczkę z budżetu państwa,
- zostały wezwane przez regionalne izby obrachunkowe do uchwalenia programu postępowania naprawczego,
- miały budżet ustalony przez RIO.

Zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych, w razie braku możliwości uchwalenia przez jednostkę samorządu terytorialnego uchwały budżetowej, wieloletniej prognozy finansowej lub zagrożeniem realizacji zadań publicznych przez jednostkę samorządu terytorialnego, kolegium regionalnej izby obrachunkowej wzywa jednostkę samorządu terytorialnego do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego. Uchwalenie tego programu umożliwia jednostce samorządu terytorialnego realizowanie przedsięwzięć naprawczych, w tym również związanych z zadłużeniem.

Z informacji przekazanych przez regionalne izby obrachunkowe wynika, że 7 jednostek samorządu terytorialnego zostało wezwanych przez kolegium właściwej regionalnej izby

obrachunkowej do opracowania programu postępowania naprawczego, w tym 5 jednostek samorządu terytorialnego opracowało program postępowania naprawczego.

Ponadto, ustawa o finansach publicznych przewiduje możliwość udzielenia pomocy jednostkom samorządu terytorialnego, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej w formie pożyczki z budżetu państwa. Szczegółowe zasady udzielania pożyczki z budżetu państwa określają przepisy art. 224 ustawy o finansach publicznych. Jednostce samorządu terytorialnego może być udzielona pożyczka z budżetu państwa, jeżeli jednostka samorządu terytorialnego realizuje postępowanie naprawcze lub przystępuje do jego realizacji, jak również z analizy programu postępowania naprawczego wynika, że w stopniu wysoce prawdopodobnym nastąpi poprawa sytuacji tej jednostki, skuteczności w wykonywaniu jej ustawowych zadań oraz zachowane zostaną zasady dotyczące zrównoważenia wydatków bieżących oraz indywidualnego wskaźnika zadłużenia na koniec roku, w którym upływa termin spłaty pożyczki i zostanie zapewniona spłata pożyczki wraz z odsetkami.

Z tej formy pomocy skorzystało dotychczas 37 jednostek samorządu terytorialnego, w tym 3 jednostki otrzymały pożyczkę w 2017 r.

Na dzień 31 grudnia 2017 r., 25 jednostki samorządu terytorialnego korzystają ze środków pożyczki z budżetu państwa.

5. Wieloletnia prognoza finansowa jednostek samorządu terytorialnego

Od 2013 r. Ministerstwo Finansów otrzymuje dane z wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego, sporządzanych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Dane prognostyczne zawierające podstawowe kategorie finansowe występujące w jednostkach samorządu terytorialnego, m. in. dochody, wydatki, wynik, przychody, rozchody, kwota długu, podlegają przekazaniu (5 razy w ciągu roku) w formie dokumentu elektronicznego z wykorzystaniem systemu informatycznego.

Sytuacja finansowa jednostek samorządu terytorialnego, opracowana na podstawie danych z uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostek samorządu terytorialnego (WPF) na lata 2017 - 2020 wg stanu bazy na dzień 13 listopada 2017 r. przedstawia się następująco:

Dochody, wydatki i wynik według przyjętych uchwał jednostek samorządu terytorialnego na 2017 r. w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na lata 2017-2020

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2018/2017	2019/2018	2020/2019
	tys. zł				%%		
DOCHODY OGÓŁEM	231 117 264	239 758 667	230 959 043	228 164 766	103,7	96,3	98,8
WYDATKI OGÓŁEM	247 909 382	245 809 431	230 409 742	223 307 548	99,2	93,7	96,9
WYNIK	-16 792 118	-6 050 763	549 301	4 857 217			

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2017-2020

Z danych zawartych w przyjętych uchwałach jednostek samorządu terytorialnego na 2017 r. w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na lata 2017-2020 wynika, że jednostki samorządu terytorialnego na lata 2017 - 2018 r. planują deficyt, a w latach 2019-2020 nadwyżkę odpowiednio w wysokości 549.301 tys. zł i 4.857.217 tys. zł.

Zadłużenie, według przyjętych uchwał jednostek samorządu terytorialnego na lata 2017-2020, zaprezentowano w poniższej tabeli:

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2018/2017	2019/2018	2020/2019
	tys. zł				%%		
Zadłużenie	73 757 417	76 303 960	75 292 773	70 237 121	103,5	98,7	93,3
<i>udział zadłużenia w dochodach ogółem</i>	31,9%	31,8%	32,6%	30,8%			

Źródło: Wieloletnie prognozy finansowe JST na lata 2017-2020

Według danych zawartych w uchwałach w sprawie wieloletnich prognoz finansowych, jednostki samorządu terytorialnego planują na lata 2017-2020 zmniejszenie poziomu zadłużenia do kwoty 70.237.121 tys. zł w 2020 r., tj. o 4,8% mniej niż w roku 2017.

II. Wykonanie budżetów gmin

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów gmin przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Dochody	101 794 831	112 868 775	111 189 285	98,5	109,2
Wydatki	98 175 077	120 030 666	111 984 447	93,3	114,1
Wynik	3 619 754	-7 161 891	-795 162		
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Dochody	44 449 694	49 393 891	48 649 805	98,5	109,4
Wydatki	42 815 995	52 814 070	48 940 982	92,7	114,3
Wynik	1 633 699	-3 420 179	-291 176		

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. gminy wykonały dochody w wysokości 111.189.285 tys. zł, a wydatki w wysokości 111.984.447 tys. zł.

Budżety gmin, przy planowanym deficycie w kwocie 7.161.891 tys. zł, zamknęły się deficytem w łącznej kwocie 795.162 tys. zł, w tym deficyt w gminach wiejskich wyniósł 291.176 tys. zł.

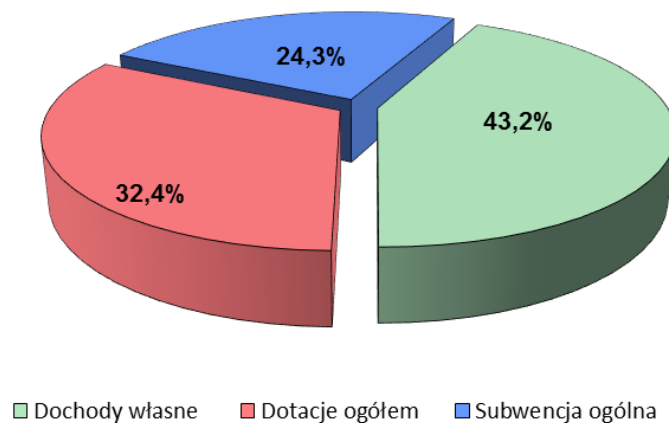
W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., dochody wykonane przez gminy były wyższe o 9,2% (w gminach wiejskich o 9,4%), natomiast wykonane wydatki w gminach były wyższe o 14,1% (w gminach wiejskich o 14,3%).

1. Dochody gmin

1.1. Struktura dochodów

W roku 2017, w strukturze dochodów ogółem gmin, dochody własne stanowiły 43,2%, dotacje – 32,4%, zaś subwencja ogólna – 24,3%.

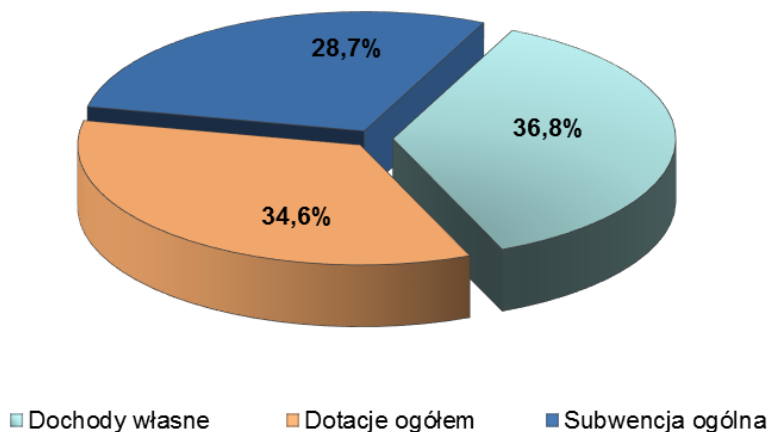
STRUKTURA DOCHODÓW GMIN W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów gmin wiejskich, dochody własne stanowiły 36,8%, dotacje ogółem – 34,6% a subwencja ogólna – 28,7%.

STRUKTURA DOCHODÓW GMIN WIEJSKICH W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin wiejskich za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r, w porównaniu do 2016 r., w strukturze dochodów gmin ogółem zmniejszył się udział dochodów własnych o 1,1 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 1,0 punkt procentowy) oraz udział subwencji ogólnej o 1,6 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 2,0 punkty procentowe) natomiast zwiększył się udział dotacji ogółem o 2,6 punktu procentowego (w gminach wiejskich o 3,1 punktu procentowego).

1.2. Dochody według źródeł pochodzenia

Wykonanie i dynamikę dochodów gmin, według ich kategorii, prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Dochody ogółem, z tego:	101 794 831	112 868 775	111 189 285	98,5	109,2
Dochody własne	45 134 629	47 916 752	48 076 250	100,3	106,5
Dotacje ogółem	30 298 948	37 899 171	36 041 938	95,1	119,0
Subwencja ogólna	26 361 254	27 052 852	27 071 097	100,1	102,7
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Dochody ogółem, z tego:	44 449 694	49 393 891	48 649 805	98,5	109,4
Dochody własne	16 785 452	17 855 730	17 879 681	100,1	106,5
Dotacje ogółem	14 012 530	17 602 805	16 824 230	95,6	120,1
Subwencja ogólna	13 651 712	13 935 356	13 945 894	100,1	102,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. dochody ogółem gmin zostały wykonane w wysokości 111.189.285 tys. zł i były wyższe niż dochody ogółem wykonane w 2016 r. o 9,2%. Natomiast dochody własne wykonane w 2017 r., w stosunku do dochodów wykonanych w gminach w 2016 r., zwiększyły się o 6,5%.

Dochody gmin według źródeł ich pochodzenia

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM,	101 794 831	112 868 775	111 189 285	98,5	100,0	109,2
z tego:						
DOCHODY WŁASNE,	45 134 629	47 916 752	48 076 250	100,3	43,2	106,5
z tego:						
podatek dochodowy od osób prawnych	778 293	830 663	861 749	103,7	0,8	110,7
podatek dochodowy od osób fizycznych	16 616 164	17 868 943	18 296 709	102,4	16,5	110,1
podatek rolny	1 491 448	1 501 609	1 463 712	97,5	1,3	98,1
podatek od nieruchomości	12 626 552	13 191 686	13 372 486	101,4	12,0	105,9
podatek leśny	291 388	286 668	290 433	101,3	0,3	99,7

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
podatek od środków transportowych	724 992	745 665	752 497	100,9	0,7	103,8
podatek od dział. gosp. osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	38 363	38 764	37 607	97,0	0,0	98,0
podatek od spadków i darowizn	114 858	121 222	133 570	110,2	0,1	116,3
podatek od czynności cywilnoprawnych	964 589	906 207	1 024 261	113,0	0,9	106,2
wpływy z opłaty skarbowej	162 983	170 730	168 585	98,7	0,2	103,4
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	332 846	371 517	362 377	97,5	0,3	108,9
wpływy z opłaty targowej	133 478	131 118	122 726	93,6	0,1	91,9
dochody z majątku	2 856 671	3 390 625	3 128 405	92,3	2,8	109,5
pozostałe dochody	8 002 003	8 361 335	8 061 133	96,4	7,2	100,7
DOTACJE OGÓŁEM	30 298 948	37 899 171	36 041 938	95,1	32,4	119,0
z tego:						
Dotacje celowe	29 090 168	34 523 448	34 012 324	98,5	30,6	116,9
Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	1 208 781	3 375 723	2 029 614	60,1	1,8	167,9
SUBWENCJA OGÓLNA	26 361 254	27 052 852	27 071 097	100,1	24,3	102,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych gmin istotną część stanowiły dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (38,1%) i podatek od nieruchomości (27,8%).

W 2017 r. wskaźnik udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, w porównaniu do roku 2016, zwiększył się z 37,79% do 37,89% i jest to związane z finansowaniem pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej.

W 2017 r. na rachunki gmin przekazane zostały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 18.296.709 tys. zł, tj. o 10,1% wyższej niż w 2016 r.

W 2017 r. plan dochodów z podatku od nieruchomości został zrealizowany w 101,4%, a wykonanie było wyższe, w porównaniu z wykonaniem roku 2016, o 5,9%.

1.2.1. Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy – Ordynacja podatkowa, obliczone za okres sprawozdawczy

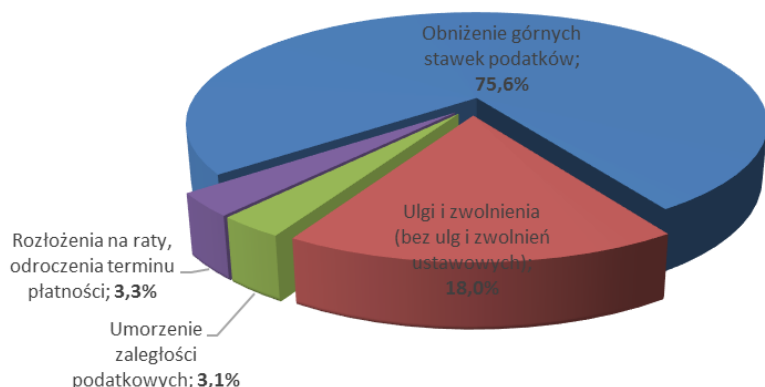
W wyniku obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności, w 2017 r. do budżetów gmin nie wpłynęła kwota 3.351.041 tys. zł, co stanowiło 3,0% dochodów ogółem (spadek o 0,3 punktu procentowego w stosunku do 2016 r.) i 7,0% dochodów własnych (spadek o 0,5 punktu procentowego w stosunku do 2016 r.).

Skutki udzielonych przez gminy w 2017 r. ulg i zwolnień przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie	Razem ulgi (4+5+6+7)	z tego:				Wskaźnik (3:2)
			Obniżenie górných stawek podatków	Ulg i zwolnienia (bez ulg i zwolnień ustawowych)	Umorzenie zaległości podatkowych	Rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności	
1	2	3	4	5	6	7	8
DOCHODY OGÓŁEM	111 189 285	3 351 041	2 532 595	604 659	104 237	109 550	3,0
DOCHODY WŁASNE, z tego:	48 076 250	3 351 041	2 532 595	604 659	104 237	109 550	7,0
podatek rolny	1 463 712	125 789	115 457	1 340	6 787	2 205	8,6
podatek od nieruchomości	13 372 486	2 568 261	1 811 822	598 058	70 112	88 270	19,2
podatek leśny	290 433	2 242	1 453	563	212	13	0,8
podatek od środków transportowych	752 497	598 102	587 367	2 645	3 696	4 394	79,5
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	37 607	195	0	0	34	160	0,5
podatek od spadków i darowizn	133 570	9 748	0	2	4 751	4 995	7,3
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 024 261	565	0	0	125	440	0,1
wpływy z opłaty skarbowej	168 585	22	0	0	17	5	0,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	362 377	484	0	0	6	478	0,1
wpływy z opłaty targowej	122 726	3 822	3 665	50	73	33	3,1
dochody z majątku	3 128 405	169	0	2	0	167	0,0
pozostałe dochody	8 061 133	41 642	12 831	1 998	18 426	8 388	0,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA ULG UDZIELONYCH PRZEZ GMINY W 2017 ROKU

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze udzielonych przez gminy w 2017 r. ulg i zwolnień 75,6% stanowiły obniżenia górnych stawek podatków.

W łącznej kwocie obniżenia górnych stawek podatkowych, największy udział miały obniżenia stawek w podatku od nieruchomości (71,5%) i w podatku od środków transportowych (23,2%).

Największy udział w łącznej kwocie udzielonych przez gminy ulg i zwolnień miały w 2017 r. ulgi i zwolnienia w podatku od nieruchomości – 98,9%.

W roku 2017 najwięcej umorzeń zaległości podatkowych dokonano w podatku od nieruchomości i w podatku rolnym (odpowiednio 67,3% i 6,5%).

W łącznej kwocie rozłożeń na raty, odroczeń terminu płatności największy udział miał podatek od nieruchomości (80,6%), podatek od spadków i darowizn (4,6%) i podatek od środków transportowych (4,0%).

Łączna kwota udzielonych w 2017 r. ulg i zwolnień, w porównaniu do dochodów wykonanych z danego tytułu, wyniosła w podatku od środków transportowych – 79,5%, w podatku od nieruchomości – 19,2%, w podatku rolnym – 8,6%, oraz w podatku od spadków i darowizn – 7,3%.

Przy obliczaniu dochodów podatkowych, stanowiących podstawę do ustalania dla gmin subwencji wyrównawczej, uwzględnione są skutki udzielonych przez właściwe organy gmin ulg i zwolnień. W przeciwnym bowiem razie, budżet państwa refundowałby gminom skutki decyzji jej organów.

1.2.2. Subwencja ogólna

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wszystkie gminy otrzymują z budżetu państwa subwencję ogólną.

Subwencja ogólna dla gmin składa się z części: oświatowej, wyrównawczej i równoważącej oraz od 2005 r. części rekompensującej subwencji ogólnej dla gmin przeznaczonej na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

W 2017 r. – według danych Ministerstwa Finansów – na rachunki gmin przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w wysokości 26.990.725 tys. zł, co stanowiło 100,0% kwot zaplanowanych na ten cel (po zmianach) i 102,6% kwot przekazanych w 2016 r.

Na powyższą kwotę subwencji ogólnej składały się:

– część oświatowa w wysokości	-	19.912.260 tys. zł,
– część wyrównawcza w wysokości	-	6.749.309 tys. zł,
– część równoważąca w wysokości	-	325.484 tys. zł,
– część rekompensująca w wysokości	-	3.672 tys. zł.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla gmin składa się z kwoty podstawowej i kwoty uzupełniającej.

Podstawę do ustalenia wysokości kwoty podstawowej na 2017 r. stanowiły dane ze sprawozdań z wykonania dochodów podatkowych gminy za 2015 r., z uwzględnieniem korekt, złożonych do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 30 czerwca 2016 r. oraz dane o liczbie mieszkańców według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., ustalonej przez Główny Urząd Statystyczny.

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę podstawową otrzymały gminy, w których dochód podatkowy na 1 mieszkańca był niższy od 92% średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca kraju (średni dochód podatkowy na 1 mieszkańca wynosił 1.596,67 zł).

Wysokość kwoty uzupełniającej uzależniona była od gęstości zaludnienia w gminie, w relacji do średniej gęstości zaludnienia w kraju i dochodów podatkowych gminy na 1 mieszkańca.

Kwotę uzupełniającą otrzymały gminy, w których gęstość zaludnienia, ustalona przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r., była niższa od średniej gęstości zaludnienia w kraju (122,93 osoby na 1 km²), i w których dochód podatkowy na

1 mieszkańca gminy nie był wyższy od 150% średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca w kraju (2.395 zł).

W 2017 r. część wyrównawczą otrzymało 2.120 gmin.

Część równoważąca subwencji ogólnej została rozdzielona między 1.430 gmin zgodnie z art. 21a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj. w następujący sposób:

- 1) 50% - między gminy miejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w 2015 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 80% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin miejskich wykonanych w 2015 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 2) 25% - między gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których wydatki na dodatki mieszkaniowe wykonane w 2015 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, były wyższe od 90% średnich wydatków na dodatki mieszkaniowe wszystkich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich wykonanych w 2015 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin;
- 3) 25% - między gminy wiejskie i gminy miejsko-wiejskie, w których suma dochodów za 2015 r. z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów z podatku rolnego i z podatku leśnego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy, jest niższa od 80% średnich dochodów z tych samych tytułów za 2015 r. we wszystkich gminach wiejskich i miejsko-wiejskich, w przeliczeniu na jednego mieszkańca tych gmin.

Część rekompensującą subwencji ogólnej dla gmin - przewidzianą w ustawie z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw - otrzymały gminy uprawnione do rekompensaty z tytułu wyrównania ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych. Część rekompensującą w 2017 r. otrzymało 12 gmin na łączną kwotę 3.672 tys. zł.

Ponadto, w 2017 r. gminy otrzymały środki z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Środki te, w łącznej wysokości 80.372 tys. zł zostały rozdysponowane między 579 gmin, w sposób uzgodniony z Zespołem ds. systemu Finansów Publicznych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Środki te zostały przeznaczone dla gmin, w których dochody podatkowe za rok 2016 (ustalone z uwzględnieniem art. 32 ust. 3 ww. ustawy), powiększone o część wyrównawczą i część równoważącą subwencji ogólnej ustalone na 2017 r. i pomniejszone o wpłaty ustalone na 2017 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca, były niższe od 80% wyliczonych w analogiczny sposób średnich dochodów wszystkich gmin, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju, a także dla gmin dokonujących wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin.

1.2.3. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych, prowadzonych przez gminy w 2017 r., przekazana została kwota 19.806.490 tys. zł, z tego dla:

- gmin wiejskich - 9.326.120 tys. zł,
- gmin miejskich - 3.836.494 tys. zł,
- gmin miejsko-wiejskich - 6.643.876 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z "Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2017", przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, zostały rozdysponowane dla poszczególnych gmin środki w wysokości 105.786 tys. zł (59,6% łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającym na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w stosunku do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2017 r. – w kwocie 38.652 tys. zł,
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 1.470 tys. zł,
- 3) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela albo art. 225 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę – Prawo Oświatowe, w tym także przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela – w kwocie 22.769 tys. zł,
- 4) dofinansowanie wyposażenia szkół i placówek w zakresie:
 - a) sprzętu szkolnego i pomocy dydaktycznych do pomieszczeń w szkołach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego rozpoczynających kształcenie w zawodach, w których szkoły te dotychczas nie

- przewodziły kształcenia, w tym do przeprowadzania egzaminów praktycznych potwierdzających kwalifikacje w szkołach rozpoczynających kształcenie w roku 2017,
- b) sprzętu szkolnego i pomocy dydaktycznych pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych (przekazanych do użytkowania w miesiącach X-XII 2016 r. lub w miesiącach I-IX 2017 r.) obiektach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego,
 - c) świetlic w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe,
 - d) pomieszczeń do nauki w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe w meble (np. ławki, krzesła) niezbędne do przyjęcia uczniów z młodszymi rocznikami
- w kwocie 25.441 tys. zł,
- 5) dofinansowanie remontów bieżących sanitariatów w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe – w celu dostosowania ich do potrzeb dzieci młodszych - w kwocie 13.404 tys. zł,
- 6) korektę części oświatowej subwencji ogólnej z tytułu błędów statystycznych:
- a) popełnionych przez kuratoria oświaty przy agregowaniu danych systemu informacji oświatowej,
 - b) powstałych w Ministerstwie Edukacji Narodowej przy agregowaniu danych systemu informacji oświatowej
- w kwocie 20 tys. zł,
- 7) inne zadania o jednorazowym charakterze nieuwzględnione w części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2017, pozytywnie zaopiniowane przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu KWRiST (z wyłączeniem m. in. remontów bieżących, zadań o charakterze inwestycyjnym, urlopów dla poratowania zdrowia, dofinansowania wydatków związanych z nauczaniem indywidualnym, skutków awansu zawodowego nauczycieli) – w kwocie 356 tys. zł,

- 8) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków działania żywiołu w sierpniu 2017 r. w budynkach szkół (placówek) publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 3.674 tys. zł.

W dniu 15 grudnia 2017 r. Gmina Grudziądz dokonała wpłaty na rachunek Ministerstwa Finansów kwoty w wysokości 16 tys. zł tytułem zwrotu nienależnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej za rok 2017.

Na rachunki gmin, według stanu na 31 grudnia 2017 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 19.912.260 tys. zł z tego dla:

- gmin wiejskich 9.357.823 tys. zł,
- gmin miejskich 3.868.825 tys. zł,
- gmin miejsko-wiejskich 6.685.612 tys. zł.

W tym miejscu warto zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2017, tj. art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, środki niezbędne na realizację zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie przedszkoli, szkół i placówek, zagwarantowane były w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

1.2.4. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

W 2017 r. dochody gmin z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*, zostały zrealizowane w kwocie 36.041.938 tys. zł, z tego:

1) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące:

- własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
- pozostałe własne,

* w tej grupie dotacji zostały ujęte również dotacje rozwojowe, przekazane do dnia 31 grudnia 2010 r. i podlegające rozliczeniu w 2017 r.

- z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- zrealizowano w kwocie 32.839.625 tys. zł,

2) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:

- własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- zrealizowano w kwocie 2.177.184 tys. zł,

3) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 265.942 tys. zł,

4) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 199.970 tys. zł,

5) dotacje celowe na zadania bieżące z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 48.013 tys. zł,

6) dotacje celowe na zadania inwestycyjne z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 266.295 tys. zł,

7) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 29.482 tys. zł,

8) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 215.427 tys. zł.

Dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie lub finansowanie zadań realizowanych przez gminy stanowiły 97,2% łącznej kwoty dotacji otrzymanych przez gminy.

Dochody z tytułu dotacji z budżetu państwa:

- na zadania własne finansowane z dotacji celowych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - na pozostałe zadania własne,
 - na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- zostały wykonane w kwocie 35.016.809 tys. zł.

Wyższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich ze środków europejskich w 2017 r., w porównaniu z 2016 r., wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego po okresie przygotowań projektów w latach 2015-2016, rozpoczęły w 2017 r., realizację zasadniczej części projektów w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, co spowodowało uruchomienie środków finansowych na ten cel.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przedstawia poniższa tabela:

tablica:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016		Wykonanie 2017		(4:2)	(5:3)
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje, z tego:	30 298 948	28 033 305	36 041 938	33 183 062	119,0	118,4
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	1 208 781	219 383	2 029 614	592 892	167,9	270,3
- na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami	23 890 302	23 871 817	28 923 507	28 908 028	121,1	121,1
- na zadania własne, w tym:	4 307 604	3 610 050	4 036 684	3 316 945	93,7	91,9
- na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej z budżetu państwa w ramach programów rządowych	7 906	7 906	7 011	7 011	88,7	88,7
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami adm. rządowej	31 207	25 892	27 004	21 760	86,5	84,0
- na zadania realizowane na podstawie porozumień mię- dzy jst	421 066	257 169	465 912	265 942	110,7	103,4
- z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jst	218 067	19 718	314 308	48 013	144,1	243,5
- z funduszy celowych	221 921	29 276	244 909	29 482	110,4	100,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

* - w pozycji tej zostały ujęte również dotacje rozwojowe i podlegające rozliczeniu w 2017 r.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego gminy otrzymywały dotacje na dofinansowanie zadań własnych, finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, a także dotacje na realizację zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej.

Najwyższe kwoty dotacji dla gmin przeznaczone zostały na zadania bieżące z zakresu: rodziny, pomocy społecznej, bezpieczeństwa publicznego i ochrony przeciwpożarowej, oświaty i wychowania, rolnictwa i łowiectwa, transportu i łączności, ochrony zdrowia oraz administracji publicznej.

1.2.5. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

W 2017 r. dochody gmin z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zostały zrealizowane w wysokości 2.029.614 tys. zł, w tym dotacje na zadania bieżące zostały zrealizowane w wysokości 592.892 tys. zł, a zadania inwestycyjne w wysokości 1.436.721 tys. zł. Dotacje na zadania bieżące stanowiły 29,2%, a zadania inwestycyjne 70,8% otrzymanych środków.

Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2017 r., w porównaniu do 2016 r., wzrosły o 67,9%.

Wzrost ten wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego po okresie przygotowań projektów w latach 2015-2016, w roku 2017 rozpoczęły realizację zasadniczej części projektów w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, co spowodowało uruchomienie środków finansowych.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według działów, przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	(8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	1 208 781	3 375 723	2 029 614	60,1	167,9	719 207	592 892	82,4
Rolnictwo i łowiectwo	78 156	184 020	100 685	54,7	128,8	252	468	185,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	8 428	10 698	8 258	77,2	98,0	78	76	98,3

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	(8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Transport i łączność	256 271	633 637	371 066	58,6	144,8	1 457	977	67,0
Turystyka	29 325	41 412	14 609	35,3	49,8	2 447	636	26,0
Gospodarka mieszkaniowa	21 550	168 169	94 815	56,4	440,0	4 517	3 466	76,7
Informatyka	28 552	15 988	7 539	47,2	26,4	1 345	1 318	98,0
Administracja publiczna	46 100	152 499	78 343	51,4	169,9	43 147	29 007	67,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	11 237	73 240	53 193	72,6	473,4	2 094	546	26,1
Różne rozliczenia	11 370	28 472	21 544	75,7	189,5	12 080	10 350	85,7
Oświata i wychowanie	217 654	810 686	572 616	70,6	263,1	339 774	284 648	83,8
Pomoc społeczna	19 741	71 467	58 056	81,2	294,1	52 784	47 074	89,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	51 500	227 552	191 016	83,9	370,9	200 710	170 628	85,0
Rodzina	0	20 571	15 595	75,8	-	9 303	7 875	84,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	307 600	735 362	378 609	51,5	123,1	32 548	27 762	85,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	61 210	148 023	46 575	31,5	76,1	6 006	1 209	20,1
Kultura fizyczna	42 898	33 785	7 594	22,5	17,7	950	77	8,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Z ogólnej kwoty tych dotacji, przekazane środki dotyczyły przede wszystkim realizacji zadań:

- w dziale Oświata i wychowanie 572.616 tys. zł (28,2%) na realizację zadań w szkołach podstawowych, w przedszkolach oraz w gimnazjach i na pozostałe zadania w zakresie oświaty i wychowania,
- w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 378.609 tys. zł (18,7%) z przeznaczeniem na inwestycje w gospodarce ściekowej i ochronie wód, na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz inwestycje w gospodarce odpadami,
- w dziale Transport i łączność 371.066 tys. zł (18,3%) głównie na inwestycje na drogach gminnych oraz lokalny transport zbiorowy,
- w dziale Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 191.016 tys. zł (9,4%) głównie na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych i zadania zaliczane do pozostałej działalności w tym dziale,
- w dziale Rolnictwo i łowiectwo 100.685 tys. zł (5,0%) z przeznaczeniem przede wszystkim na budowę infrastruktury wodociągowej i sanitacyjnej wsi,

- w dziale Gospodarka mieszkaniowa 94.815 tys. zł (4,7%) z przeznaczeniem przede wszystkim na gospodarkę gruntami i nieruchomościami,
- w dziale Administracja publiczna 78.343 tys. zł (3,9%) na zadania zaliczane do pozostałej działalności w tym dziale oraz funkcjonowanie urzędów gminy, promocję samorządów gminnych,
- w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa 53.193 tys. zł (2,6%), na realizację zadań przez ochotnicze straże pożarne,
- w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 46.575 tys. zł (2,3%) na pozostałe zadania w zakresie kultury, na centra kultury i sztuki, na ochronę i opiekę nad zabytkami oraz domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby.

Łącznie, na realizację zadań w wyżej wymienionych działach, gminy otrzymały 1.886.919 tys. zł, tj. 93,0% wszystkich dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich.

1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

W 2017 r. gminy otrzymały dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w kwocie 28.923.507 tys. zł. W dochodach ogółem, zrealizowanych przez gminy w 2017 r., stanowiły one 26,0%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik 4:3	Dynamika 4:2	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik 8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	23 890 302	29 239 623	28 923 507	98,9	121,1	29 221 360	28 908 028	98,9
Rolnictwo i łowiectwo	888 750	892 630	892 304	100,0	100,4	892 630	892 304	100,0
Administracja publiczna	262 214	277 736	274 220	98,7	104,6	277 732	274 216	98,7
Oświata i wychowanie	181 233	327 809	316 185	96,5	174,5	327 809	316 185	96,5
Pomoc społeczna	22 527 217	567 659	544 460	95,9	2,4	550 541	530 115	96,3
Rodzina	0	27 160 279	26 883 390	99,0	-	27 159 915	26 883 036	99,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Z ogólnej kwoty omawianych dotacji, przekazano:

- na zadania bieżące 28.908.028 tys. zł, co stanowiło 99,9% ogółu tych dotacji,
- na zadania inwestycyjne 15.480 tys. zł, co stanowiło 0,1% ogółu tych dotacji.

Dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w 2017 r., w porównaniu do 2016 r., były wyższe o 21,1%.

Wyższe wykonanie tych dotacji było spowodowane przede wszystkim realizacją świadczenia wychowawczego wynikającego z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Program „Rodzina 500+”) oraz realizacją świadczeń rodzinnych wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego wynikającego z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, oraz zasiłku dla opiekuna wynikającego z ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

W strukturze działowej dotacji na finansowanie zadań bieżących zleconych z zakresu administracji rządowej dominują dotacje w takich działach, jak: Rodzina, Rolnictwo i łowiectwo, Pomoc społeczna, Oświata i wychowanie oraz Administracja publiczna.

Udział dotacji celowych na zadania bieżące i inwestycyjne w dotacjach na zadania z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminy w 2017 r. oraz strukturę tych dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9	0,1
Rolnictwo i łowiectwo	3,1	3,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Administracja publiczna	0,9	0,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	1,1	1,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Pomoc społeczna	1,9	1,8	92,7	100,0	97,4	2,6
Rodzina	92,9	93,0	2,3	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,0	0,0	5,0	100,0	94,0	6,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

W dziale Rodzina – 65,1% dotacji na zadania bieżące zlecone gminom przeznaczono na realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci i w 34,9% na wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz opłatę składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.

W dziale Pomoc społeczna – 99,9% dotacji na zadania bieżące zlecone gminom przeznaczono na realizację zadań przez ośrodki wsparcia, na usuwanie klęsk żywiołowych,

usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, opłacenie składek na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej.

W dziale Rolnictwo i łowiectwo całą kwotę dotacji na zadania bieżące przeznaczono w rozdziale - Pozostała działalność, w największym stopniu na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminom ustawami. Z kwoty tej środki przeznaczono głównie na zwrot części podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej przez producentów rolnych oraz pokrycie kosztów postępowania poniesionych przez gminy w sprawie jego zwrotu.

W dziale Oświata i wychowanie dotacje na zadania bieżące w 75,0% przeznaczone były na szkoły podstawowe i w 23,3% na gimnazja oraz w 1,8% na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Dotacje celowe w dziale Oświata i wychowanie przeznaczono głównie na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe oraz na wyposażenie gabinetów profilaktyki zdrowotnej w szkołach zgodnie z ustawą z 15 września 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach zapewniających poprawę jakości i dostępności świadczeń opieki zdrowotnej.

W dziale Administracja publiczna omawiane dotacje w 99,9% przeznaczone były na wykonywanie zadań realizowanych przez urzędy stanu cywilnego, tj. prowadzenie ewidencji ludności, wydawanie dowodów osobistych, a także przy realizacji zadań związanych z prowadzeniem ewidencji działalności gospodarczej, czynności związanych z wykonywaniem powszechnego obowiązku obrony, prowadzeniem ewidencji działalności gospodarczej, wymianą tablic informacyjnych w związku z ustaleniem dodatkowych nazw miejscowości lub obiektów fizjograficznych w języku mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym.

W ramach ogólnej kwoty dotacji przekazanych gminom na inwestycje związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, 92,7% środków przeznaczono na dofinansowanie zadań inwestycyjnych w dziale Pomoc społeczna, 5% w dziale Ochrona zdrowia i 2,3% w dziale Rodzina.

Dotacje w dziale Pomoc społeczna w 100,0% zostały przeznaczone na inwestycje w ośrodkach wsparcia prowadzonych przez gminy.

1.2.7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2017 r. dochody gmin z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych zostały zrealizowane w wysokości 4.036.684 tys. zł, tj. na poziomie o 2,3% niższym niż w 2016 r.

Niższe wykonanie dotacji celowych na zadania własne gmin w 2017 r., w porównaniu do 2016 r., wynikało głównie z:

- mniejszych wypłat zasiłków okresowych w części gwarantowanej z budżetu państwa,
- mniejszych wypłat zasiłków stałych,
- niższej pomocy państwa w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji osób dorosłych, w szczególności osób samotnych i w podeszłym wieku,
- zmniejszonego zapotrzebowania środków na realizację zadania mającego na celu zwiększenie dostępu dzieci do edukacji przedszkolnej.

Dotacje te były przeznaczone m. in. na finansowanie i dofinansowanie zadań z zakresu pomocy społecznej, jak wypłata przez gminy zasiłków okresowych i stałych, pomoc państwa w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji osób dorosłych, w szczególności osób samotnych i w podeszłym wieku oraz dofinansowanie zatrudnienia przez gminy asystentów rodziny, w ramach realizacji Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Ponadto, środki te przeznaczono na realizację: programu wieloletniego „Senior+”, na zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego oraz dofinansowanie świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów, realizowane w formie zasiłków i stypendiów szkolnych w ramach Narodowego Programu Stypendialnego.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na zadania własne gmin w 2017 r., według ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik 4:3	Dynamika 4:2	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik 8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	4 307 605	4 158 795	4 036 684	97,1	93,7	3 400 276	3 316 945	97,5
Rolnictwo i łowiectwo	6 619	7 186	6 478	90,2	97,9	305	305	99,9
Transport i łączność	587 573	609 045	591 039	97,0	100,6	85 840	84 252	98,1
Gospodarka mieszkaniowa	8 428	11 525	8 120	70,5	96,3	1 033	999	96,6

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik 4:3	Dynamika 4:2	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik 8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
	2	3	4	5	6	7	8	9
Różne rozliczenia	160 337	167 011	167 278	100,2	104,3	120 107	120 206	100,1
Oświata i wychowanie	1 077 424	989 732	969 336	97,9	90,0	935 909	923 018	98,6
Pomoc społeczna	2 078 186	1 994 647	1 951 157	97,8	93,9	1 975 934	1 933 783	97,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	259 332	246 958	221 979	89,9	85,6	246 958	221 979	89,9
Rodzina		56 060	52 118	93,0	-	30 684	29 180	95,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	13 809	13 406	10 981	81,9	79,5	307	251	81,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 585	13 297	10 558	79,4	666,2	288	141	49,0
Kultura fizyczna	39 275	47 043	44 445	94,5	113,2	2 354	2 305	97,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Udział dotacji celowych bieżących i inwestycyjnych w dotacjach na zadania własne realizowane przez gminy w 2017 r. oraz strukturę tych dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	82,2	17,8
Rolnictwo i łowiectwo	0,2	0,0	0,9	100,0	4,7	95,3
Transport i łączność	14,6	2,5	70,4	100,0	14,3	85,7
Gospodarka mieszkaniowa	0,2	0,0	1,0	100,0	12,3	87,7
Różne rozliczenia	4,1	3,6	6,5	100,0	71,9	28,1
Oświata i wychowanie	24,0	27,8	6,4	100,0	95,2	4,8
Pomoc społeczna	48,3	58,3	2,4	100,0	99,1	0,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	5,5	6,7	0,0	100,0	100,0	0,0
Rodzina	1,3	0,9	3,2	100,0	56,0	44,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,3	0,0	1,5	100,0	2,3	97,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,3	0,0	1,4	100,0	1,3	98,7
Kultura fizyczna	1,1	0,1	5,9	100,0	5,2	94,8
Pozostałe działy	0,1	0,0	0,4	100,0	16,4	83,6

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. w strukturze dochodów z tytułu dotacji celowych na realizację zadań własnych gmin, w porównaniu do 2016 r., zwiększył się udział dotacji przeznaczonych na realizację inwestycyjnych zadań własnych o 1,6 punktu procentowego.

W 2017 r. największą część dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie bieżących zadań własnych, gminy otrzymały na zadania realizowane w działach: Pomoc społeczna (58,3%), Oświata i wychowanie (27,8%), Edukacyjna opieka wychowawcza (6,7%) oraz Transport i łączność (2,5%). Łącznie, na dofinansowanie zadań własnych realizowanych w ramach tych działów, przeznaczono 95,4% dotacji na bieżące zadania własne gmin.

Dotacje w dziale Pomoc społeczna przekazane na zadania bieżące w 78,4% przeznaczone były m. in. na wypłatę zasiłków i udzielanie pomocy w naturze, zasiłki stałe, a także na prowadzenie działalności ośrodków pomocy społecznej.

Dotacje w dziale Oświata i wychowanie na realizację bieżących zadań własnych przeznaczono w 95,3% na finansowanie zadań z zakresu przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz szkół podstawowych.

Przekazane dotacje na zadania bieżące w dziale Edukacyjna opieka wychowawcza przeznaczone zostały w 100% na pomoc materialną dla uczniów.

Przekazane z budżetu państwa dotacje w wysokości 84.252 tys. zł na własne zadania bieżące w dziale Transport i łączność, przeznaczone zostały w 85,7% na usuwanie skutków klęsk żywiołowych i w 14,3% na gminne drogi publiczne.

W 2017 r. dotacje celowe z budżetu państwa na własne zadania inwestycyjne przekazano gminom w wysokości 719.739 tys. zł.

W strukturze działowej tych dotacji, najpoważniejszą pozycję stanowiły dotacje w działach: Transport i łączność (70,4%), Różne rozliczenia (6,5%) oraz Oświata i wychowanie (6,4%). Dotacje w dziale Transport i łączność przeznaczone były głównie na budowę i rozbudowę dróg gminnych realizowaną w ramach programu wieloletniego pn. „Rozwój gminnej infrastruktury drogowej na lata 2016-2019 (75,4%) oraz na usuwanie skutków klęsk żywiołowych na drogach (24,3%).

W dziale Różne rozliczenia – dotacje przeznaczono na zwrot części wydatków wykonywanych w ramach funduszu sołeckiego.

W dziale Oświata i wychowanie – dotacje przeznaczono na inwestycje w szkołach podstawowych (62,8%), inwestycje związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych (13,0%) i inwestycje w przedszkolach (11,0%).

Ponadto w dziale Rodzina – dotacje przeznaczono głównie na inwestycje związane z tworzeniem i funkcjonowaniem żłobków (89,7%) oraz na inwestycje związane z tworzeniem i funkcjonowaniem klubów dziecięcych (9,7%). Środki na te zadania pochodziły z rezerwy celowej „Środki na realizację ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat” w ramach Resortowego programu rozwoju inwestycji opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat „MALUCH plus”.

1.2.8. Pozostałe dotacje celowe

Dochodami gmin są również:

- dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe na pomoc finansową udzielaną między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań własnych,
- dotacje otrzymane z funduszy celowych.

W 2017 r. udział tych dotacji w zrealizowanych przez gminy dochodach ogółem wynosił 0,9%. Ogólna kwota otrzymanych przez gminy dotacji, o których wyżej mowa, wyniosła 1.052.133 tys. zł.

W 2017 r. na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej została przekazana dotacja gminom w wysokości 27.004 tys. zł. Porozumienia z organami administracji rządowej dotyczyły głównie zadań zaliczanych do działów: Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (27,7%), w ramach której realizowana była pomoc dla repatriantów i zadania z zakresu pozostałej działalności i Działalność usługowa (20,9%), w ramach której realizowano opiekę nad cmentarzami.

Na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przeznaczone dotacje w wysokości 465.912 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia, dotyczyły w szczególności realizacji zadań z zakresu działów: Transport i łączność 241.321 tys. zł (51,8% tych dotacji), Oświata i wychowanie 96.358 tys. zł (20,7%), Rolnictwo i łowiectwo 35.894 tys. zł (7,7%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 18.252 tys. zł (3,9%) i Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego 18.063 tys. zł (3,9%).

Na zadania własne gminy otrzymały pomoc finansową z innych jednostek samorządu terytorialnego w wysokości 314.308 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej były wydatkowane przede wszystkim na realizację zadań w dziale Transport i łączność (60,6%) z przeznaczeniem na drogi gminne, w dziale Rolnictwo i łowiectwo (5,1%) przeznaczone na wyłączenie z produkcji gruntów rolnych oraz infrastrukturę wodociągową i sanitacyjną wsi, w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (6,2%) przeznaczone głównie na ochotniczą straż pożarną oraz usuwanie skutków klęsk żywiołowych, w dziale Kultura fizyczna (5,5%) przeznaczone głównie na obiekty sportowe i zadania w zakresie kultury fizycznej oraz w dziale Gospodarka komunalna i ochrona

środowiska (2,7%) głównie na zadania związane z gospodarką ściekową i ochroną wód, utrzymaniem zieleni w miastach i gminach oraz gospodarką odpadami.

Z funduszy celowych zostały przekazane do gmin dotacje na zadania własne w wysokości 244.909 tys. zł. Z powyższej kwoty 29.482 tys. zł przeznaczono na wydatki bieżące, zaś pozostałą kwotę dotacji w wysokości 215.427 tys. zł wykorzystano na wydatki inwestycyjne. W dotacjach otrzymanych przez gminy z funduszy celowych, największy udział miały dotacje w działach: Kultura fizyczna 143.990 tys. zł (58,8% tych dotacji), z przeznaczeniem głównie na obiekty sportowe i pozostałą działalność, Oświata i wychowanie 37,963 tys. zł (15,5%) z przeznaczeniem dla szkół podstawowych i gimnazjów, Gospodarka komunalna i ochrona środowiska 15.280 tys. zł (6,2%) na zadania związane z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu, gospodarką odpadami, ochroną gleby i wód podziemnych, oświetleniem ulic, placów i dróg, gospodarką ściekową i ochroną wód. Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 12.189 tys. zł (5,0%) na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, Transport i łączność 6.678 tys. zł (2,7%) przeznaczone głównie na inwestycje na drogach gminnych i wewnętrznych, oraz Kultura i ochronę dziedzictwa narodowego 6.372 tys. zł (2,6%) przeznaczone na biblioteki, domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby.

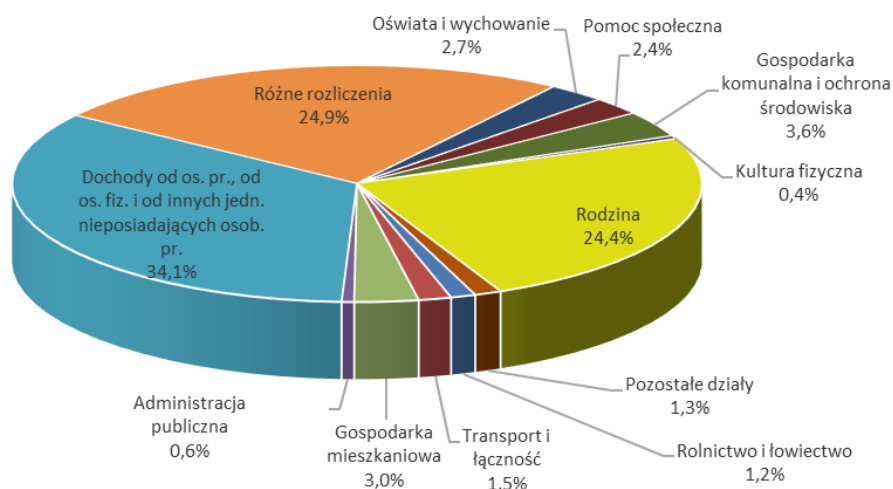
1.3. Dochody według działów

W strukturze dochodów ogółem gmin w 2017 r. najistotniejszą pozycję zajmowały dochody w następujących działach:

- Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek, nieposiadających osobowości prawnej - 34,1%,
- Różne rozliczenia - 24,9%,
- Rodzina - 24,4%,
- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska - 3,6%,
- Gospodarka mieszkaniowa - 3,0%,
- Oświata i wychowanie - 2,7%.

W strukturze dochodów ogółem gmin dochody w tych działach stanowiły łącznie 92,7%.

STRUKTURA DOCHODÓW GMIN W 2017 ROKU

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

Wykonanie dochodów gmin według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	7
DOCHODY OGÓŁEM	101 794 831	112 868 775	111 189 285	98,5	109,2
z tego:					
Rolnictwo i łowiectwo	1 328 057	1 439 806	1 298 359	90,2	97,8
Transport i łączność	1 439 372	2 071 205	1 700 095	82,1	118,1
Gospodarka mieszkaniowa	3 028 346	3 707 377	3 324 325	89,7	109,8
Administracja publiczna	679 513	714 007	645 363	90,4	95,0
Dochody od osób prawnych, od os. fiz. i od innych jedn. nieposiadających osob. pr.	35 261 986	37 149 711	37 898 969	102,0	107,5
Różne rozliczenia	26 928 651	27 614 885	27 647 923	100,1	102,7
Oświata i wychowanie	2 573 204	3 374 620	3 028 256	89,7	117,7
Pomoc społeczna	24 831 246	2 793 902	2 715 085	97,2	10,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 835 468	4 396 609	3 947 342	89,8	102,9
Kultura fizyczna	474 315	513 709	483 419	94,1	101,9
Rodzina	0	27 392 854	27 094 587	98,9	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. w dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej dochody zostały wykonane w 102,0% planu, zaś w dziale Różne rozliczenia w 100,1%. W pozostałych ważniejszych działach dochody zostały wykonane poniżej kwot zaplanowanych.

Dochody zrealizowane w działach Transport i łączność, Oświata i wychowanie, Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej, Gospodarka mieszkaniowa, Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, Kultura fizyczna oraz Różne rozliczenia były wyższe, niż wykonanie w 2016 r.

W dochodach działu Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej 48,3% stanowił udział w podatku dochodowym od osób fizycznych, a 35,3% podatek od nieruchomości.

W dziale Różne rozliczenia 97,6% dochodów stanowiła subwencja ogólna z budżetu państwa.

W 2017 roku, w porównaniu do 2016 roku, najwyższy wzrost dochodów wystąpił w dziale Transport i łączność oraz Oświata i wychowanie. Dochody gmin w tych działach wzrosły odpowiednio o 18,1% i 17,7%.

W dziale Transport i łączność, 29,8% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych gmin.

W dziale Oświata i wychowanie 30,5% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin.

Nowo utworzony dział Rodzina stanowił 24,4% w strukturze dochodów ogółem gmin.

W dziale tym 64,6% dochodów stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom, związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów gmin według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca

Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych grup dochodów

Wyszczególnienie	2016		2017	
	Gminy ogółem	w tym: Gminy wiejskie	Gminy ogółem	w tym: Gminy wiejskie
	w zł			
1	2	3	4	5
Dochody ogółem z tego:	3 942,90	4 062,10	4 305,17	4 449,76
Dochody własne	1 748,23	1 533,96	1 861,48	1 635,37
Dotacje ogółem	1 173,59	1 280,56	1 395,52	1 538,83
Subwencja ogólna	1 021,07	1 247,58	1 048,17	1 275,56

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Dochody ogółem w gminach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4.305,17 zł i były wyższe o 9,2%, niż dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykonane w 2016 r.

Dochody ogółem w gminach wiejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 4.449,76 zł i były wyższe o 3,4% niż dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla wszystkich gmin w kraju.

Dochody ogółem gminy o najwyższych dochodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 47.790,19 zł, a dochody w gminie o najniższych dochodach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 2.512,01 zł.

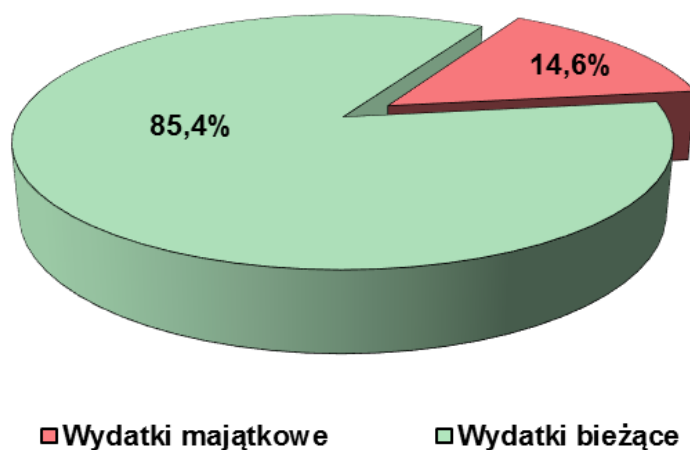
Zestawienie dochodów na 1 mieszkańca w gminach, według województw, zaprezentowano w tablicach załączonych do sprawozdania.

2. Wydatki gmin

2.1. Struktura wydatków

Wydatki ogółem gmin w 2017 r. zostały zrealizowane w wysokości 111.984.447 tys. zł, w tym wydatki majątkowe w wysokości 16.395.922 tys. zł.

STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM GMIN W 2017 R.

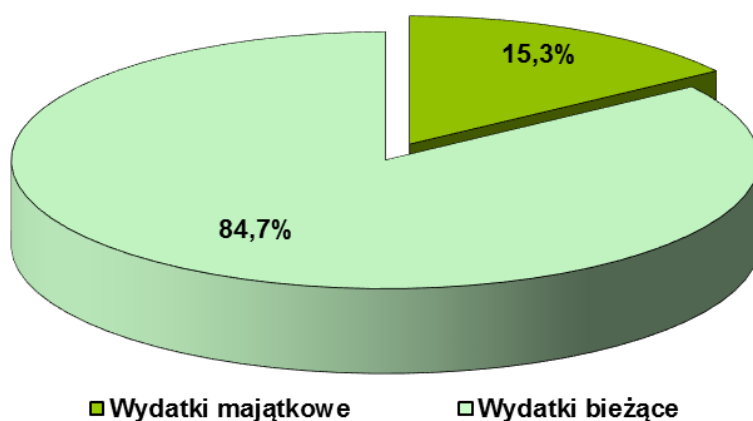

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

Wydatki bieżące gmin w 2017 r. stanowiły 85,4% wydatków ogółem tych jednostek, a w gminach wiejskich 84,7%.

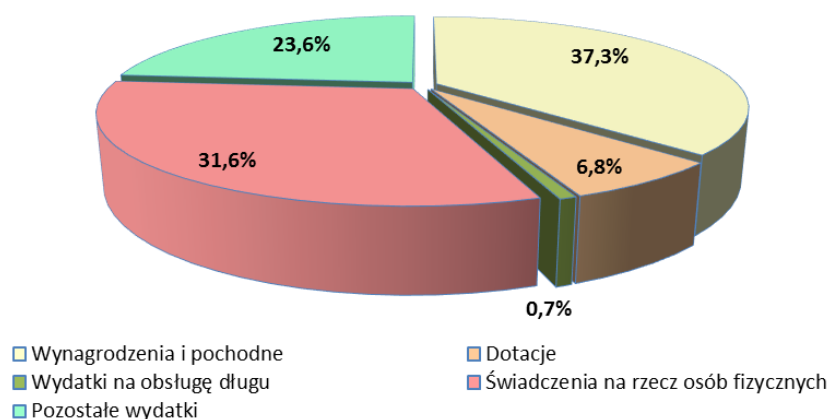
Wydatki majątkowe w strukturze gmin wiejskich były wyższe o 0,7 punktu procentowego od wydatków majątkowych w strukturze gmin ogółem.

**STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM GMIN WIEJSKICH
W 2017 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH GMIN W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., w strukturze wydatków bieżących zwiększył się udział wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych o 2,3 punktu procentowego natomiast udział pozostałych wydatków zmniejszył się o 0,5 punktu procentowego. Odnotowany wzrost wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych wiąże się z wypłatami świadczeń wychowawczych, w związku z realizacją ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków

Wydatki gmin ogółem oraz gmin wiejskich przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
GMINY OGÓŁEM					
Wydatki ogółem, z tego:	98 175 077	120 030 666	111 984 447	93,3	114,1
Wydatki majątkowe	10 953 539	19 937 490	16 395 922	82,2	149,7
Wydatki bieżące	87 221 539	100 093 176	95 588 526	95,5	109,6
w tym:					
GMINY WIEJSKIE					
Wydatki ogółem, z tego:	42 815 995	52 814 070	48 940 982	92,7	114,3
Wydatki majątkowe	4 891 939	9 244 941	7 500 074	81,1	153,3
Wydatki bieżące	37 924 056	43 569 129	41 440 908	95,1	109,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Wydatki ogółem gmin w 2017 r. zostały zrealizowane w wysokości 111.984.447 tys. zł i były o 14,1% wyższe, niż wydatki zrealizowane w 2016 r.

Wykonane w 2017 r. wydatki bieżące gmin były o 9,6% wyższe, niż wydatki bieżące zrealizowane w 2016 r. Natomiast wykonane wydatki majątkowe, w stosunku do 2016 r., były wyższe o 49,7%.

Wydatki ogółem gmin wiejskich w 2017 r. zostały zrealizowane w wysokości 48.940.982 tys. zł i były o 14,3% wyższe, niż wydatki zrealizowane w 2016 r. Wykonanie wydatków majątkowych gmin wiejskich wzrosło o 53,3% w stosunku do wykonania tych wydatków w roku 2016.

Wydatki gmin według głównych kierunków ich rozdysonowania

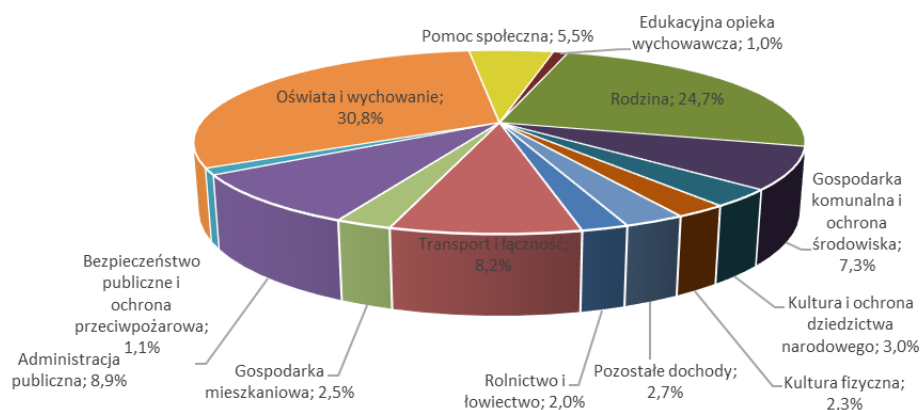
Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Wydatki ogółem, z tego:	98 175 077	120 030 666	111 984 447	93,3	114,1
Wydatki majątkowe,	10 953 539	19 937 490	16 395 922	82,2	149,7
w tym: wydatki na inwestycje	10 648 782	19 592 227	16 063 075	82,0	150,8

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Wydatki bieżące, z tego:	87 221 539	100 093 176	95 588 526	95,5	109,6
Wydatki na wynagrodzenia	28 456 767	30 598 748	29 843 741	97,5	104,9
w tym: wynagrodzenia osobowe	25 799 489	27 707 785	27 087 487	97,8	105,0
Pochodne od wynagrodzeń	5 572 412	6 068 019	5 795 049	95,5	104,0
Dotacje	5 927 855	6 693 151	6 519 342	97,4	110,0
Wydatki na obsługę długu	701 271	768 137	663 088	86,3	94,6
Wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	6 673	54 807	6 590	12,0	98,8
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	25 545 661	30 758 467	30 229 825	98,3	118,3
Pozostałe wydatki	21 010 899	25 151 846	22 530 889	89,6	107,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

2.3. Wydatki według działów

STRUKTURA WYDATKÓW GMIN WG DZIAŁÓW W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze działowej wydatków gmin przeważały wydatki w działach: Oświata i wychowanie – 30,8%, Rodzina – 24,7%, Administracja publiczna – 8,9%, Transport i łączność – 8,2%, Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 7,3%.

Wydatki w tych działach stanowiły razem 79,9% wydatków ogółem.

Wykonanie i dynamika wydatków gmin według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM	98 175 077	120 030 666	111 984 447	93,3	114,1
z tego:					
Rolnictwo i łowiectwo	1 859 683	2 694 782	2 280 575	84,6	122,6
Transport i łączność	6 874 680	10 307 912	9 224 199	89,5	134,2
Gospodarka mieszkaniowa	2 404 149	3 235 441	2 748 412	84,9	114,3
Administracja publiczna	9 044 183	10 706 856	9 985 616	93,3	110,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 021 151	1 443 921	1 283 100	88,9	125,6
Oświata i wychowanie	32 289 044	35 925 818	34 482 749	96,0	106,8
Pomoc społeczna	28 262 828	6 472 739	6 117 988	94,5	21,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 054 013	1 151 489	1 069 129	92,8	101,4
Rodzina	0	28 010 522	27 628 207	98,6	
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	7 267 290	9 569 267	8 220 163	85,9	113,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 920 797	3 695 240	3 388 477	91,7	116,0
Kultura fizyczna	2 206 559	2 818 396	2 578 345	91,5	116,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. gminy największą kwotę wydatków przeznaczyły na oświatę i wychowanie.

Wydatki w dziale Oświata i wychowanie wzrosły, w stosunku do 2016 roku, o 6,8%.

W dziale tym 51,9% stanowiły wydatki na wynagrodzenia osobowe pracowników i 9,5% składki na ubezpieczenia społeczne.

W stosunku do roku 2016 wzrosły także wydatki w pozostałych działach z wyjątkiem działu Pomoc społeczna.

Wydatki w dziale Pomoc społeczna w 2017 r., po wyłączeniu rozdziałów przeniesionych do działu Rodzina, zostały zrealizowane w 94,5% planu.

Wydatki w dziale Rodzina zostały zrealizowane w 98,6% planu i w 94,3% były to wydatki na świadczenia społeczne.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków gmin według działów zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

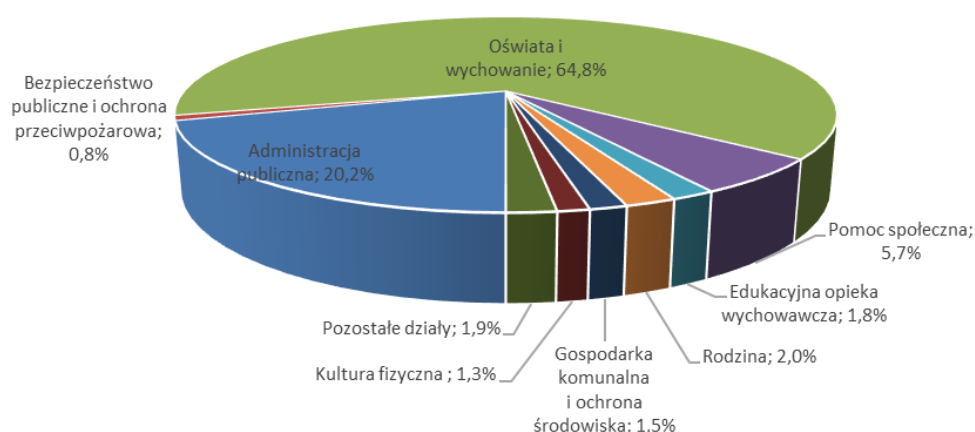
W 2017 r. 92 gminy dokonały wpłat do budżetu państwa, przeznaczonych na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin w kwocie 271.109 tys. zł, tj. 99,7% kwoty zaplanowanej na rok 2017.

Wydatki z tytułu wpłat do budżetu państwa stanowiły 75,6% wydatków zrealizowanych w dziale Różne rozliczenia.

Wykaz gmin dokonujących wpłat do budżetu państwa zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów

STRUKTURA WYDATKÓW GMIN NA WYNAGRODZENIA WG DZIAŁÓW W 2017 ROKU

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. wydatki gmin na wynagrodzenia w trzech działach, tj. Oświata i wychowanie, Administracja publiczna oraz Pomoc społeczna, stanowiły 90,7% ogółu wydatków na wynagrodzenia.

Gminy wykonały wydatki na wynagrodzenia w wysokości 29.843.741 tys. zł i były one wyższe o 4,9% od wydatków na wynagrodzenia wykonanych w 2016 r.

Wykonanie i dynamika wydatków na wynagrodzenia gmin według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	28 456 767	30 598 748	29 843 741	97,5	104,9
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	35 113	38 859	37 188	95,7	105,9
Transport i łączność	74 007	89 865	81 947	91,2	110,7
Gospodarka mieszkaniowa	92 079	100 699	96 071	95,4	104,3
Administracja publiczna	5 437 698	6 245 695	6 025 537	96,5	110,8

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	249 971	258 448	248 470	96,1	99,4
Oświata i wychowanie	18 905 542	19 647 672	19 337 121	98,4	102,3
Pomoc społeczna	1 992 539	1 767 217	1 709 779	96,7	85,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	487 099	541 620	523 282	96,6	107,4
Rodzina	-	644 377	603 488	93,7	-
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	405 099	467 221	439 374	94,0	108,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	41 409	47 683	43 198	90,6	104,3
Kultura fizyczna	348 038	384 994	376 160	97,7	108,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. wydatki na wynagrodzenia, w najważniejszych działach były wyższe, niż wydatki na wynagrodzenia wykonane w tych działach w 2016 r., z wyjątkiem działu Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa oraz działu Pomoc społeczna.

W 2017 r. 64,8% wydatków na wynagrodzenia gmin stanowiły wydatki w dziale Oświata i wychowanie. W porównaniu do 2016 r. wydatki na wynagrodzenia w dziale Oświata i wychowanie wzrosły o 2,3%.

Wydatki na wynagrodzenia w dziale Administracja publiczna stanowiły 20,2% wydatków na wynagrodzenia gmin, a ich realizacja, w porównaniu do roku poprzedniego, była wyższa o 10,8%.

Wydatki na wynagrodzenia w dziale Pomoc społeczna, po wyłączeniu rozdziałów przeniesionych do działu Rodzina, zostały zrealizowane w 96,7% planu.

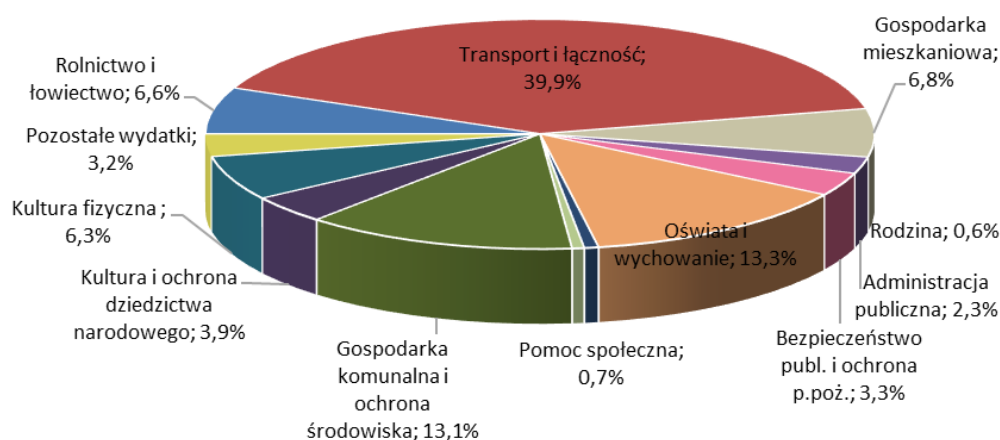
Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia w poszczególnych działach zamieszczono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.2. Wydatki majątkowe według działów

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych w gminach na wydatki majątkowe dotyczyła działów Transport i łączność (39,9%), Oświata i wychowanie (13,3%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (13,1%), Gospodarka mieszkaniowa (6,8%), Rolnictwo i łowiectwo (6,6%), Kultura fizyczna (6,3%).

Wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 86,0% wydatków majątkowych ogółem gmin.

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W GMINACH W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

Wykonanie i dynamika wydatków majątkowych gmin według ważniejszych działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	10 953 539	19 937 490	16 395 922	82,2	149,7
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	668 966	1 453 917	1 077 007	74,1	161,0
Transport i łączność	4 427 749	7 378 936	6 541 420	88,6	147,7
Gospodarka mieszkaniowa	813 334	1 399 378	1 113 094	79,5	136,9
Administracja publiczna	274 204	500 994	383 170	76,5	139,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	313 655	593 951	539 588	90,8	172,0
Oświata i wychowanie	1 318 334	2 564 300	2 183 907	85,2	165,7
Pomoc społeczna	57 650	139 255	112 793	81,0	195,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	4 585	7 126	6 053	84,9	132,0
Rodzina	-	110 378	95 657	86,7	-
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 509 813	2 990 680	2 152 591	72,0	142,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	354 373	879 597	644 904	73,3	182,0
Kultura fizyczna	765 035	1 198 625	1 030 084	85,9	134,6

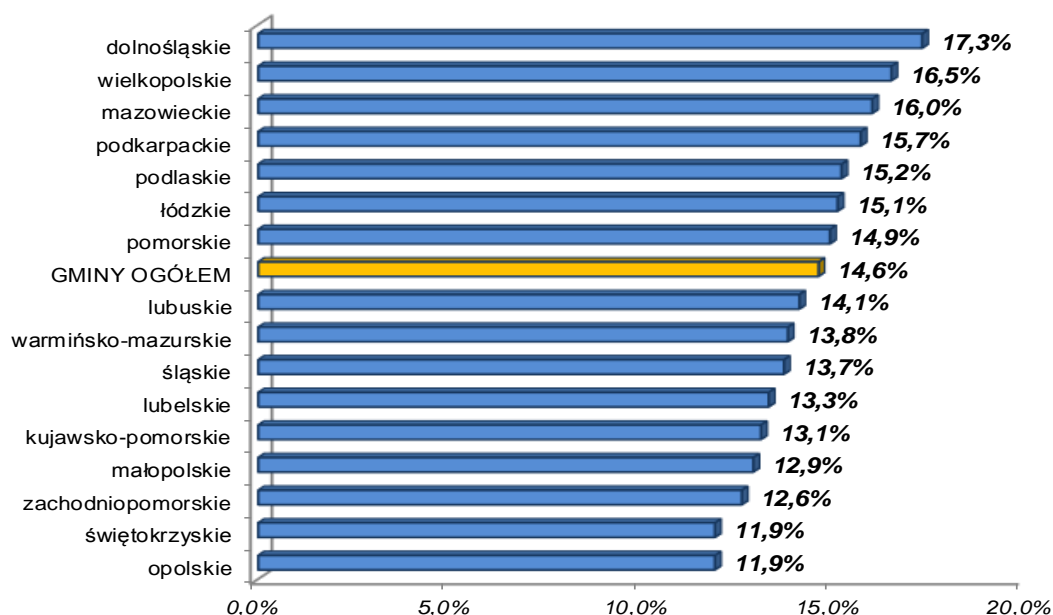
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. gminy zrealizowały wydatki majątkowe w wysokości 16.395.922 tys. zł.

Realizacja planu wydatków majątkowych w ważniejszych działach kształtowała się na poziomie od 72,0% w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska do 90,8% w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa.

Najwyższa dynamika wydatków majątkowych była w dziale Pomoc społeczna (195,7%) oraz w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (182,0%).

**UDZIAŁ WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W WYDATKACH OGÓŁEM
W GMINACH WG WOJEWÓDZTW W 2017 ROKU**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

Najniższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem był w gminach województwa świętokrzyskiego i opolskiego (11,9%), a najwyższy w gminach województwa dolnośląskiego (17,3%).

Zestawienie wydatków majątkowych i inwestycyjnych gmin według województw przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach, według głównych kierunków ich rozdysponowania prezentuje tabela poniżej

Wyszczególnienie	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)			
	2016		2017	
	Gminy ogółem	w tym: gminy wiejskie	Gminy ogółem	w tym: gminy wiejskie
1	2	3	4	5
Wydatki ogółem	3 802,69	3 912,81	4 335,96	4 476,39
z tego:				
Wydatki majątkowe	424,27	447,06	634,84	685,99
Wydatki bieżące	3 378,42	3 465,75	3 701,12	3 790,39

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2016 r.

Wydatki ogółem, w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminach w 2017 r. wyniosły 4.335,96 zł i były o 14,0% wyższe niż w 2016 r.

W 2017 r. wydatki majątkowe gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca były, w porównaniu z rokiem poprzednim, wyższe o 49,6%, zaś wydatki bieżące wyższe o 9,5%.

W 2017 r. najwyższe wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie wynosiły 45.823,53 zł, a najniższe 2.459,19 zł.

Zestawienie wydatków na 1 mieszkańca w 2017 r. w gminach, w układzie wojewódzkim, zaprezentowano w tablicach załączonych do sprawozdania.

3. Wynik budżetów gmin

W 2017 r. budżety gmin zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 795.162 tys. zł, przy planowanym deficycie w kwocie 7.161.891 tys. zł.

Wynik gmin w latach 2016-2017

Wyszczególnienie	Wynik gmin		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017
	tys. zł		
1	2	3	4
Gminy ogółem,	3 619 754	-7 161 891	-795 162
w tym: Gminy wiejskie	1 633 699	-3 420 179	-291 176

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Nadwyżkę budżetową wypracowało 1.166 gmin, tj. 48,3% ogólnej liczby gmin.

W gminach wiejskich nadwyżkę budżetową wypracowały 767 jednostki, tj. 49,3% gmin wiejskich.

Liczbę gmin, z uwzględnieniem zrealizowanego przez nie wyniku w 2017 r., przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Gminy	
	Ogółem	w tym: wiejskie
	w zł	
1	2	3
Gminy ogółem	2 412	1 555
Gminy z nadwyżką budżetową	1 166	767
Gminy z deficytem budżetowym	1 246	788
Udział gmin deficytowych w ogólnej liczbie gmin dla danej kategorii gmin (w %)	51,7	50,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

Deficyt wystąpił w 1.246 gminach, tj. 51,7% ogólnej liczby gmin. W gminach wiejskich deficyt wystąpił w 783 jednostkach, tj. 50,7% gmin wiejskich.

Liczbę gmin, według relacji wyniku do ich dochodów w 2017 r., przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów gmin					
	Razem	poniżej 5%	5%-10%	10%-15%	15%-20%	powyżej 20%
Gminy z nadwyżką budżetową	1 166	875	237	37	12	5
Gminy z deficytem budżetowym	1 246	784	323	91	32	16

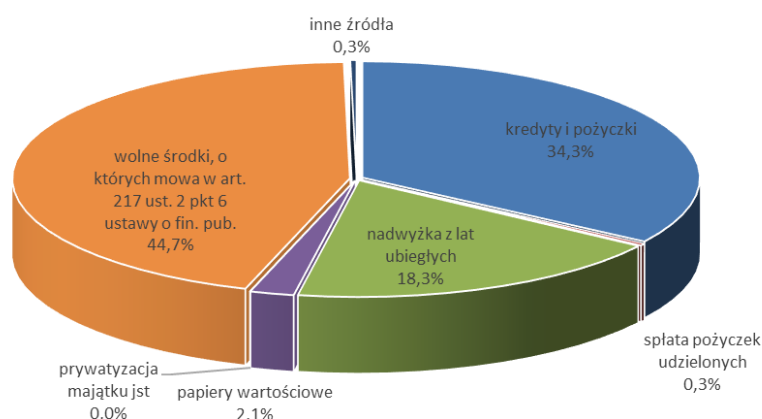
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

Wśród gmin, które wypracowały nadwyżkę w 2017 r., najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji wyniku do dochodów poniżej 10%. Również wśród gmin, których budżety zamknęły się deficytem, najliczniejszą grupę stanowiły gminy o relacji wyniku do dochodów do 10%.

4. Przychody i rozchody gmin

W 2017 r. gminy ogółem osiągnęły przychody w łącznej kwocie 12.824.452 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 4.513.871 tys. zł.

STRUKTURA PRZYCHODÓW GMIN W 2017 ROKU

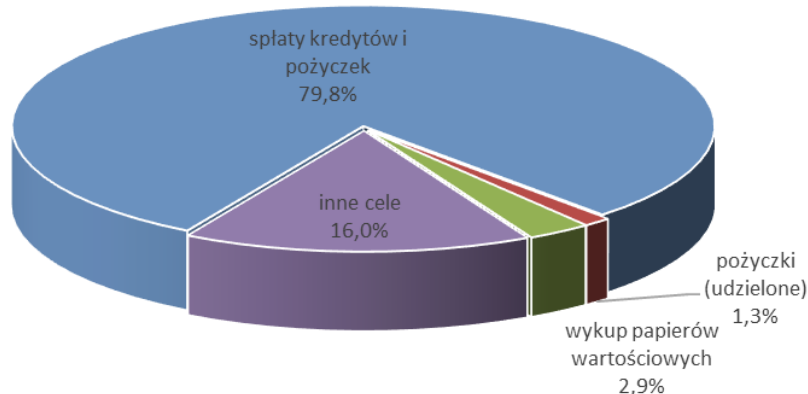

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. gminy wykazały największe przychody z tytułu wolnych środków, tj. 44,7% przychodów ogółem. Zgodnie z art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych przez wolne środki należy rozumieć nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych oraz kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

Przychody gmin z tytułu spłaty udzielonych kredytów i pożyczek stanowiły w 2017 r. 34,3% przychodów ogółem.

STRUKTURA ROZCHODÓW GMIN W 2017 ROKU

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

W rozchodach gmin największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek, które stanowiły 79,8% rozchodów.

W 2017 r. gminy spłaciły kredyty i pożyczki w wysokości 3.601.117 tys. zł, natomiast przychody z tytułu kredytów i pożyczek wyniosły 4.395.913 tys. zł.

W 2017 r. gminy wiejskie osiągnęły przychody w łącznej kwocie 6.202.439 tys. zł. Przychody z tytułu kredytów i pożyczek stanowiły 31,8%.

Gminy wiejskie wykonały rozchody w łącznej kwocie 2.287.458 tys. zł. W strukturze rozchodów gmin wiejskich, spłaty kredytów i pożyczek stanowiły 69,9% rozchodów.

W gminach wiejskich przychody z tytułu kredytów i pożyczek były wyższe niż rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek.

5. Zobowiązania według tytułów dłużnych gmin

W 2017 r. zadłużenie ogółem gmin wyniosło 24.838.221 tys. zł.

Zobowiązania gmin ogółem, w tym gmin wiejskich przedstawia poniższe zestawienie:

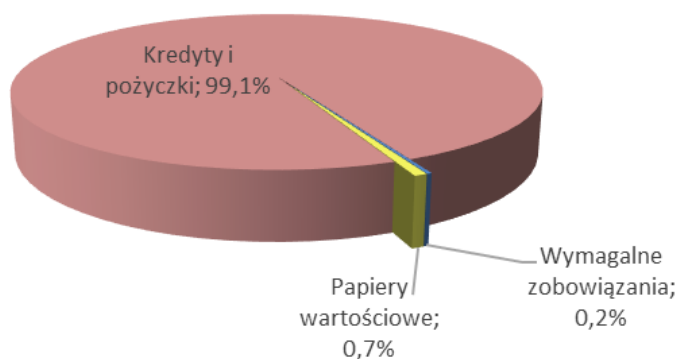
Wyszczególnienie	2016	2017	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
GMINY OGÓŁEM,	23 863 530	24 838 221	104,1
w tym: GMINY WIEJSKIE	9 245 901	9 647 792	104,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., zadłużenie ogółem gmin było wyższe o 4,1%, a gmin wiejskich było wyższe o 4,3%.

W 2017 r., w strukturze zadłużenia gmin, 99,1% stanowiły zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek.

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ GMIN W 2017 ROK

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2017 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania gmin według tytułów dłużnych w latach 2016 – 2017 przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2016	2017	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych, z tego:	23 863 530	24 838 221	104,1%
Papiery wartościowe	129 940	162 830	125,3%
w tym: długoterminowe	129 940	162 830	125,3%
Kredyty i pożyczki	23 673 864	24 619 114	104,0%
w tym: długoterminowe	23 608 847	24 434 030	103,5%
Wymagalne zobowiązania	59 726	56 276	94,2%
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	31 762	27 822	87,6%

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów gmin za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Wartość kredytów i pożyczek, które stanowią najistotniejszą pozycję w strukturze zadłużenia, wzrosła o 4,0% w stosunku do roku 2016.

W 2017 r. zadłużenie wystąpiło w 2.334 gminach, a udział zadłużenia gmin w dochodach ogółem gmin wynosił 22,3%.

Udział zobowiązań ogółem bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem gmin w 2017 r. wynosił 21,1%.

Zadłużenie bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych wystąpiło w 2.307 gminach, tj. 95,6% gmin.

Liczba gmin wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2016	2 412	2 289	508	654	579	334	135	42	37
2017	2 412	2 307	574	677	557	307	125	40	27

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów gmin za 2016 i 2017 r. (Min. Fin.)

Liczba gmin o zadłużeniu do 40% dochodów ogółem stanowiła 91,7% gmin zadłużonych.

W 2017 r., według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (stan bazy na 13 listopada 2017 r.), indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, nie spełniało 31 gmin (1,3% gmin), w tym: 20 gmin wiejskich, 10 gmin miejsko-wiejskich i 1 gmina miejska.

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2017 r., w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami, wykonują czynności podobne do czynności bankowych zadłużonych było 38 gmin na kwotę 201.953 tys. zł.

6. Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych

Zgodnie z art. 9 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych samorządowe zakłady budżetowe są zaliczone do sektora finansów publicznych.

Samorządowe zakłady budżetowe mogą realizować zadania własne jednostek samorządu terytorialnego w zakresie określonym w art.14 ww. ustawy.

W 2017 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziły 703 gminy tj. 29,1% ogółu gmin.

W formie zakładów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego mogły realizować zadania własne w zakresie:

- gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi,
- dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i

- unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- lokalnego transportu zbiorowego,
 - targowisk i hal targowych,
 - zieleni gminnej i zadrzewień,
 - kultury fizycznej i sportu, w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
 - pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
 - utrzymywania różnych gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt, w tym w szczególności prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginięciem, w celu ich ochrony poza miejscem naturalnego występowania,
 - cmentarzy.

Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	2 713 078	2 437 224	2 553 881	104,8	94,1
w tym: dotacje z budżetu	300 676	303 775	293 434	96,6	97,6
Koszty	2 677 844	2 433 389	2 552 711	104,9	95,3
Podatek dochodowy od osób prawnych	14 731	6 018	10 955	182,1	74,4
Wpłaty do budżetu gmin	20 390	3 014	14 421	478,5	70,7

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Przychody gminnych samorządowych zakładów budżetowych w 2017 r. wyniosły 2.553.881 tys. zł, w tym dotacje z budżetu wyniosły 293.434 tys. zł.

Plan przychodów został zrealizowany w 104,8%, a dotacji w 96,6%.

Koszty gminnych zakładów budżetowych wyniosły 2.552.711 tys. zł, a wpłaty do budżetu gmin wyniosły 14.421 tys. zł przy zaplanowanej kwocie wpłat 3.014 tys. zł.

W 2017 r., koszty gminnych zakładów budżetowych w relacji do 2016 r. były niższe o 4,7%. Wpłaty gminnych zakładów budżetowych do budżetów gmin zmniejszyły się o 29,3%, w stosunku do 2016 r.

Dane ze sprawozdań rocznych gmin za 2017 r. z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych wskazują, że w gminach, w formie samorządowego zakładu budżetowego realizowano głównie zadania z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (44,2% przychodów ogółem), gospodarki mieszkaniowej (21,6% przychodów ogółem), wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę (18,5% przychodów ogółem), kultury fizycznej (9,2% przychodów ogółem) oraz transportu i łączności (2,2% przychodów ogółem).

Pozostałe rodzaje działalności jak m.in. rolnictwo i łowiectwo, pomoc społeczna, pozostałe działania w zakresie polityki społecznej, działalność usługowa, prowadzenie ogrodów zoologicznych i botanicznych, administracja publiczna oraz handel stanowiły 4,4% przychodów ogółem.

Przychody gminnych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	4:3	4:2
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	2 713 078	2 437 224	2 553 881	104,8	94,1
w tym:					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 201 932	1 053 579	1 128 582	107,1	93,9
Gospodarka mieszkaniowa	591 060	549 490	550 763	100,2	93,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	519 293	431 798	471 983	109,3	90,9
Kultura fizyczna	230 578	232 455	233 735	100,6	101,4
Transport i łączność	66 660	58 052	56 983	98,2	85,5

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Najwyższe koszty zanotowano w zadaniach z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (44,3% kosztów ogółem), gospodarki mieszkaniowej (21,6% kosztów ogółem), wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę (18,4% kosztów ogółem), kultury fizycznej (9,2% kosztów ogółem) oraz transportu i łączności (2,2%). Koszty pozostałych rodzajów działalności jak m.in. rolnictwo i łowiectwo, pomoc społeczna, pozostałe działania w zakresie polityki społecznej, działalność usługowa, prowadzenie ogrodów zoologicznych i botanicznych, administracja publiczna czy handel stanowiły 4,3% przychodów ogółem.

Koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	2 677 844	2 433 389	2 552 711	104,9	95,3
w tym:					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 185 026	1 056 064	1 130 183	107,0	95,4
Gospodarka mieszkaniowa	582 934	547 676	550 975	100,6	94,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i gaz	511 140	429 809	469 502	109,2	91,9
Kultura fizyczna	229 611	232 503	234 669	100,9	102,2
Transport i łączność	67 420	57 964	57 091	98,5	84,7

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych gminnych samorządowych zakładów budżetowych zmniejszył się z 77.063 tys. zł na początku roku do 55.232 tys. zł na koniec roku, tj. o 28,3%.

7. Wydzielony rachunek dochodów gminnych jednostek budżetowych

Zgodnie z art. 223 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych samorządowe jednostki budżetowe prowadzące działalność określoną w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r., poz. 59 z późn. zm.) gromadzą na wydzielonym rachunku dochody określone w uchwale przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, pochodzące w szczególności:

- ze spadków i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej;
- z odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie będące w zarządzie albo użytkowaniu jednostki budżetowej.

W świetle przepisu art. 229 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 ze zm.), art. 223 ustawy o finansach publicznych ma również zastosowanie do całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego określa w szczególności:

- jednostki budżetowe, które gromadzą dochody;
- źródła, z których dochody są gromadzone na rachunku;

- przeznaczenie dochodów, z tym, że dochody wraz z odsetkami nie mogą być przeznaczone na finansowanie wynagrodzeń osobowych;
- sposób i tryb sporządzania planu finansowego dochodów i wydatków nimi finansowanych, dokonywania zmian w tym planie oraz ich zatwierdzania.

Wydatki z rachunku mogą być dokonywane do wysokości kwot zgromadzonych dochodów, w ramach planu finansowego. Środki finansowe pozostające na rachunku na dzień 31 grudnia roku budżetowego podlegają odprowadzeniu na rachunek budżetu jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 5 stycznia następnego roku.

W 2017 r. wydzielone rachunki dochodów utworzyły 772 gminy, tj. 32,0% ogółu gmin.

W ramach ww. rachunków gminy zrealizowały w 2017 r. dochody w wysokości 339.900 tys. zł. W stosunku do planu zostały one wykonane w 79,5% i były niższe o 0,9% od dochodów wykonanych w 2016 r.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	343 012	427 517	339 900	79,5	99,1
Wydatki	342 998	428 217	339 860	79,4	99,1
w tym: wpłaty do budżetu	4 264	3 007	4 617	153,5	108,3

Źródło: Sprawozdania roczne gmin z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych za 2016 r. i 2017 rok. (Min. Fin.)

W 2017 r. zrealizowane wydatki z rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych wyniosły 339.860 tys. zł i były niższe o 20,6% niż planowano. W porównaniu z 2016 r. wydatki zmniejszyły się o 0,9%. Wpłaty do budżetów gmin były wyższe o 8,3%.

Na koniec 2017 roku stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 1.749 tys. zł do kwoty 1.791 tys. zł, tj. o 2,3%.

III. Wykonanie budżetów powiatów

W 2017 r. powiaty zrealizowały dochody ogółem w wysokości 25.388.531 tys. zł, a wydatki w wysokości 25.360.416 tys. zł.

Budżety powiatów zamknęły się nadwyżką w wysokości 28.115 tys. zł, przy planowanym deficycie 1.264.673 tys. zł.

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów powiatów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	23 948 339	25 819 403	25 388 531	98,3	106,0
Wydatki	23 300 596	27 084 076	25 360 416	93,6	108,8
Wynik	647 743	-1 264 673	28 115	-	-

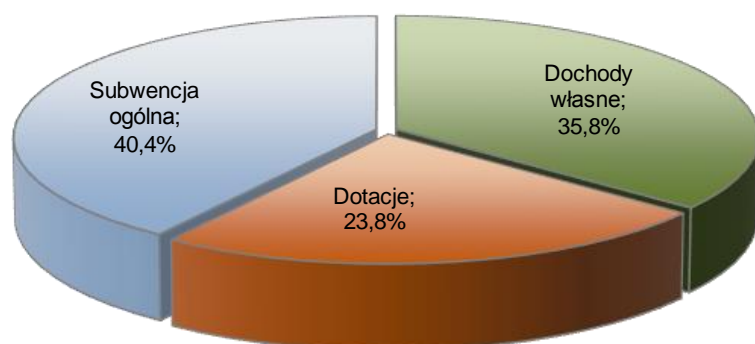
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

1. Dochody powiatów

1.1. Struktura dochodów

W 2017 roku, w strukturze dochodów ogółem powiatów subwencja ogólna stanowiła 40,4%, dochody własne 35,8%, a dotacje 23,8%.

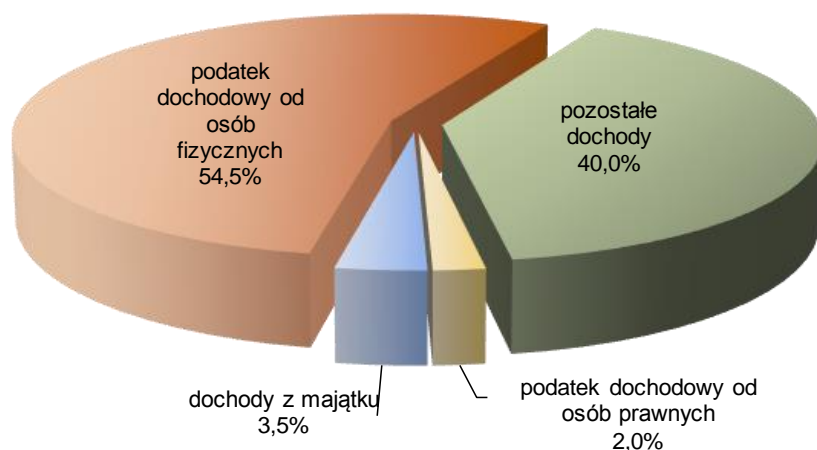
STRUKTURA DOCHODÓW POWIATÓW W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 roku, w stosunku do roku 2016, w dochodach ogółem zwiększył się udział dochodów własnych o 0,4 punktu procentowego i udział dotacji o 1,9 punktu procentowego, natomiast udział subwencji ogólnej zmniejszył się o 2,3 punktu procentowego.

STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH POWIATÓW W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

W powiatach najistotniejszym źródłem dochodów własnych był podatek dochodowy od osób fizycznych stanowiący 54,5% dochodów własnych.

Udział dochodu z tego tytułu w dochodach własnych zwiększył się, w porównaniu do 2016 r., o 1,3 punktu procentowego.

1.2. Dochody według źródeł pochodzenia

W 2017 r. powiaty wykonały dochody ogółem w wysokości 25.388.531 tys. zł i w porównaniu do 2016 r. były one wyższe o 6,0%.

Dochody własne zostały wykonane w 101,2% planu, dotacje w 91,8% planu, a subwencja ogólna w 100,0% planu.

W porównaniu do 2016 r., dotacje ogółem powiatów wzrosły o 15,3%, dochody własne o 7,1% i subwencja ogólna o 0,3%.

Dochody powiatów według źródeł ich pochodzenia przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonane 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonane 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM	23 948 339	25 819 403	25 388 531	98,3	100,0	106,0
Razem dochody własne z tego:	8 474 296	8 973 973	9 079 007	101,2	35,8	107,1
podatek dochodowy od osób fizycznych	4 508 783	4 824 300	4 949 966	102,6	19,5	109,8
podatek dochodowy od osób prawnych	161 795	163 456	180 411	110,4	0,7	111,5
dochody z majątku	310 019	385 754	315 058	81,7	1,2	101,6
pozostałe dochody	3 493 699	3 600 463	3 633 571	100,9	14,3	104,0
Dotacje ogółem z tego:	5 245 107	6 587 213	6 047 247	91,8	23,8	115,3
Dotacje celowe	4 907 703	5 327 257	5 199 780	97,6	20,5	106,0
Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu	337 404	1 259 956	847 467	67,3	3,3	251,2
Subwencja ogólna	10 228 936	10 258 217	10 262 277	100,0	40,4	100,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. na rachunki powiatów przekazane zostały udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 4.949.966 tys. zł. W porównaniu do 2016 r., dochody powiatów z tego tytułu wzrosły o 9,8%.

W 2017 r. powiaty otrzymały dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 180.411 tys. zł, tj. 110,4% planu. W porównaniu do 2016 r., dochody powiatów z omawianego tytułu były wyższe o 11,5%.

W 2017 r. pozostałe dochody w strukturze dochodów własnych stanowiły 40,0% i były wyższe o 4,0% w porównaniu do 2016 r.

W strukturze pozostałych dochodów dominujący udział miały: wpływy z usług (43,3%), wpływy z opłaty komunikacyjnej (15,2%) oraz wpływy z różnych opłat (8,6%).

1.2.1. Subwencja ogólna

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, wszystkie powiaty otrzymują z budżetu państwa subwencję ogólną.

Subwencja ogólna dla powiatu składa się z części: oświatowej, wyrównawczej i równoważącej.

W 2017 r. - według danych Ministerstwa Finansów - na rachunki powiatów przekazano środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 10.091.761 tys. zł, z tego z tytułu:

- części oświatowej subwencji ogólnej - 7.642.638 tys. zł,
- części wyrównawczej subwencji ogólnej - 1.837.997 tys. zł,
- części równoważącej subwencji ogólnej - 611.126 tys. zł.

Oznacza to, że na rachunki powiatów przekazano 100,0% środków zaplanowanych na ten cel dla tych jednostek.

Stosownie do art. 22 ww. ustawy, część wyrównawcza subwencji ogólnej dla powiatów składa się z kwoty podstawowej i kwoty uzupełniającej.

Kwotę podstawową części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały powiaty, w których dochód podatkowy na jednego mieszkańca w powiecie był niższy od średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca wszystkich powiatów (216,38 zł).

Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały powiaty, w których wskaźnik bezrobocia w powiecie, obliczony jako iloraz stopy bezrobocia w powiecie i stopy bezrobocia w kraju, był wyższy od 1,10. Im wyższy był ten wskaźnik, tym wyższa była kwota uzupełniająca w przeliczeniu na jednego mieszkańca danego powiatu.

W 2017 r. część wyrównawczą otrzymało 286 powiatów.

Część równoważącą subwencji ogólnej, zgodnie z art. 23a wyżej wymienionej ustawy, została rozdzielona między 313 powiatów:

- 1) z uwzględnieniem wydatków na rodziny zastępcze wykonanych w 2015 r., które w roku tym nie były objęte obowiązkiem dokonywania wpłat do budżetu państwa, lub dla których taka wpłata ustalona była w kwocie niższej od 1.000.000 zł,
- 2) w których nie działał powiatowy urząd pracy, a zadania tej jednostki realizowane były przez inny powiat,
- 3) w których długość dróg powiatowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu była wyższa od średniej długości dróg powiatowych w kraju w przeliczeniu na jednego mieszkańca w kraju,
- 4) w których kwota planowanych dochodów powiatu na 2017 r., ustalona jako suma części wyrównawczej subwencji ogólnej i poszczególnych kwot części równoważącej subwencji

ogólnej, pomniejszona o planowaną kwotę wpłaty do budżetu państwa, była niższa od kwoty planowanych dochodów powiatu na 2016 r., obliczonych w analogiczny sposób,

5) miasta na prawach powiatu w zależności od długości dróg wojewódzkich i krajowych znajdujących się w granicach tych miast.

W 2017 r. środki z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, w łącznej wysokości 24.277 tys. zł, zostały rozdysponowane pomiędzy 249 powiatów. Środki te otrzymały powiaty, które w 2016 r. otrzymały z budżetu państwa dotacje celowe na realizację bieżących zadań własnych z zakresu domów pomocy społecznej.

Sposób podziału omawianej rezerwy został uzgodniony z Zespołem ds. Systemu Finansów Publicznych Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Ponadto, na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, z rezerwy subwencji ogólnej na rachunki budżetów powiatów została przekazana kwota 146.240 tys. zł z przeznaczeniem na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych powiatowych, obejmujących budowę lub przebudowę obiektów inżynierskich, a także zadań inwestycyjnych obejmujących budowę lub przebudowę ciągów drogowych, przebiegających przez obszar co najmniej dwóch jednostek samorządowych (powiatów, województw).

Powyższa rezerwa została rozdysponowana między 111 powiatów, w sposób uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

1.2.2. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych, prowadzonych przez powiaty w 2017 r., przekazana została kwota 7.619.974 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z "Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2017", przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, zostały rozdysponowane dla poszczególnych powiatów środki w wysokości 22.663 tys. zł (12,8 % łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającym na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w stosunku do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2017 r. – w kwocie 9.398 tys. zł,
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 383 tys. zł,
- 3) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela albo art. 225 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę – Prawo Oświatowe, w tym także przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela – w kwocie 7.566 tys. zł,
- 4) dofinansowanie doposażenia szkół i placówek w zakresie:
 - a) sprzętu szkolnego i pomocy dydaktycznych do pomieszczeń w szkołach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego rozpoczynających kształcenie w zawodach, w których szkoły te dotychczas nie prowadziły kształcenia, w tym do przeprowadzania egzaminów praktycznych potwierdzających kwalifikacje w szkołach rozpoczynających kształcenie w roku 2017,
 - b) sprzętu szkolnego i pomocy dydaktycznych pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych (przekazanych do użytkowania w miesiącach X-XII 2016 r. lub w miesiącach I-IX 2017 r.) obiektach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego,
 - c) świetlic w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe,
 - d) pomieszczeń do nauki w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe w meble (np. ławki, krzesła) niezbędne do przyjęcia uczniów z młodszymi rocznikami
– w kwocie 3.565 tys. zł,

- 5) dofinansowanie remontów bieżących sanitariatów w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe – w celu dostosowania ich do potrzeb dzieci młodszych - w kwocie 156 tys. zł,
- 6) inne zadania o jednorazowym charakterze nieuwzględnione w części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2017, pozytywnie zaopiniowane przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu KWRIŚT (z wyłączeniem m. in. remontów bieżących, zadań o charakterze inwestycyjnym, urlopów dla poratowania zdrowia, dofinansowania wydatków związanych z nauczaniem indywidualnym, skutków awansu zawodowego nauczycieli) – w kwocie 89 tys. zł,
- 7) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków działania żywiołu w sierpniu 2017 r. w budynkach szkół (placówek) publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego – w kwocie 1.506 tys. zł.

W tym miejscu warto zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2017, tj. art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, środki niezbędne na realizację zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie przedszkoli, szkół i placówek, zagwarantowane były w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

1.2.3. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

Dochody z tytułu dotacji, w tym dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich* zostały zrealizowane przez powiaty w wysokości 6.047.248 tys. zł, z tego:

* w tej grupie dotacji zostały ujęte również dotacje rozwojowe, przekazane do dnia 31 grudnia 2010 r. i podlegające rozliczeniu w 2017 r.

- 1) dotacje z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - własne,
 - przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej;zrealizowano w kwocie 4.014.833 tys. zł,
- 2) dotacje z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
 - własne,
 - przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,zrealizowano w kwocie 899.807 tys. zł,
- 3) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 309.537 tys. zł,
- 4) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 54.210 tys. zł,
- 5) dotacje celowe realizowane w ramach pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące wyniosły 87.304 tys. zł,
- 6) dotacje celowe realizowane w ramach pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne wyniosły 621.663 tys. zł,
- 7) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 11.831 tys. zł,
- 8) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 48.063 tys. zł.

W łącznej kwocie zrealizowanych dotacji, na dotacje na zadania bieżące przypadła kwota 4.014.833 tys. zł, co stanowiło 81,7% otrzymanych przez powiaty dotacji. Dotacje na zadania inwestycyjne wyniosły 899.807 tys. zł i stanowiły 18,3% łącznej kwoty dotacji.

W zrealizowanych przez powiaty w 2017 r. dochodach ogółem, dotacje stanowiły 23,8%, z tego:

- dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich – 3,3%,
- dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań powiatów (własne, z zakresu administracji rządowej oraz realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej) – 16,0%,
- dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego – 1,4%,
- dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego – 2,8%,
- dotacje z funduszy celowych – 0,2%.

Wyższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich ze środków europejskich w 2017 r., w porównaniu z 2016 r., wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego po okresie przygotowań projektów w latach 2015-2016, rozpoczęły w 2017 r., realizację zasadniczej części projektów w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, co spowodowało uruchomienie środków finansowych na ten cel.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich za 2017 r. przedstawia poniższa tabela.

CHIZ2024 tablica:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016		Wykonanie 2017		(4:2)	(5:3)
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł		tys. zł			
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje z tego:	5 245 107	4 011 456	6 047 247	4 423 505	115,3	110,3
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	337 404	189 944	847 467	489 965	251,2	258,0
- na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami	2 691 306	2 649 546	2 742 544	2 700 223	101,9	101,9

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016		Wykonanie 2017		(4:2)	(5:3)
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł		tys. zł			
1	2	3	4	5	6	7
- na zadania własne	1 252 150	778 855	1 313 820	815 017	104,9	104,6
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	6 540	5 731	10 809	9 627	165,3	168,0
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jedn. samorządu terytorialnego	350 014	305 858	363 747	309 537	103,9	101,2
- na zadania realizowane w ramach pomocy finansowej między jedn. samorządu terytorialnego	555 960	70 122	708 967	87 304	127,5	124,5
- z funduszy celowych	51 732	11 400	59 894	11 831	115,8	103,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

* w pozycji tej zostały ujęte również dotacje rozwojowe przekazane powiatom i podlegające rozliczeniu w 2017 r.

W roku 2017 zwiększeniu uległy dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich o 151,2%, oraz na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej o 65,3%. Zwiększeniu uległy także dotacje na zadania realizowane w ramach pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego o 27,5% oraz dotacje na zadania realizowane z udziałem środków z funduszy celowych o 15,8%.

1.2.4. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

Dochody powiatów z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich zrealizowane zostały w wysokości 847.467 tys. zł, z czego na zadania bieżące przeznaczono 489 965 tys. zł tj. 57,8%, a na zadania inwestycyjne 357.502 tys. zł tj. 42,2% otrzymanych środków.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według ważniejszych działów przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	(8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem w tym:	337 404	1 259 956	847 467	67,3	251,2	590 455	489 965	83,0
Rolnictwo i łowiectwo	25 458	60 482	47 393	78,4	186,2	47 699	42 530	89,2
Przetwórstwo przemysłowe	1 277	13 723	10 330	75,3	808,9	13 723	10 330	75,3
Transport i łączność	76 932	230 888	159 489	69,1	207,3	2 737	2 643	96,6
Turystyka	2 099	2 973	1 200	40,4	57,2	507	271	53,5
Gospodarka mieszkaniowa	8 711	21 243	6 863	32,3	78,8	30	15	48,3
Działalność usługowa	4 109	67 187	33 149	49,3	806,8	28 312	18 532	65,5
Administracja publiczna	7 385	29 615	17 274	58,3	233,9	4 853	2 806	57,8
Różne rozliczenia	5 558	11 816	8 191	69,3	147,4	5 046	4 253	84,3
Oświata i wychowanie	111 548	483 508	341 205	70,6	305,9	278 496	238 502	85,6
Ochrona zdrowia	30 127	25 337	16 882	66,6	56,0	13 071	9 469	72,4
Pomoc społeczna	23 449	70 549	54 965	77,9	234,4	50 416	43 811	86,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	26 252	145 347	114 546	78,8	436,3	133 218	108 394	81,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 108	25 559	12 572	49,2	1134,3	3 120	2 732	87,6
Rodzina	0	11 819	4 736	40,1	0,0	4 283	3 861	90,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	8 309	41 079	15 136	36,8	182,2	1 407	1 439	102,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Z ogólnej kwoty otrzymanych w 2017 r. dotacji, środki przeznaczono m.in. na realizację zadań w działach:

- Oświata i wychowanie – 341.205 tys. zł, tj. 40,3% dotacji ogółem, które wykorzystano na zadania realizowane przez szkoły zawodowe, licea ogólnokształcące oraz na pozostałą działalność;
- Transport i łączność – 159.489 tys. zł, tj. 18,8% dotacji ogółem, które zostały wykorzystane głównie na finansowanie dróg publicznych powiatowych;
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 114.546 tys. zł, tj. 13,5% dotacji ogółem, które zostały wykorzystane głównie na zadania bieżące w ramach rozdziału Pozostała działalność oraz na zadania bieżące realizowane przez powiatowe urzędy pracy;

- Pomoc społeczna – 54.965 tys. zł, tj. 6,5% dotacji ogółem, które przeznaczono m. in. na zadania bieżące i inwestycyjne realizowane w ramach rozdziału Pozostała działalność oraz rozdziału Powiatowe centra pomocy rodzinie;
- Rolnictwo i łowiectwo – 47.393 tys. zł, tj. 5,6% dotacji ogółem, które przeznaczone zostały na zadania bieżące i inwestycyjne w zakresie prac geodezyjno-urzędniowych na potrzeby rolnictwa.

Na realizację zadań w tych działach powiaty przeznaczyły 717.598 tys. zł, tj. 84,7% otrzymanych w 2017 r. dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi i płatności z budżetu środków europejskich.

1.2.5. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami zostały zrealizowane przez powiaty w wysokości 2.742.544 tys. zł.

W ogólnej kwocie dochodów wykonanych przez powiaty, dotacje te stanowiły 10,8%, z tego dotacje na zadania bieżące – 10,7%, a na zadania inwestycyjne – 0,1%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w 2017 r., według ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	4:2	4:3	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	2 691 306	2 771 550	2 742 544	101,9	99,0	2 727 252	2 700 223	99,0
Rolnictwo i łowiectwo	5 110	6 068	5 560	108,8	91,6	5 568	5 264	94,6
Gospodarka mieszkaniowa	69 105	86 664	81 605	118,1	94,2	86 085	81 124	94,2
Działalność usługowa	215 180	217 084	215 402	100,1	99,2	215 104	213 439	99,2
Administracja publiczna	31 070	31 023	30 950	99,6	99,8	31 023	30 950	99,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 234 165	1 325 880	1 325 056	107,4	99,9	1 304 531	1 304 427	100,0
Wymiar sprawiedliwości	64 350	65 859	65 365	101,6	99,2	65 859	65 365	99,2

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	4:2	4:3	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ochrona zdrowia	731 897	624 834	610 749	83,4	97,7	609 246	595 272	97,7
Pomoc społeczna	268 017	131 671	129 755	48,4	98,5	127 437	126 343	99,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	65 915	77 714	76 676	116,3	98,7	77 654	76 616	98,7
Rodzina		193 369	191 883	0,0	99,2	193 369	191 883	99,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Wyższe niż w roku 2016 r. wykonanie dotacji ogółem nastąpiło w działach:

- Gospodarka mieszkaniowa (o 18,1%) głównie z przeznaczeniem na wydatki bieżące w zakresie rozdziału Gospodarka gruntami i nieruchomościami;
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (o 16,3%) z przeznaczeniem na wydatki bieżące dotyczące Zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności, na realizację karty parkingowej oraz na realizację legitymacji osoby niepełnosprawnej;
- Rolnictwo i łowiectwo (o 8,8%) głównie na realizację zadań bieżących związanych z pracami geodezyjno-urzędniowymi na potrzeby rolnictwa oraz w zakresie pozostałej działalności;
- Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (o 7,4%) w przeważającej części na wydatki bieżące w Komendach Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej z przeznaczeniem na podwyżki uposażeń funkcjonariuszy oraz pracowników cywilnych, wydatki bieżące i inwestycyjne związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych.

W strukturze wykonania dominowały dotacje na zadania bieżące, których udział wyniósł 98,5% ogólnej kwoty zrealizowanych dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej.

W strukturze dotacji na zadania bieżące, największy udział miały dotacje w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (48,3%), w dziale Ochrona zdrowia (22,0%), w dziale Działalność usługowa (7,9%) oraz w dziale Rodzina (7,0%). Łącznie na zadania bieżące realizowane w tych działach przekazano dotacje w kwocie 2.305.021 tys. zł, co stanowiło 85,4% zrealizowanych dotacji na zadania bieżące.

Dotacje na zadania bieżące w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa przekazano w łącznej kwocie 1.304.427 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące w dziale Ochrona zdrowia przekazane zostały w wysokości 595.272 tys. zł. Dotacje w tym dziale zostały przekazane przede wszystkim na opłacenie składek na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego w tym uczniów szkół ponadgimnazjalnych, dzieci

przebywających w placówkach pełniących funkcje resocjalizacyjne, wychowawcze, opiekuńcze lub lecznicze.

Dotacje na zadania bieżące w dziale Działalność usługowa zostały przekazane w łącznej wysokości 213.439 tys. zł i były przeznaczone głównie na zadania dotyczące nadzoru budowlanego oraz na zadania z zakresu geodezji i kartografii w tym na utrzymanie Ośrodków dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej.

W ramach dotacji na realizację zadań inwestycyjnych z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, przekazano powiatom ogółem 42.321 tys. zł. Z kwoty tej 20.629 tys. zł, tj. 48,7% przekazano na zadania w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa z przeznaczeniem na zadania inwestycyjne w komendach powiatowych Państwowej Straży Pożarnej oraz na działania związane z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych.

W dziale Ochrona zdrowia kwota dotacji wyniosła 15.476 tys. zł i stanowiła 36,6% dotacji przekazanych na realizację zadań inwestycyjnych i została przekazana na zadania inwestycyjne w ratownictwie medycznym oraz w zakresie pozostałej działalności.

W dziale Pomoc społeczna kwota dotacji na inwestycje wyniosła 3.412 tys. zł i stanowiła 8,1% dotacji przekazanych na realizację zadań inwestycyjnych i została przeznaczona na zadania inwestycyjne w Ośrodkach wsparcia.

Udział dotacji celowych na realizowane przez powiaty zadania z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach w 2017 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	98,5	1,5
Rolnictwo i łowiectwo	0,2	0,2	0,7	100,0	94,7	5,3
Gospodarka mieszkaniowa	3,0	3,0	1,1	100,0	99,4	0,6
Działalność usługowa	7,9	7,9	4,6	100,0	99,1	0,9
Administracja publiczna	1,1	1,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	48,3	48,3	48,7	100,0	98,4	1,6
Wymiar sprawiedliwości	2,4	2,4	0,0	100	100	0,0
Ochrona zdrowia	22,3	22,0	36,6	100,0	97,5	2,5
Pomoc społeczna	4,7	4,7	8,1	100,0	97,4	2,6

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2,8	2,8	0,1	100,0	99,9	0,1
Rodzina	7,0	7,1	0,0	100	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,3	0,4	0,0	100,0	100	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych powiatów zrealizowano ogółem w wysokości 1.313.820 tys. zł.

W ogólnej kwocie dotacji otrzymanych na zadania własne, dotacje na zadania bieżące wyniosły 815.017 tys. zł, i stanowiły 62,0% tych dotacji, a dotacje na zadania inwestycyjne zostały zrealizowane w kwocie 498.803 tys. zł, co stanowiło 38,0% tych dotacji.

Dotacje na zadania własne stanowiły 5,2% zrealizowanych dochodów ogółem powiatów, z tego dotacje na zadania bieżące stanowiły 3,2%, a na zadania inwestycyjne 2,0%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizowane zadania własne powiatów, według ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	4:2	4:3	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	1 252 150	1 335 055	1 313 820	104,9	98,4	820 766	815 017	99,3
Transport i łączność	500 009	533 631	517 652	103,5	97,0	71 846	68 837	95,8
Oświata i wychowanie	10 579	21 845	21 021	198,7	96,2	14 695	13 873	94,4
Ochrona zdrowia	25 832	35 089	34 328	132,9	97,8	0	0	0,0
Pomoc społeczna	713 325	718 107	716 888	100,5	99,8	715 345	714 148	99,8
Rodzina	0	18 415	17 748	0,0	96,4	18 415	17 748	96,4

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Dotacje na zadania własne bieżące zrealizowano w kwocie 815.017 tys. zł. Największy udział w tych dotacjach miały dotacje dla działu Pomoc społeczna, stanowiące 87,6% dotacji

na zadania bieżące ogółem. Dotacje na zadania własne bieżące w tym dziale wynosiły 714.148 tys. zł i przeznaczone zostały głównie na utrzymanie domów pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz na zadania bieżące realizowane w ramach rozdziału - Pozostała działalność. Powiaty otrzymują dotacje celowe z budżetu państwa na utrzymanie pensjonariuszy, którzy zostali przyjęci do domów pomocy społecznej przed dniem 1 stycznia 2004 r. lub na podstawie skierowań wystawionych przed tym dniem.

Dotacje celowe na realizację inwestycji własnych powiatów przekazano w kwocie 498.803 tys. zł.

Największa część tych dotacji została przekazana w działach:

- Transport i łączność - na inwestycje na drogach powiatowych i inwestycje związane z usuwaniem klęsk żywiołowych przeznaczono kwotę 448.815 tys. zł,
- Ochrona zdrowia – na inwestycje w ramach tego działu przekazano dotacje w kwocie 34.328 tys. zł, które zostały przeznaczone na finansowanie inwestycji w szpitalach ogólnych,
- Oświata i wychowanie – na inwestycje w tym dziale przekazano dotacje w wysokości 7.148 tys. zł, które zostały przeznaczone głównie na inwestycje w szkołach zawodowych, liceach ogólnokształcących oraz w szkołach podstawowych specjalnych.

Udział dotacji celowych na realizowane przez powiaty zadania własne w poszczególnych działach w 2017 r., w podziale na zadania bieżące i inwestycyjne oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	62,0	38,0
z tego:						
Transport i łączność	39,4	8,4	90,0	100,0	13,3	86,7
Oświata i wychowanie	1,6	1,7	1,4	100,0	66,0	34,0
Ochrona zdrowia	2,6	0,0	6,9	100,0	0,0	100,0
Pomoc społeczna	54,6	87,6	0,5	100,0	99,6	0,4
Rodzina	1,4	2,2	0,0	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,5	0,1	1,2	100,0	6,7	93,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

1.2.7. Pozostałe dotacje celowe

Poza omówionymi wyżej dotacjami celowymi z budżetu państwa, dochodami powiatów były również dotacje na zadania realizowane przez powiaty na podstawie porozumień z organami administracji rządowej i z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego oraz dotacje otrzymane z funduszy celowych. Udział tych dotacji w zrealizowanych przez powiaty dochodach ogółem wynosił 15,3%.

Kwota otrzymanych przez powiaty w 2017 r. dotacji, o których mowa wyżej, wyniosła 1.143.417 tys. zł, z tego:

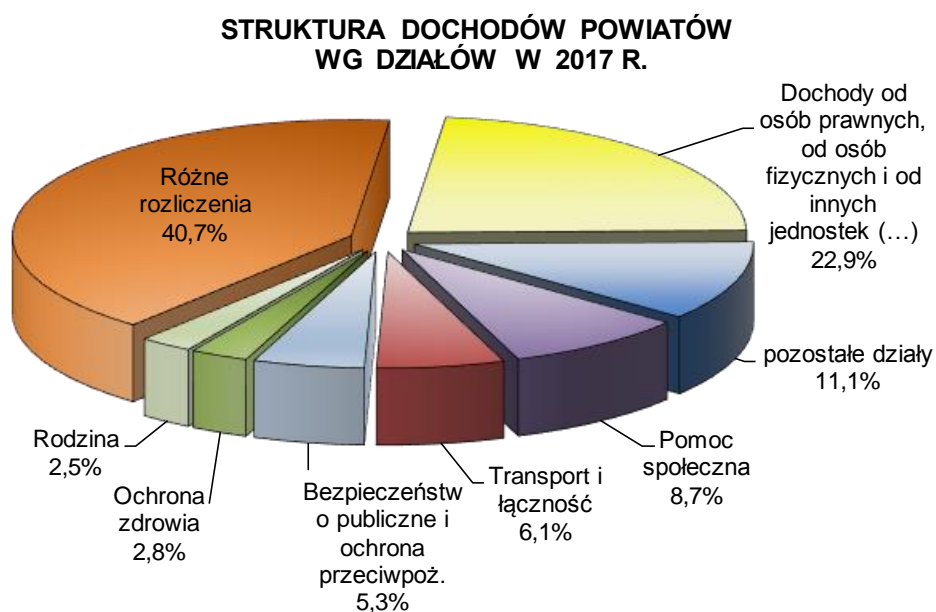
- na zadania własne, na które powiaty otrzymały dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego - 708.967 tys. zł. Dotacje przekazane w ramach pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego dotyczyły przede wszystkim zadań w działach: Transport i łączność – 644.307 tys. zł (90,8%) z przeznaczeniem na drogi publiczne powiatowe, lokalny transport zbiorowy oraz usuwanie skutków klęsk żywiołowych, Ochrona zdrowia – 19.285 tys. zł (2,7%) z przeznaczeniem na szpitale ogólne, pozostałą działalność oraz na programy polityki zdrowotnej, Oświata i wychowanie – 10.671 tys. zł (1,5%) z przeznaczeniem dla liceów ogólnokształcących, szkół podstawowych specjalnych oraz szkół zawodowych;
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego powiaty otrzymały 363.747 tys. zł. Zawierane porozumienia między jednostkami samorządu terytorialnego dotyczyły przede wszystkim zadań realizowanych w działach: Rodzina – 159.138 tys. zł (43,8% tych dotacji) głównie w zakresie Działalności placówek opiekuńczo – wyrównawczych oraz Rodzin zastępczych. W Dziale Transport i łączność – 84.510 tys. zł (23,2%) porozumienia zawierano głównie w zakresie dróg publicznych wojewódzkich i powiatowych oraz w zakresie pozostałej działalności, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 70.697 tys. zł (19,4%) szczególnie na realizację zadań przez powiatowe urzędy pracy oraz na pozostałą działalność, Oświata i wychowanie – 26.282 tys. zł (7,2%) z przeznaczeniem dla gimnazjów, bibliotek pedagogicznych oraz szkół zawodowych.
- z funduszy celowych powiaty otrzymały dotacje w wysokości 59.894 tys. zł. W kwocie tej największy udział miały dotacje w działach: Kultura fizyczna – 15.970 tys. zł (26,7%) głównie na zadania w zakresie pozostała działalność, kultura fizyczna i sport oraz obiekty sportowe. W zakresie Działu Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 10.810 tys. zł (18,1%) powiaty otrzymały z funduszy środki na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz na realizację zadań finansowanych

- z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Oświata i wychowanie – 9.655 tys. zł (16,1%) na realizację zadań w zakresie szkół zawodowych oraz liceów ogólnokształcących. Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 8.114 tys. zł (13,6%) głównie na zadania realizowane przez komendy powiatowe Państwowej Straży Pożarnej oraz w zakresie pozostałej działalności;
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej powiaty otrzymały 10.809 tys. zł głównie na zadania realizowane w Dziale Oświata i wychowanie – 6.794 tys. zł (62,8%) oraz w Dziale - Administracja publiczna – 1.560 tys. zł (14,4%).

1.3. Dochody według działów

W 2017 r. w strukturze dochodów zrealizowanych przez powiaty, najwyższy udział miały dochody w następujących działach: Różne rozliczenia (40,7%), Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej (22,9%), Pomoc społeczna (8,7%).

Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 72,3% łącznej kwoty dochodów ogółem zrealizowanych przez powiaty.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

Dochody powiatów według ważniejszych działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
DOCHODY OGÓŁEM	23 948 339	25 819 403	25 388 531	98,3	106,0
w tym:					
Transport i łączność	1 262 651	1 683 921	1 545 288	91,8	122,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 255 238	1 350 747	1 342 194	99,4	106,9
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	5 340 232	5 674 165	5 817 088	102,5	108,9
Różne rozliczenia	10 278 014	10 328 621	10 330 166	100,0	100,5
Ochrona zdrowia	823 708	725 219	701 433	96,7	85,2
Pomoc społeczna	2 610 507	2 218 436	2 206 167	99,4	84,5
Rodzina	-	633 709	640 507	101,1	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w dziale Transport i łączność, powiaty odnotowały dochody wyższe o 22,4%, niż w 2016 r. W dziale tym 37,6% stanowiły dotacje celowe otrzymane z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych, 29,0% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych powiatu.

Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej, w porównaniu do 2016 r., wzrosły o 8,9%, a plan został zrealizowany w 102,5%. W tym dziale ujmowane są dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz podatku dochodowym od osób prawnych, które stanowiły 88,2% dochodów tego działu oraz wpływy z opłaty komunikacyjnej stanowiące 8,2% dochodów tego działu.

Plan dochodów w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa został zrealizowany w 99,4% i dochody te były wyższe o 6,9% niż wykonane w 2016 r.

W dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa ujmowane są przede wszystkim kwoty dotacji celowej otrzymanej z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez powiat, stanowiące największy udział w tym dziale (97,2%).

Dochody w dziale Pomoc społeczna w 2017 r., po wyłączeniu rozdziałów przeniesionych do działu Rodzina, zostały zrealizowane w 99,4% planu i były to w 56,2% wpływy z usług i w

32,4% dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu.

W nowopowstałym dziale Rodzina dochody zostały zrealizowane w 101,1% planu i były to:

- dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące zakresu administracji rządowej zlecone powiatom, związane z realizacją dodatku wychowawczego oraz dodatku do zryczałtowanej kwoty stanowiących pomoc państwa w wychowaniu dzieci (29,8%),
- dotacje celowe otrzymane z powiatu na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego (22,8%),
- wpływy z wpłat gmin i powiatów na rzecz innych jednostek samorządu terytorialnego oraz związków gmin, związków powiatowo-gminnych, związków powiatów, związków metropolitalnych na dofinansowanie zadań bieżących (19,9%),
- wpływy z usług (15,5%).

W dziale Różne rozliczenia plan dochodów został zrealizowany w 100,0%. Dochody te były wyższe o 0,5%, w stosunku do roku 2016. W dziale Różne rozliczenia 97,7% dochodów stanowiły subwencje ogólne z budżetu państwa.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca

Dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody wykonane powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2016	2017
DOCHODY OGÓŁEM	927,61	983,03
DOCHODY WŁASNE	328,24	351,53
DOTACJE	203,16	234,15
SUBWENCJA OGÓLNA	396,21	397,35

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2016 r.

W 2017 r. dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 983,03 zł i w stosunku do 2016 r. wzrosły o 6,0%.

Najwyższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 1.714,71 zł, tj. 174,4% średnich dochodów w powiatach, zaś najniższy dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 584,16 zł, tj. 59,4% średnich dochodów w powiatach.

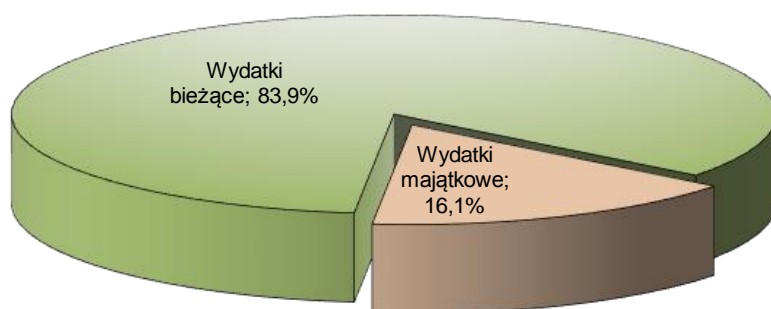
Dochody powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

2. Wydatki powiatów

2.1. Struktura wydatków

W 2017 r. udział wydatków majątkowych i wydatków bieżących w wydatkach powiatów ogółem wynosił odpowiednio 16,1% i 83,9%.

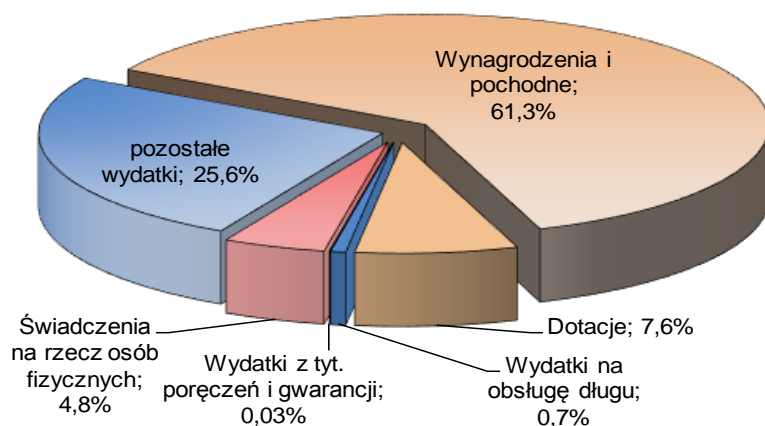
**STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM
POWIATÓW W 2017 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

Najniższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem był w powiatach województwa dolnośląskiego (11,3%), a najwyższy w powiatach województwa podlaskiego (23,5%).

**STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH
POWIATÓW W 2017 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących powiatów wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stanowiły 61,3%, a pozostałe wydatki stanowiły 25,6%.

2.2 Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków

Wydatki powiatów według głównych kierunków ich rozdysponowania

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			w %%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM	23 300 596	27 084 076	25 360 416	93,6	100,0	108,8
z tego:						
wydatki majątkowe	2 998 165	4 838 436	4 083 369	84,4	16,1	136,2
w tym: wydatki na inwestycje	2 962 646	4 766 781	4 021 201	84,4	15,9	135,7
wydatki bieżące	20 302 430	22 245 640	21 277 047	95,6	83,9	104,8
z tego:						
wydatki na wynagrodzenia	10 727 802	11 322 671	11 183 027	98,8	44,1	104,2
w tym: wynagrodzenia osobowe	9 664 378	10 180 057	10 069 115	98,9	39,7	104,2
pochodne od wynagrodzeń	1 789 843	1 895 800	1 851 612	97,7	7,3	103,5
dotacje	1 497 993	1 703 950	1 621 547	95,2	6,4	108,2
wydatki na obsługę długu	156 005	171 704	150 543	87,7	0,6	96,5
wydatki z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji	6 174	29 637	5 845	19,7	0,0	94,7
świadczenia na rzecz osób fizycznych	948 387	1 080 394	1 025 497	94,9	4,0	108,1
pozostałe wydatki	5 176 227	6 041 485	5 438 975	90,0	21,4	105,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., wydatki ogółem powiatów były wyższe o 8,8%.

Realizacja wydatków majątkowych w 2017 r., w stosunku do 2016 r., wzrosła o 36,2%, natomiast wydatków bieżących o 4,8%.

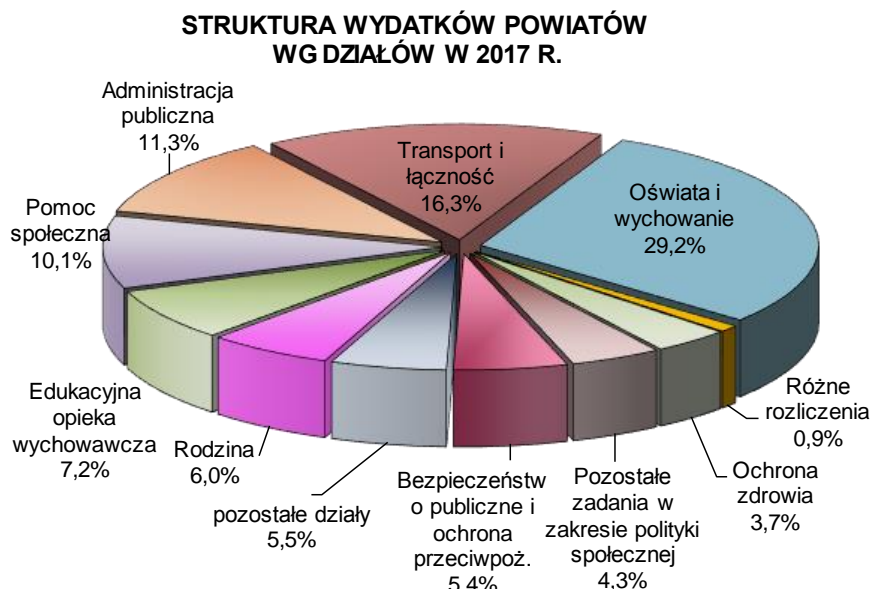
Wydatki majątkowe zrealizowano w 84,4% kwoty zaplanowanej na 2017 r., przy czym wydatki inwestycyjne stanowiły 98,5% wydatków majątkowych oraz 15,9% wydatków ogółem.

W wydatkach majątkowych 83,1% stanowiły wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych.

W strukturze wydatków ogółem w powiatach największy udział miały wydatki na wynagrodzenia, które stanowiły 44,1% wydatków ogółem oraz 52,6% wydatków bieżących. Wydatki na wynagrodzenia, w porównaniu do 2016 r., wzrosły o 4,2%.

2.3. Wydatki według działów

W strukturze wydatków ogółem powiatów przeważały wydatki w dziale Oświata i wychowanie (29,2%), Transport i łączność (16,3%), Administracja publiczna (11,3%), Pomoc społeczna (10,1%), Edukacyjna opieka wychowawcza (7,2%), Rodzina (6,0%). Łącznie wydatki w tych działach stanowiły 80,1% wydatków ogółem.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

Wydatki powiatów według ważniejszych działów zawiera poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM	23 300 596	27 084 076	25 360 416	93,6	108,8
w tym:					
Transport i łączność	3 312 575	4 507 980	4 132 969	91,7	124,8
Administracja publiczna	2 649 730	3 026 841	2 858 473	94,4	107,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 281 037	1 393 229	1 379 390	99,0	107,7
Różne rozliczenia	212 460	338 330	235 711	69,7	110,9
Oświata i wychowanie	7 017 738	7 777 034	7 409 910	95,3	105,6
Ochrona zdrowia	1 036 099	1 028 666	930 638	90,5	89,8
Pomoc społeczna	3 825 690	2 612 876	2 554 753	97,8	66,8
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	977 699	1 176 255	1 101 358	93,6	112,6
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 744 765	1 887 625	1 834 135	97,2	105,1
Rodzina	-	1 607 525	1 519 569	94,5	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Wydatki w dziale Oświata i wychowanie wykonano w 95,3% planu. W dziale tym 56,0% wydatków stanowiły wynagrodzenia osobowe pracowników i 10,1% składki na ubezpieczenia społeczne.

Wydatki zrealizowane w dziale Transport i łączność były wyższe o 24,8% w stosunku do roku 2016, a plan został wykonany w 91,7%, przy czym 62,3% tych wydatków stanowiły wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych, 9,3% zakup usług remontowych i 7,5% zakup usług pozostałych.

Wydatki ujmowane w dziale Administracja publiczna w 2017 r., w stosunku do 2016 r., wzrosły o 7,9%, przy czym 52,0% wydatków stanowiły wynagrodzenia osobowe pracowników, 10,5% zakup usług pozostałych i 9,0% składki na ubezpieczenia społeczne.

Wydatki w dziale Pomoc społeczna w 2017 r., po wyłączeniu rozdziałów przeniesionych do działu Rodzina, zostały zrealizowane w 97,8% planu. 50,8% wydatków tego działu stanowiły wynagrodzenia osobowe pracowników.

W nowym dziale Rodzina wydatki zostały zrealizowane w 94,5% planu i były to w 43,9% świadczenia społeczne i w 17,2% wynagrodzenia osobowe pracowników.

W stosunku do wydatków poniesionych w roku 2016, wydatki w dziale Rozliczenia różne wzrosły o 10,9%, a plan został wykonany w 69,7%. W dziale tym 82,7% stanowiły wpłaty powiatów do budżetu państwa (wzrost o 11,5%, w stosunku do wpłat dokonanych przez powiaty w 2016 r.) oraz 13,9% zwroty do budżetu państwa nienależnie pobranej subwencji ogólnej za lata poprzednie.

W 2017 r. wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dokonało 21 powiatów w kwocie 194.856 tys. zł, tj. 100% planowanej kwoty. Wydatki te stanowiły 82,7% wykonanych wydatków w dziale Różne rozliczenia.

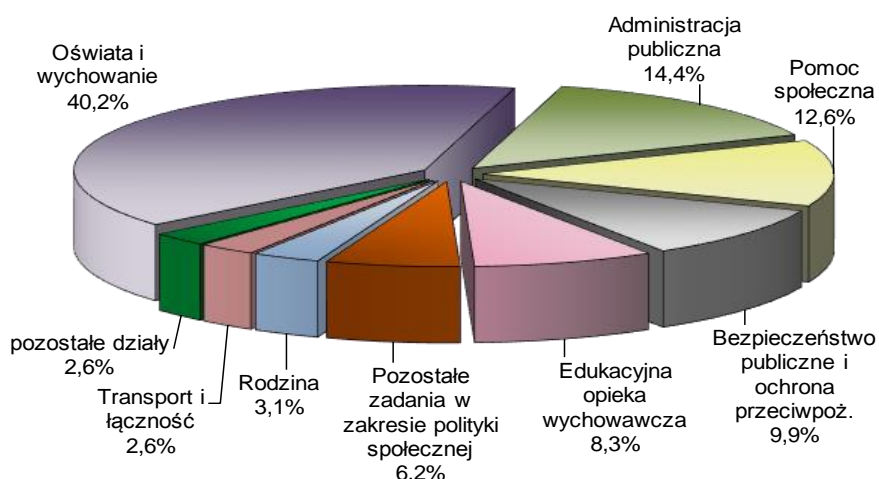
W strukturze wydatków dział ten stanowi 0,9%.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków ogółem powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów

W 2017 r. wydatki powiatów na wynagrodzenia wyniosły 11.183.027 tys. zł i były wyższe o 4,2% od wydatków poniesionych na wypłatę wynagrodzeń w 2016 r.

**STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA
WG DZIAŁÓW W 2017 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków na wynagrodzenia istotne były wydatki w działach Oświata i wychowanie (40,2%), Administracja publiczna (14,4%), Pomoc społeczna (12,6%), Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (9,9%), Edukacyjna opieka wychowawcza (8,3%). Łącznie w tych działach powiaty zrealizowały 85,4% ogółu wydatków na wynagrodzenia.

Wydatki na wynagrodzenia w powiatach według ważniejszych działów, prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM	10 727 802	11 322 671	11 183 027	98,8	104,2
w tym:					
Transport i łączność	277 447	296 448	292 926	98,8	105,6
Administracja publiczna	1 501 110	1 654 910	1 612 582	97,4	107,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 038 767	1 110 082	1 109 797	100,0	106,8
Oświata i wychowanie	4 454 037	4 540 677	4 499 296	99,1	101,0
Pomoc społeczna	1 635 431	1 417 455	1 407 387	99,3	86,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	648 668	702 107	689 552	98,2	106,3
Edukacyjna opieka wychowawcza	898 849	938 326	931 225	99,2	103,6
Rodzina	-	363 609	349 559	96,1	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

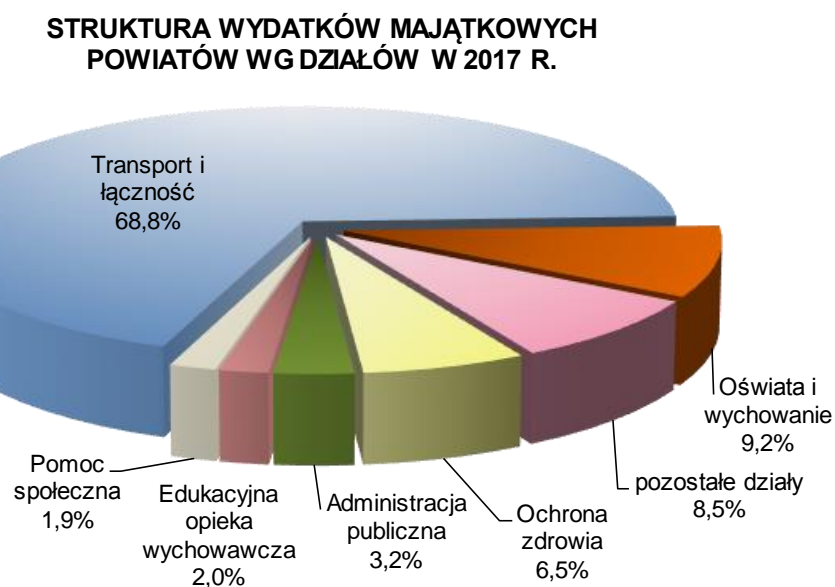
Wydatki na wynagrodzenia wykonane w 2017 r. były wyższe niż w 2016 r., we wszystkich ważniejszych działach, z wyjątkiem działu Pomoc społeczna.

Wydatki na wynagrodzenia w dziale Pomoc społeczna zostały zrealizowane w 99,3% i były przeznaczone w 82,0% na funkcjonowanie domów pomocy społecznej i w 12,5% na powiatowe centra pomocy rodzinie.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków powiatów na wynagrodzenia według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.2. Wydatki majątkowe według działów

W 2017 r. zrealizowano wydatki majątkowe w kwocie 4.083.369 tys. zł i w porównaniu do roku 2016 były wyższe o 36,2%.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków majątkowych powiatów przeważały wydatki w działach: Transport i łączność (68,8%), Oświata i wychowanie (9,2%) oraz Ochrona zdrowia (6,5%). Wydatki w tych działach stanowiły łącznie 84,5% wydatków majątkowych powiatów.

Wydatki majątkowe w powiatach według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM	2 998 165	4 838 436	4 083 369	84,4	136,2
w tym:					
Transport i łączność	2 115 401	3 107 115	2 808 488	90,4	132,8
Gospodarka mieszkaniowa	54 293	122 312	96 016	78,5	176,8
Administracja publiczna	90 725	155 574	129 516	83,3	142,8
Oświata i wychowanie	196 942	517 311	374 722	72,4	190,3
Ochrona zdrowia	231 860	338 134	266 650	78,9	115,0
Edukacyjna opieka wychowawcza	59 581	103 078	80 137	77,7	134,5
Pomoc społeczna	74 394	95 839	76 076	79,4	102,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Wydatki majątkowe w wymienionych działach zrealizowano w kwotach znacznie wyższych niż w roku 2016: w dziale Transport i łączność wydatki wzrosły o 32,8%, w dziale Oświata i wychowanie o 90,3%, w dziale Ochrona zdrowia o 15,0%, w dziale Administracja publiczna o 42,8%.

Wydatki majątkowe powiatów w dziale Transport i łączność przeznaczone zostały na dofinansowanie dróg publicznych powiatowych, w dziale Oświata i wychowanie na dofinansowanie liceów ogólnokształcących i szkół zawodowych, w dziale Ochrona zdrowia na dofinansowanie szpitali ogólnych, natomiast w dziale Administracja publiczna wydatki zostały zrealizowane przez starostwa powiatowe.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych powiatów według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiatach, według kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2016	2017
1	2	3
Wydatki ogółem	902,52	981,94
z tego:		
Wydatki majątkowe	116,13	158,11
Wydatki bieżące	786,39	823,83

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2016 r.

W 2017 r. wydatki powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 981,94 zł i były wyższe, w stosunku do 2016 r., o 8,8%, przy czym wydatki majątkowe na mieszkańca były wyższe o 36,1% zł, a wydatki bieżące na 1 mieszkańca były wyższe o 4,8%.

W 2017 r. najwyższe wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie wyniosły 1.780,06 zł, tj. 181,3% średnich wydatków w powiatach, a najniższe wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 587,20 zł, co stanowiło 59,8% średnich wydatków w powiatach.

Wydatki powiatów w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

3. Wynik budżetów powiatów

Na 2017 r. powiaty zaplanowały deficyt w wysokości 1.264.673 tys. zł, natomiast zamknęły budżety nadwyżką w kwocie 28.115 tys. zł.

W 2017 r. budżety 171 powiatów zamknęły się nadwyżką, tj. 54,5% ogólnej liczby powiatów. Deficyt wystąpił w 143 powiatach.

Liczbę powiatów, według relacji wyniku do dochodów w 2017 r., przedstawia tablica:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów powiatów					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
1	2	3	4	5	6	7
Powiaty z nadwyżką budżetową	171	142	24	3	1	1
Powiaty z deficytem budżetowym	143	109	30	3	1	0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

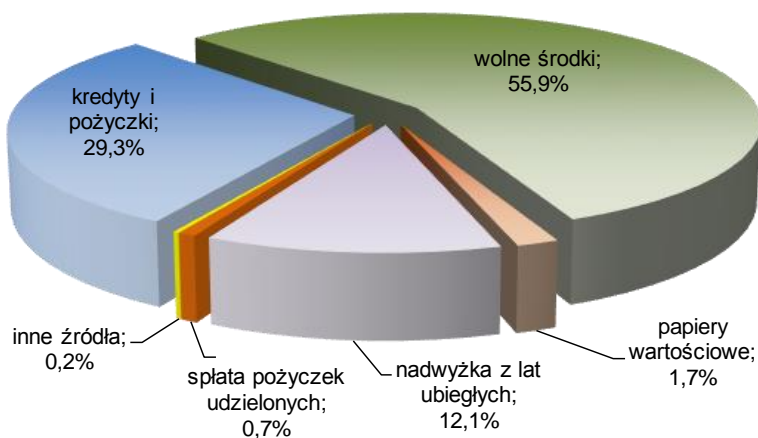
Wśród powiatów, które osiągnęły nadwyżkę budżetową, 97,1% stanowią powiaty, w których wynik w relacji do dochodów jest poniżej 10%.

Natomiast, wśród powiatów z deficytem budżetowym, 76,2% stanowią powiaty, w których wynik w relacji do dochodów wynosi poniżej 5%.

4. Przychody i rozchody powiatów

Powiaty w 2017 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 2.443.209 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 732.813 tys. zł.

STRUKTURA PRZYCHODÓW POWIATÓW W 2017 R.

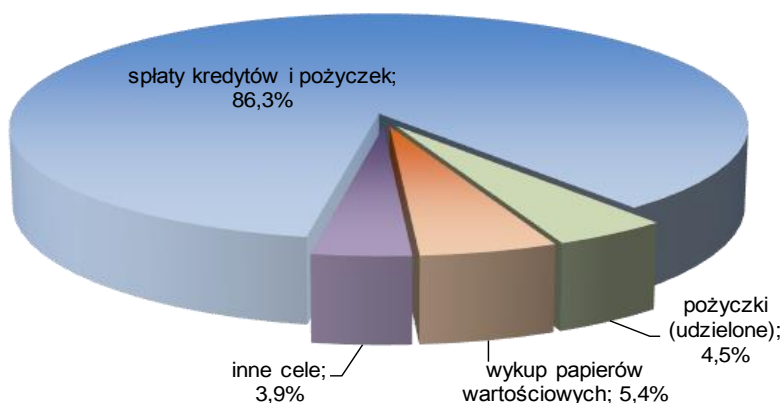

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. w strukturze przychodów ogółem, 55,9% stanowiły przychody z tytułu wolnych środków, 29,3% kredyty i pożyczki, 12,1% nadwyżka z lat ubiegłych.

Zgodnie z art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, wolne środki, należy rozumieć, jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych. Stanowią one główną część przychodów powiatów w 2017 r.

STRUKTURA ROZCHODÓW POWIATÓW W 2017 R.

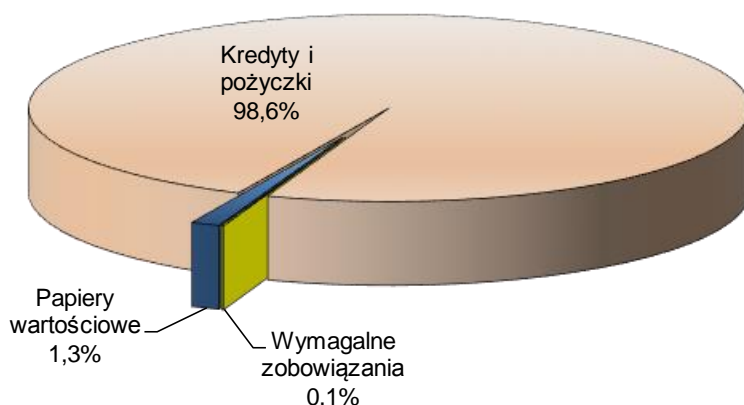
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

W rozchodach powiatów największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek, które stanowiły 86,3% rozchodów ogółem i były niższe niż przychody z tytułu kredytów i pożyczek o 11,7%.

5. Zobowiązania według tytułów dłużnych powiatów

W 2017 roku zobowiązania powiatów wyniosły 5.628.367 tys. zł. W strukturze zobowiązań powiatów największy udział miały kredyty i pożyczki (98,6%).

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ POWIATÓW W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2017 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania powiatów według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2016	2017	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych	5 565 814	5 628 367	101,1
papiery wartościowe	83 645	73 240	87,6
w tym: długoterminowe	83 645	73 145	87,4
kredyty i pożyczki	5 476 789	5 549 592	101,3
w tym: długoterminowe	5 464 539	5 520 006	101,0
wymagalne zobowiązania w tym:	5 380	5 534	102,9
z tytułu dostaw towarów i usług	699	905	129,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów powiatów za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., zadłużenie ogółem powiatów było wyższe o 1,1%, w tym z tytułu kredytów i pożyczek o 1,3% i z tytułu zobowiązań wymagalnych o 2,9%. Zadłużenie z tytułu papierów wartościowych było niższe o 12,4%.

W 2017 r. udział zadłużenia powiatów w dochodach ogółem powiatów wynosił 22,2%.

Zadłużenie bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych wystąpiło w 305 powiatach.

Udział zobowiązań ogółem bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem powiatów wynosił 21,5%.

Liczba powiatów wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek.

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2016	314	307	54	92	67	49	31	10	4
2017	314	305	58	94	64	57	21	8	3

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów powiatów za 2016 i 2017 r. (Min. Fin.)

Liczba powiatów w przedziale o zadłużeniu do 30% dochodów ogółem stanowiła 70,8% powiatów zadłużonych.

W 2017 r., według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (stan bazy na 13 listopada 2017 r.), indywidualnego wskaźnika spłaty zadłużenia, określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, nie spełniało 8 powiatów (2,5% powiatów).

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2017 r., w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami wykonują czynności podobne do czynności bankowych, zadłużenie wykazało 5 powiatów na kwotę 5.350 tys. zł.

6. Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych

W 2017 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziło 26 powiatów tj. 8,3% ogółu powiatów.

Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	56 590	67 010	66 383	99,1	117,3
w tym: dotacje z budżetu	12 495	16 286	15 737	96,6	125,9
Koszty	56 186	67 015	66 517	99,3	118,4
Podatek dochodowy od osób prawnych	62	97	175	179,9	282,3
Wpłaty do budżetu powiatów	341	0	45	-	13,2

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych w 2017 r. wyniosły 66.383 tys. zł, w tym dotacje z budżetu stanowiły 15.737 tys. zł.

W stosunku do planu, przychody zrealizowano w 99,1%, a dotacje w 96,6%.

W 2017 r., w porównaniu z danymi za 2016 r., przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zwiększyły się o 17,3%, a dotacje z budżetu powiatów zwiększyły się o 25,9%.

Koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych w 2017 r., w relacji do kosztów wykazanych w 2016 r., zwiększyły się o 18,4%.

Koszty powiatowych zakładów budżetowych wyniosły 66.517 tys. zł i były niższe o 0,7% od kwot planowanych. W 2017 r. powiatowe samorządowe zakłady budżetowe dokonały wpłat nadwyżki środków obrotowych do budżetu w wysokości 45 tys. zł.

W 2017 r. powiaty, w formie samorządowego zakładu budżetowego, realizowały zadania w działach: Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej (53,1% przychodów ogółem), Transport i łączność (21,6% przychodów ogółem), Pomoc społeczna (13,1% przychodów ogółem), Kultura fizyczna (6,3% przychodów ogółem) oraz Gospodarka mieszkaniowa (5,9% przychodów ogółem).

Przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	56 590	67 010	66 383	99,1	117,3
z tego:					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	31 591	35 382	35 255	99,6	111,6
Transport i łączność	8 968	13 842	14 368	103,8	160,2
Kultura fizyczna	6 280	4 276	4 155	97,2	66,2
Pomoc społeczna	6 072	9 541	8 685	91,0	143,0
Gospodarka mieszkaniowa	3 679	3 968	3 919	98,8	106,5

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Struktura kosztów kształtowała się następująco: w dziale Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej - 52,8%, Transport i łączność - 21,7%, Pomoc społeczna - 13,0% Kultura fizyczna - 6,5% oraz Gospodarka mieszkaniowa - 5,9%.

Koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	56 186	67 015	66 516	99,3	118,4
z tego:					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	31 434	35 434	35 147	99,2	111,8
Transport i łączność	8 547	13 873	14 439	104,1	168,9
Kultura fizyczna	6 114	4 086	4 325	105,8	70,7
Pomoc społeczna	6 430	9 541	8 653	90,7	134,6
Gospodarka mieszkaniowa	3 660	4 081	3 951	96,8	108,0

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zmniejszył się z 1.204 tys. zł na początku roku do wysokości 824 tys. zł na koniec roku tj. o 31,6%.

7. Wydzielony rachunek dochodów powiatowych jednostek budżetowych

Wydzielone rachunki dochodów, o których mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych w 2017 r. prowadziło 131 powiatów (41,7% ogółu powiatów).

W ramach ww. rachunku powiaty zrealizowały w 2017 r. dochody w wysokości 65.077 tys. zł. W stosunku do planu zostały one wykonane w 80,8% i były niższe o 9,0% od wykonanych dochodów w 2016 r.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	71 485	80 519	65 077	80,8	91,0
Wydatki	71 751	80 727	64 680	80,1	90,1
w tym : wpłaty do budżetu	3 722	1 980	3 125	157,8	84,0

Źródło: Sprawozdania roczne powiatów z wykonania dochodów i wydatków na rachunku z art. 223 ust.1 za 2016 r. i 2017 rok. (Min. Fin.)

Zrealizowane wydatki wyniosły 64.680 tys. zł i były niższe o 19,2% niż planowano, a dokonane wpłaty do budżetu powiatów były wyższe o 57,8% niż zakładano to w planie na 2017 r. W porównaniu do 2016 r., wydatki powiatów na wydzielonych rachunkach zmniejszyły się o 9,9%, a wpłaty do budżetów powiatów zmniejszyły się o 16,0%.

Stan środków obrotowych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 2.366 tys. zł na początku roku do wysokości 2.764 tys. zł tj. o 16,8% na koniec 2017 r.

IV. Wykonanie budżetów miast na prawach powiatu

Zbiorcze dane dotyczące wykonania budżetów miast na prawach powiatu przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	74 420 130	78 925 790	78 529 540	99,5	105,5
Wydatki	71 941 500	83 114 834	78 504 052	94,5	109,1
Wynik	2 478 630	-4 189 043	25 488	-	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., miasta na prawach powiatu osiągnęły dochody w kwocie 78.529.540 tys. zł.

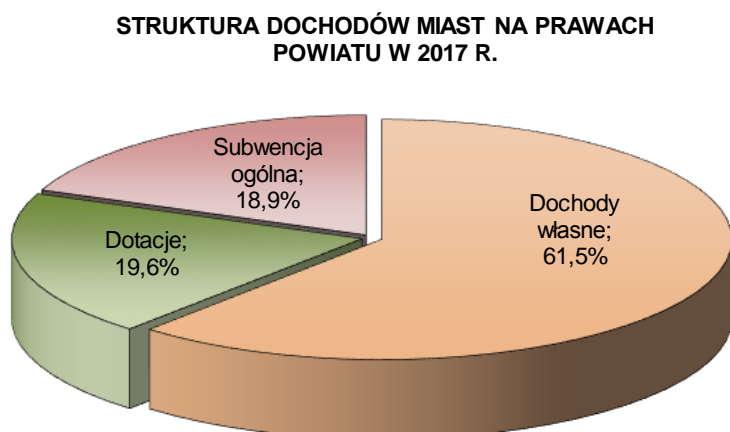
Jednostki te zrealizowały w tym okresie wydatki w wysokości 78.504.052 tys. zł.

Budżety miast na prawach powiatu zamknęły się nadwyżką w wysokości 25.488 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 4.189.043 tys. zł.

1. Dochody miast na prawach powiatu

1.1. Struktura dochodów

W strukturze dochodów ogółem miast na prawach powiatu, dochody własne stanowiły 61,5%, dotacje – 19,6%, a subwencja ogólna – 18,9%.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w stosunku do roku 2016, zmniejszył się udział w dochodach ogółem dochodów własnych o 0,1 punktu procentowego, subwencji ogólnej o 0,6 punktu procentowego natomiast zwiększył się udział dotacji o 0,7 punktu procentowego.

1.2. Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody ogółem miast na prawach powiatu w 2017 r., w porównaniu do 2016 r., wzrosły o 5,5%. Dynamika dochodów własnych wynosiła 105,3%, dotacji 109,4%, a subwencji ogólnej 102,3%.

Dochody własne miast na prawach powiatu zrealizowane zostały w 101,3% planu rocznego, dochody z tytułu dotacji w 93,9% planu, a z tytułu przekazanej z budżetu państwa łącznej kwoty subwencji ogólnej zostały zrealizowane w 100,0% rocznych kwot zaplanowanych przez te jednostki.

Dochody miast na prawach powiatu, według źródeł ich pochodzenia

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM	74 420 130	78 925 790	78 529 540	99,5	100,0	105,5
z tego:						
Dochody własne	45 869 175	47 710 753	48 312 610	101,3	61,5	105,3
z tego:						
podatek dochodowy od osób prawnych	1 698 999	1 866 006	1 928 823	103,4	2,5	113,5
podatek dochodowy od osób fizycznych	18 658 799	19 795 930	20 195 573	102,0	25,7	108,2
podatek rolny	22 010	22 432	21 473	95,7	0,0	97,6
podatek od nieruchomości	8 147 916	8 422 616	8 456 482	100,4	10,8	103,8
podatek leśny	4 555	4 263	4 585	107,6	0,0	100,7
podatek od środków transportowych	330 232	340 093	339 916	99,9	0,4	102,9
podatek od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą opłacaną w formie karty podatkowej	32 259	33 598	30 962	92,2	0,0	96,0
podatek od spadków i darowizn	164 490	156 349	159 911	102,3	0,2	97,2
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 206 924	1 116 629	1 526 348	136,7	1,9	126,5
opłata skarbową	267 017	266 156	292 713	110,0	0,4	109,6
opłata eksploatacyjna	7 652	10 349	10 324	99,8	0,0	134,9
opłata targowa	29 286	25 791	23 672	91,8	0,0	80,8
dochody z majątku	4 005 239	4 099 679	3 793 478	92,5	4,8	94,7
pozostałe dochody	11 293 797	11 550 864	11 528 350	99,8	14,7	102,1

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem z tego:	14 069 984	16 395 964	15 396 467	93,9	19,6	109,4
Dotacje celowe ogółem	11 437 273	13 297 620	13 126 765	98,7	16,7	114,8
Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	2 632 711	3 098 344	2 269 702	73,3	2,9	86,2
Subwencja ogólna	14 480 971	14 819 073	14 820 462	100,0	18,9	102,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Najistotniejszymi źródłami dochodów własnych w 2017 r. były: dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiące w strukturze tych dochodów 41,8%, pozostałe dochody stanowiące 23,9% oraz dochody z podatku od nieruchomości stanowiące 17,5%.

W 2017 r. udział miast na prawach powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych wynosił: w części gminnej 37,89%, w części powiatowej 10,25%.

W 2017 r. na rachunki miast na prawach powiatu przekazano w części gminnej i w części powiatowej udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej kwocie 20.195.573 tys. zł, tj. o 8,2% wyższe niż w 2016 r.

W porównaniu do 2016 r., w 2017 r. odnotowano znaczny wzrost we wpływach z opłaty eksploatacyjnej (o 34,9%), podatku od czynności cywilnoprawnych (o 26,5%), udziale w podatku dochodowym od osób prawnych (o 13,5%), opłacie skarbowej (o 9,6%) oraz udziale w podatku dochodowym od osób fizycznych (o 8,2%).

Dochody z podatku od nieruchomości w 2017 r. zostały wykonane w kwocie 8.456.482 tys. zł, tj. w 100,4% planu i w porównaniu do 2016 r., były wyższe o 3,8%.

W strukturze pozostałych dochodów zrealizowanych przez miasta na prawach powiatu w 2017 r. dominujący udział miały: wpływy z usług (33,3%), wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw (22,4%), wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości (9,0%), wpływy z różnych dochodów (6,5%), wpływy z różnych opłat (4,5%).

Wykonanie pozostałych dochodów, w porównaniu do 2016 r. było wyższe o 2,1%.

1.2.1. Skutki obniżenia górnych stawek podatków, udzielonych ulg i zwolnień oraz decyzji wydanych przez organ podatkowy na podstawie ustawy - Ordynacja podatkowa, obliczone za okres sprawozdawczy

W wyniku obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności, w 2017 r. do budżetów miast na prawach powiatu nie wpłynęła kwota 651.882 tys. zł, co stanowiło 0,8% dochodów ogółem. Natomiast w odniesieniu do wykonanych dochodów własnych kwota ta stanowiła 1,3%.

Skutki udzielonych przez miasta na prawach powiatu w 2017 r. ulg i zwolnień prezentuje poniższe zestawienie:

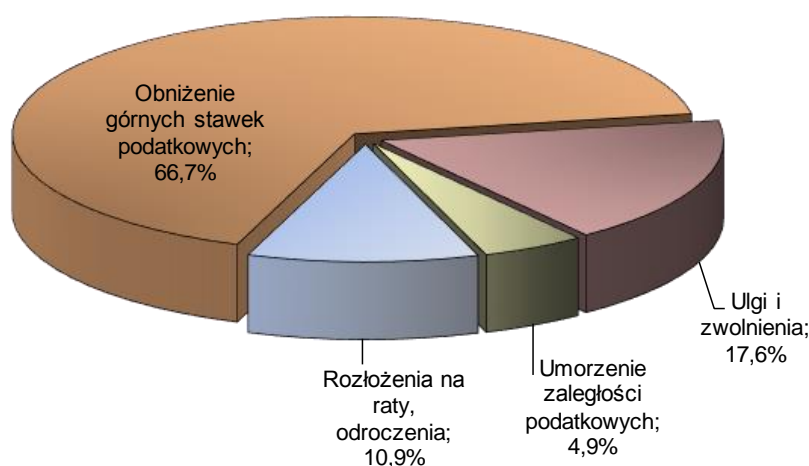
Wyszczególnienie	Wykonanie	z tego:					Wskaźnik (3:2)
		RAZEM ULGI (4+5+6+7)	Obniżenie górnych stawek podatków	Ulg i zwolnienia (bez ulg i zwolnień ustawowych)	Umorzenie zaległości podatkowych	Rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności	
		tys. zł					%%
1	2	3	4	5	6	7	8
DOCHODY OGÓŁEM	78 529 540	651 882	434 787	114 496	31 625	70 974	0,8
DOCHODY WŁASNE, w tym:	48 312 610	651 882	434 787	114 496	31 625	70 974	1,3
podatek rolny	21 473	1 316	746	6	31	534	6,1
podatek od nieruchomości	8 456 482	398 716	206 827	113 736	22 685	55 469	4,7
podatek leśny	4 585	18	0	16	2	0	0,4
podatek od środków transportowych	339 916	228 151	226 207	19	513	1 412	67,1
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	30 962	441	0	0	11	430	1,4
podatek od spadków i darowizn	159 911	8 111	0	0	1 806	6 305	5,1
podatek od czynności cywilnoprawnych	1 526 348	287	0	0	175	112	0,0
wpływy z opłaty skarbowej	292 713	90	0	0	90	0	0,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	10 324	0	0	0	0	0	0,0
wpływy z opłaty targowej	23 672	30	0	0	20	10	0,1
dochody z majątku	3 793 478	0	0	0	0	0	0,0
pozostałe dochody	11 528 350	14 721	1 008	719	6 294	6 701	0,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

Na łączną kwotę udzielonych przez miasta na prawach powiatu w 2017 r. ulg i zwolnień złożyły się następujące skutki:

- obniżenia górnych stawek podatków stanowiące 66,7%,
- ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) stanowiące 17,6%,
- umorzeń zaległości podatkowych stanowiące 4,9%,
- rozłożenia na raty i odroczenia terminu płatności stanowiące 10,9%.

**STRUKTURA ULG W MIASTACH NA PRAWACH
POWIATU W 2017 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

W łącznej kwocie obniżenia górnych stawek podatkowych 47,6% stanowiły skutki obniżenia stawek w podatku od nieruchomości, a 52,0% obniżenie stawek w podatku od środków transportowych.

W łącznej kwocie ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) 99,3% stanowiły skutki ulg i zwolnień w podatku od nieruchomości.

Najwięcej umorzeń zaległości podatkowych miasta na prawach powiatu dokonały w podatku od nieruchomości (71,7%).

W łącznej kwocie rozłożeń na raty, odroczeń terminu płatności największy udział miały podatek od nieruchomości (78,2%) i podatek od spadków i darowizn (8,9%).

Ogółem skutki udzielonych ulg i zwolnień w 2017 r., w porównaniu do dochodów wykonanych z danego tytułu, wyniosły: w podatku od środków transportowych – 67,1%, w podatku rolnym – 6,1%, w podatku od nieruchomości – 4,7% oraz w podatku od spadków i darowizn – 5,1%.

Skutki udzielonych, przez właściwe organy miast, ulg i zwolnień uwzględnione zostały przy obliczaniu dochodów podatkowych, stanowiących podstawę ustalenia części wyrównawczej subwencji ogólnej dla miast na prawach powiatu. W przeciwnym, bowiem razie budżet państwa refundowałby skutki finansowe decyzji jego organów.

1.2.2. Subwencja ogólna

W 2017 r. z tytułu subwencji ogólnej na rachunki miast na prawach powiatu przekazane zostały środki w łącznej wysokości 14.628.631 tys. zł, co stanowiło 100,0% planu i 102,6% kwot przekazanych w 2016 r.

Na powyższą kwotę subwencji składały się środki z tytułu:

- części oświatowej w wysokości	-	13.750.317 tys. zł,
- części wyrównawczej w wysokości	-	157.147 tys. zł,
- części równoważącej w wysokości	-	716.458 tys. zł,
- części rekompensującej w wysokości	-	4.709 tys. zł.

Należy mieć na uwadze, iż miasta na prawach powiatu, realizują zadania zarówno gminy, jak i powiatu. Miasta na prawach powiatu uzyskują dochody z analogicznych źródeł jak wszystkie inne gminy, ale również ze źródeł właściwych dla innych powiatów. Również poszczególne części subwencji ogólnej są ustalane i przekazywane tym miastom jako gminie i jako powiatowi.

W 2017 r. część wyrównawczą subwencji otrzymało 27 miast na prawach powiatu, z tego 17 miast zarówno w części gminnej, jak i powiatowej na kwotę 145.354 tys. zł, 2 miasta wyłącznie w części gminnej na kwotę 3.690 tys. zł i 8 miast wyłącznie w części powiatowej na kwotę 8.103 tys. zł.

Część równoważącą subwencji ogólnej otrzymały wszystkie miasta na prawach powiatu. Wszystkie miasta otrzymały tę część subwencji w części powiatowej na łączną kwotę 586.799 tys. zł, a 50 miast dodatkowo w części gminnej na łączną kwotę 129.659 tys. zł.

Miasta na prawach powiatu, na obszarze których znajdują się specjalne strefy ekonomiczne - na mocy ustawy z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw - otrzymały część rekompensującą subwencji ogólnej z przeznaczeniem na wyrównanie ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków, które są zajęte na prowadzenie przez przedsiębiorcę, na podstawie zmienionego zezwolenia, działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych. Według danych Ministerstwa Finansów w 2017 r. z tego tytułu na rachunki 7 miast na prawach powiatu została przekazana kwota 4.708 tys. zł.

W 2017 r. miasta na prawach powiatu otrzymały także środki:

- 1) z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 ust. 4 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę 32.712 tys. zł - 56 miast na prawach powiatu.

Środki te zostały przeznaczone dla miast na prawach powiatu:

- w których dochody podatkowe za rok 2016 (ustalone z uwzględnieniem art. 32 ust. 3 ww. ustawy), powiększone o część wyrównawczą i część równoważącą subwencji ogólnej ustalone na 2017 r. i pomniejszone o wpłaty ustalone na 2017 r., w przeliczeniu na jednego mieszkańca, były niższe od 80% wyliczonych w analogiczny sposób średnich dochodów wszystkich gmin, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju,
 - dokonujących wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej dla gmin,
 - które w 2016 r. otrzymały z budżetu państwa dotacje celowe na realizację bieżących zadań własnych z zakresu domów pomocy społecznej.
- 2) z rezerwy subwencji ogólnej, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego:
- na dofinansowanie inwestycji na drogach powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu, kwotę 104.370 tys. zł – 18 miast na prawach powiatu,
 - na dofinansowanie remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami krajowymi i wojewódzkimi w granicach miast na prawach powiatu, kwotę 31.749 tys. zł – 25 miast na prawach powiatu,
 - na utrzymanie rzecznej przeprawy promowej w Świnoujściu, kwotę 23.000 tys. zł.

Środki z powyższej rezerwy zostały rozdysponowane przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych w sposób uzgodniony z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

1.2.3. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych, prowadzonych przez miasta na prawach powiatu w 2017 r., przekazana została kwota 13.701.963 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z "Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2017", przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, zostały rozdysponowane dla poszczególnych miast na prawach powiatu środki w wysokości 48.355 tys. zł (27,3% łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie z tytułu wzrostu zadań szkolnych i pozaszkolnych, polegającego na wzroście liczby uczniów przeliczeniowych w stosunku do danych przyjętych do naliczenia algorytmem części oświatowej subwencji ogólnej na 2017 r. – w kwocie 12.980 tys. zł,
- 2) pomoc jednostkom samorządu terytorialnego w usuwaniu skutków zdarzeń losowych w budynkach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego – z wyłączeniem przedszkoli ogólnodostępnych oraz innych form wychowania przedszkolnego – w kwocie 15 tys. zł,
- 3) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela albo art. 225 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę – Prawo Oświatowe, w tym także przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela – w kwocie 11.030 tys. zł,
- 4) dofinansowanie wyposażenia szkół i placówek w zakresie:
 - a) sprzętu szkolnego i pomocy dydaktycznych do pomieszczeń w szkołach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego rozpoczynających kształcenie w zawodach, w których szkoły te dotychczas nie prowadziły kształcenia, w tym do przeprowadzania egzaminów praktycznych potwierdzających kwalifikacje w szkołach rozpoczynających kształcenie w roku 2017,
 - b) sprzętu szkolnego i pomocy dydaktycznych pomieszczeń do nauki w nowo wybudowanych (przekazanych do użytkowania w miesiącach X-XII 2016 r. lub w miesiącach I-IX 2017 r.) obiektach szkół (placówek) publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego,
 - c) świetlic w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe,
 - d) pomieszczeń do nauki w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe w meble (np. ławki, krzesła) niezbędne do przyjęcia uczniów z młodszych roczników

– w kwocie 15.475 tys. zł,

- 5) dofinansowanie remontów bieżących sanitariatów w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe – w celu dostosowania ich do potrzeb dzieci młodszych - w kwocie 8.635 tys. zł,
- 6) inne zadania o jednorazowym charakterze nieuwzględnione w części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2017, pozytywnie zaopiniowane przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu KWRIST (z wyłączeniem m. in. remontów bieżących, zadań o charakterze inwestycyjnym, urlopów dla poratowania zdrowia, dofinansowania wydatków związanych z nauczaniem indywidualnym, skutków awansu zawodowego nauczycieli) – w kwocie 220 tys. zł.

Na rachunki miast na prawach powiatu, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej wysokości 13.750.317 tys. zł.

W tym miejscu warto zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2017, tj. art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, środki niezbędne na realizację zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie przedszkoli, szkół i placówek, zagwarantowane były w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

1.2.4 Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

Dochody z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*, w 2017 r. zostały zrealizowane przez miasta na prawach powiatu w kwocie 15.396.467 tys. zł, z tego:

* w tej grupie dotacji zostały ujęte również dotacje rozwojowe, podlegające rozliczeniu w 2017 r.

1) dotacje z budżetu państwa na zadania bieżące:

- własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
- pozostałe własne,
- z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
- realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej

zrealizowano w kwocie 12.969.715 tys. zł,

2) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:

- własne realizowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
- pozostałe własne,
- z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
- realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej

zrealizowano w kwocie 1.940.779 tys. zł,

3) dotacje celowe na zadania bieżące wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 342.651 tys. zł,

4) dotacje celowe na zadania inwestycyjne wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowano w wysokości 2.749 tys. zł,

5) dotacje na pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 4.638 tys. zł,

6) dotacje na pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 10.493 tys. zł,

7) dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowano w wysokości 12.694 tys. zł,

8) dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowano w wysokości 112.748 tys. zł.

Wyższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w roku 2017 r. w porównaniu z 2016 r., wynika przede wszystkim z faktu, że JST po okresie przygotowań projektów w latach 2015-2016, w roku 2017 przeszły do realizacji zasadniczej części projektu w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, czego następstwem było uruchomienie środków finansowych.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich za rok 2017 przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016		Wykonanie 2017		4:2	5:3
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł		tys. zł		%%	%%
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem dotacje z tego:	14 069 984	11 343 952	15 396 467	13 329 698	109,4	117,5
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich*	2 632 711	230 360	2 269 702	424 335	86,2	184,2
- na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami	8 997 161	8 965 927	10 895 582	10 873 153	121,1	121,3
- na zadania własne, w tym:	1 867 328	1 782 698	1 727 389	1 657 376	92,5	93,0
- dotacje na zadania bieżące gmin z zakresu edukacyjnej opieki wychowawczej finansowane z budżetu państwa w ramach programów rządowych	5 195	5 195	3 177	3 177	61,2	61,2
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	21 832	17 143	17 822	14 851	81,6	86,6
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	334 436	327 459	345 400	342 651	103,3	104,6
- na pomoc finansową udzieloną między jedn. samorządu terytorialnego	26 756	4 504	15 131	4 638	56,6	103,0
- z funduszy celowych	189 760	15 861	125 441	12 694	66,1	80,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

* w pozycji tej zostały ujęte również dotacje rozwojowe przekazane miastom na prawach powiatu i podlegające rozliczeniu w 2017 r.

Dochody miast na prawach powiatu z tytułu dotacji ogółem zwiększyły się w 2017 r., w porównaniu do 2016 r. o 9,4%.

Szczególnie wysoki wzrost - o 21,1 % - nastąpił w dotacjach celowych przekazanych miastom na prawach powiatu na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami. Wyższe wykonanie tych dotacji nastąpiło głównie w związku z realizacją przez miasta na prawach powiatu zadań wynikających z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci oraz świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego a także z tytułu składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.

Wzrost dotacji nastąpił również na wykonywanie zadań realizowanych na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego.

1.2.5. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

Dochody miast na prawach powiatu z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w roku 2017 zostały zrealizowane w wysokości 2.269.702 tys. zł, z czego dotacje na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 424.335 tys. zł, a na zadania inwestycyjne 1.845.367 tys. zł.

Dotacje na zadania bieżące stanowiły 18,7%, a na zadania inwestycyjne 81,3% otrzymanych dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich w 2017 roku.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według ważniejszych działów przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	4:3	4:2	Plan po zmianach 2017	Wykonanie 2017	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	2 632 711	3 098 344	2 269 702	73,3	86,2	531 003	424 335	79,9
Rolnictwo i łowiectwo	12 666	12 296	13 958	113,5	110,2	0	0	0,0
Transport i łączność	1 991 546	1 908 519	1 529 332	80,1	76,8	12 462	10 405	83,5
Gospodarka mieszkaniowa	13 770	41 545	20 616	49,6	149,7	3 698	1 638	44,3
Admin. publiczna	39 498	65 951	40 088	60,8	101,5	36 811	25 850	70,2
Różne rozliczenia	48 498	10 632	11 480	108,0	23,8	1 830	3 048	166,5
Oświata i wychowanie	122 309	440 674	285 513	64,8	233,4	240 364	198 059	82,4
Pomoc społeczna	32 058	71 480	54 645	76,4	170,5	59 871	49 035	81,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	27 358	142 814	110 363	77,3	403,4	130 919	103 295	78,9
Rodzina	0	22 258	13 295	59,7	0,0	13 748	10 938	79,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	129 484	189 251	83 950	44,4	64,8	3 939	3 611	91,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	91 594	91 685	53 215	58,0	58,1	3 418	774	22,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. najwięcej tych środków przekazano w działach:

- Transport i łączność – 1.529.332 tys. zł (67,4% dotacji) z przeznaczeniem głównie na inwestycje na drogach publicznych w miastach na prawach powiatu oraz na organizację lokalnego transportu zbiorowego;
- Oświata i wychowanie – 285.513 tys. zł (12,6% dotacji) w tym na wydatki bieżące przeznaczono kwotę 198.059 tys. zł a na wydatki inwestycyjne kwotę 87.454 tys. zł. Powyższe wydatki zostały zrealizowane głównie w zakresie przedszkoli, szkół zawodowych oraz pozostałej działalności;
- Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej – 110.363 tys. zł (4,9% dotacji) głównie w zakresie Pozostałej działalności oraz Powiatowych urzędów pracy;

- Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 83.950 tys. zł (3,7% dotacji) wydatkowano głównie na inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód oraz gospodarki odpadami.

Przekazane dotacje w ww. działach wynosiły 2.009.158 tys. zł i stanowiły 88,5% dotacji.

1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według ważniejszych działów oraz w podziale na zadania gminne i powiatowe w 2017 r., przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem z tego:	8 997 162	10 993 689	10 895 582	99,1	121,1	10 970 843	10 873 153	99,1
Zadania gminne, w tym:	7 476 547	9 416 081	9 328 423	99,1	124,8	9 412 377	9 324 896	99,1
Rolnictwo i łowiectwo	3 108	3 297	3 285	99,6	105,7	3 297	3 285	99,6
Administracja publiczna	138 993	145 621	144 143	99,0	103,7	145 617	144 140	99,0
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	8 620	2 840	2 769	97,5	32,1	2 840	2 769	97,5
Oświata i wychowanie	78 396	144 227	137 926	95,6	175,9	144 130	137 868	95,7
Ochrona zdrowia	3 434	4 524	4 465	98,7	130,0	3 924	3 865	98,5
Pomoc społeczna	7 243 804	159 732	157 529	98,6	2,2	157 041	154 927	98,7
Rodzina	0	9 955 644	8 878 112	99,1	0,0	8 955 331	8 877 849	99,1
Zadania powiatowe, w tym:	1 520 614	1 577 608	1 567 159	99,3	103,1	1 558 466	1 548 257	99,3
Gospodarka mieszkaniowa	147 847	129 253	126 789	98,1	85,8	128 334	125 893	98,1
Działalność usługowa	63 762	63 698	63 540	99,8	99,7	63 354	63 197	99,8
Administracja publiczna	11 840	12 125	12 083	99,7	102,1	12 125	12 083	99,7

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	902 660	958 273	958 227	100,0	106,2	941 577	941 535	100,0
Wymiar sprawiedliwości	28 843	29 612	29 421	99,4	102,0	29 612	29 421	98,2
Ochrona zdrowia	214 431	182 653	179 377	98,2	83,7	181 753	178 477	98,4
Pomoc społeczna	109 480	39 737	38 906	97,9	35,5	39 482	38 861	97,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	33 8060	59 076	57 729	97,7	170,8	59 076	57 729	99,4
Rodzina	0	95 813	95 214	99,4	0,0	95 813	95 214	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Z powyższego zestawienia wynika, iż w 2017 r. uzyskane dochody z tytułu dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w części dotyczącej zadań gminnych wynosiły 9.328.423 tys. zł, przy czym:

- dotacje na zadania bieżące przekazano w wysokości 9.324.896 tys. zł,
- dotacje na zadania inwestycyjne przekazano w wysokości 3.527 tys. zł.

Dotacje celowe z budżetu państwa w roku 2017 na zadania z zakresu administracji rządowej w miastach na prawach powiatu, w porównaniu do roku 2016 wzrosły o 21,1%.

Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami zostały zrealizowane przez miasta na prawach powiatu w 99,1% planu.

W dotacjach na realizację zadań z zakresu administracji rządowej w części gminnej, najwięcej środków przeznaczono na zadania z zakresu działu Rodzina (95,2%).

W 2017 r. dotacje te przekazano w kwocie 8.878.112 tys. zł.

Dotacje te przeznaczone zostały głównie na wypłatę świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowaniu dzieci oraz na wypłatę dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na zadania realizowane w dziale Pomoc społeczna przekazano z budżetu państwa kwotę 157.529 tys. zł głównie z przeznaczeniem na wydatki bieżące w rozdziale ośrodki wsparcia oraz na składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej.

W dziale Administracja publiczna przekazano z budżetu państwa kwotę 144.143 tys. zł, głównie na realizację zadań bieżących w zakresie rozdziału Urzędy wojewódzkie.

Dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej w części powiatowej zrealizowano w kwocie 1.567.159 tys. zł, przy czym dotacje na zadania bieżące wyniosły 1.548.257 tys. zł, a na zadania inwestycyjne 18.902 tys. zł.

W dotacjach na zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami w części powiatowej, największe kwoty przekazano w dziale Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (61,1% dotacji ogółem). Miasta na prawach powiatu w tym dziale otrzymały dotacje w kwocie 958.227 tys. zł. Były one przeznaczone głównie na podwyżki uposażeń funkcjonariuszy oraz pracowników cywilnych w ramach Programu modernizacji Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biura Ochrony Rządu w latach 2017-2020 oraz utrzymanie komend powiatowych Państwowej Straży Pożarnej.

W dziale Ochrona zdrowia, dotacje przekazano w kwocie 179.377 tys. zł (11,5%), z przeznaczeniem na składki na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego tj. uczniów szkół ponadgimnazjalnych, dzieci przebywające w placówkach pełniących funkcje resocjalizacyjne, wychowawcze, opiekuńcze lub lecznicze oraz za osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku lub stypendium.

W dziale Gospodarka mieszkaniowa przekazano dotacje w wysokości 126.789 tys. zł (8,1%), które przeznaczone zostały głównie na realizację zadań związanych z gospodarką gruntami i nieruchomościami. Środki przeznaczono głównie na wypłatę odszkodowań wynikających z orzeczeń sądowych i decyzji administracyjnych za nieruchomości przejęte na rzecz Skarbu Państwa oraz utrzymanie nieruchomości Skarbu Państwa.

Udział dotacji celowych na zadania inwestycyjne i bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w kwocie dotacji ogółem z zakresu administracji rządowej w poszczególnych działach gospodarki narodowej, w miastach na prawach powiatu w 2017 r., w podziale na zadania gminne i powiatowe przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Zadania gminne	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Administracja publiczna	1,5	1,5	0,1	100,0	100,0	0,0
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i sądownictwa	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Oświata i wychowanie	1,5	1,5	1,7	100,0	100,0	0,0

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ochrona zdrowia	0,0	0,0	17,0	100,0	86,6	13,4
Pomoc społeczna	1,7	1,7	73,8	100,0	98,3	1,7
Rodzina	95,2	95,2	7,4	100,0	100,0	0,0
Zadania powiatowe	100,0	100,0	100,0	100,0	98,8	1,2
Gospodarka mieszkaniowa	8,1	4,7	8,1	100,0	99,3	0,7
Działalność usługowa	4,1	1,8	4,1	100,0	99,5	0,5
Administracja publiczna	0,8	0,0	0,8	100,0	100,0	0,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	61,1	88,3	61,1	100,0	98,3	1,7
Wymiar sprawiedliwości	1,9	0,0	1,9	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	11,4	4,8	11,4	100,0	99,5	0,5
Pomoc społeczna	2,5	0,2	2,5	100,0	99,9	0,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3,7	0,0	3,7	100,0	100,0	0,0
Rodzina	6,1	0,0	6,1	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017r. (Min. Fin.)

1.2.7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych miast na prawach powiatu w 2017 r., według działów oraz w podziale na zadania gminy i powiatu, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	8:7
	tys. zł			%%	%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	1 867 328	1 761 256	1 727 389	98,1	92,5	1 686 013	1 657 376	98,3
z tego:								
Zadania gminne	1 660 844	1 525 205	1 493 361	97,9	98,4	1 491 465	1 464 097	98,7
w tym:								
Transport i łączność	29 159	15 050	14 958	99,4	51,3	682	682	100,0
Administracja publiczna	911	20 051	16 499	82,3	1811,1	20 051	16 499	82,3
Różne rozliczenia	8 460	9 040	8 971	99,2	106,0	8 956	8 886	99,2
Oświata i wychowanie	552 315	493 832	489 003	99,0	88,5	493 324	488 696	99,1
Pomoc społeczna	944 427	888 649	877 157	98,7	92,9	887 664	876 671	98,8

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	8:7
	tys. zł			%%	%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Edukacyjna opieka wychowawcza	67 281	65 116	57 245	87,9	85,1	65 116	57 245	87,9
Rodzina	0	25 903	25 534	98,6	0,0	15 592	15 347	98,4
Zadania powiatowe w tym:	206 484	236 051	234 028	99,1	113,3	194 548	193 280	99,3
Transport i łączność	34 719	40 702	39 985	98,2	115,2	90	90	100,0
Oświata i wychowanie	2 482	9 367	8 607	91,9	346,8	9 151	8 425	92,1
Pomoc społeczna	169 241	174 757	174 521	99,9	103,1	174 282	174 050	99,9
Rodzina	0	10 968	10 661	97,2	0,0	10 968	10 661	97,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Otrzymane przez miasta na prawach powiatu w 2017 r. dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne w części dotyczącej zadań gminnych wyniosły 1.493.361 tys. zł.

Z kwoty tej 1.464.097 tys. zł, tj. 98,0 % stanowiły dotacje na zadania bieżące, a dotacje na zadania inwestycyjne stanowiły – 29.264 tys. zł, tj. 2,0%.

Biorąc pod uwagę strukturę otrzymanych przez miasta na prawach powiatu dotacji pod względem podziału na zadania gminne i powiatowe, 86,5% dotacji dotyczyło zadań gminnych, a 13,5% zadań powiatowych.

W łącznej kwocie dotacji na bieżące zadania własne miast na prawach powiatu, dotacje na zadania gminne stanowiły 88,3%, a na zadania powiatowe 11,7%.

Otrzymane przez miasta na prawach powiatu w części gminnej dotacje na bieżące zadania własne, przeznaczone były przede wszystkim na pomoc społeczną – 876.671 tys. zł (59,8% kwoty dotacji na bieżące zadania własne w części gminnej). Dotacje te stanowiły 52,9% łącznej kwoty tych dotacji na zadania własne bieżące dla miast na prawach powiatu. Dotacje na zadania gminne w dziale Pomoc społeczna przeznaczone zostały przede wszystkim na wypłatę zasiłków stałych z pomocy społecznej, oraz na realizację zadań w zakresie ośrodków pomocy społecznej i na pozostałą działalność.

W dziale Oświata i wychowanie dotacje na zadania gminne zostały wykonane w wysokości 488.696 tys. zł (33,4% dotacji) i przeznaczone na zadania realizowane przez przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych.

W dziale Edukacyjna opieka wychowawcza dotacje na zadania gminne zostały wykonane w wysokości 57.245 tys. zł (3,9% dotacji) i przeznaczone na pomoc materialną dla uczniów.

W części powiatowej dotacje w dziale Pomoc społeczna na bieżące zadania własne miast na prawach powiatu przekazane zostały w wysokości 174.050 tys. zł i stanowiły 90,0% kwoty wykonanych dotacji w części powiatowej. Przeznaczone zostały głównie na utrzymanie ponadgminnych domów pomocy społecznej, jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej oraz na Powiatowe centra pomocy rodzinie.

Dotacje na własne zadania inwestycyjne przekazano miastom na prawach powiatu w kwocie 70.012 tys. zł, z tego:

- na zadania gminne – 29.264 tys. zł, największe środki przeznaczone zostały na dofinansowanie inwestycji, w dziale Transport i łączność w zakresie Dróg publicznych gminnych oraz usuwania skutków klęsk żywiołowych 14.275 tys. zł (48,8%), a także w dziale Rodzina na zadania w zakresie Tworzenia i funkcjonowania żłobków – 10.186 tys. zł (34,8%).
- na zadania powiatowe – 40.748 tys. zł, największą pozycję stanowiły dotacje w dziale Transport i łączność – 39.895 tys. zł (98,0% dotacji na zadania inwestycyjne) na realizację inwestycji na drogach publicznych w miastach na prawach powiatu oraz na drogach publicznych powiatowych.

Strukturę dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu oraz udział dotacji celowych na zadania inwestycyjne i bieżące przedstawia poniższe zestawienie.

zestawienie:

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%					
1	2	3	4	5	6	7
Zadania gminne	100,0	100,0	100,0	100,0	98,0	2,0
z tego:						
Transport i łączność	1,0	0,0	48,8	100,0	4,6	95,4
Administracja publiczna	1,1	1,1	0,0	100,0	100,0	0,0
Różne rozliczenia	0,6	0,6	0,3	100,0	99,1	0,9
Oświata i wychowanie	32,7	33,4	1,0	100,0	99,9	0,1
Pomoc społeczna	58,7	59,9	1,7	100,0	99,9	0,1
Edukacyjna opieka wychowawcza	3,8	3,9	0,0	100,0	100,0	0,0
Rodzina	1,7	1,0	34,8	100,0	60,1	39,9
Pozostałe działy	0,3	0,0	13,4	100,0	1,7	98,3

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego:		Ogółem	z tego:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%					
1	2	3	4	5	6	7
Zadania powiatowe z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	82,6	17,4
Transport i łączność	17,1	0,0	97,9	100,0	0,2	99,8
Oświata i wychowanie	3,7	4,4	0,4	100,0	97,9	2,1
Pomoc społeczna	74,6	90,1	1,2	100,0	99,7	0,3
Rodzina	4,6	5,5	0,0	100,0	100,0	0,0
Pozostałe działy	0,1	0,0	0,5	100,0	21,1	78,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

1.2.8. Pozostałe dotacje celowe

Dochodami miast na prawach powiatu są również dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, dotacje celowe na pomoc finansową udzieloną między jednostkami samorządu terytorialnego oraz dotacje otrzymane z funduszy celowych.

W 2017 r. łączny udział tych dotacji w dochodach zrealizowanych przez miasta na prawach powiatu wyniósł 0,7%.

Ogólna kwota otrzymanych przez miasta na prawach powiatu dotacji, o których mowa wyżej, wyniosła 503.794 tys. zł. Dotacje te przeznaczono głównie na:

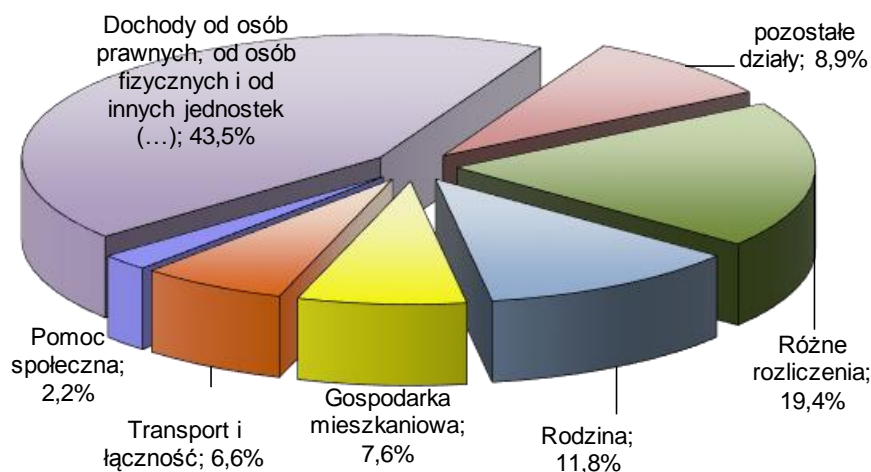
- zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej w kwocie 17.822 tys. zł. Dotacje te przekazano przede wszystkim w działach Administracja publiczna (22,5% tych dotacji) na zadania w zakresie Systemu powiadamiania ratunkowego, Działalność usługowa i Administracja publiczna (18,9%) na zadania dotyczące cmentarzy, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (14,6%) na zadania w zakresie Pomocy dla repatriantów oraz Ochrony zdrowia (10,8%) na zadania realizowane w zakresie pozostałej działalności,
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego zostały przekazane dotacje w wysokości 345.400 tys. zł. Zawierane między jednostkami samorządu terytorialnego porozumienia dotyczyły głównie realizacji zadań z zakresu działów: Transportu i łączności (64,8% tych dotacji), zawierane w tym dziale porozumienia dotyczyły przede wszystkim zadań związanych z organizowaniem lokalnego

transportu zbiorowego, działu Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (9,5%) przekazane w szczególności na działalność powiatowych urzędów pracy, zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, działu Rodzina (9,2%) na Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodziny zastępcze oraz na Tworzenie i funkcjonowanie żłobków oraz w dziale Oświata i wychowanie (6,6%) dotacje przeznaczone były na przedszkola oraz centra kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ośrodki doksztalcania zawodowego;

- z funduszy celowych zostały przekazane dotacje w wysokości 125.441 tys. zł. W kwocie tych dotacji, największy udział miały dotacje w działach: Kultura fizyczna (49,4% tych dotacji), które przeznaczone zostały głównie na inwestycje w zakresie obiektów sportowych oraz w rozdziale pozostała działalność, Gospodarka mieszkaniowa (18,2%) głównie na zadania inwestycyjne w zakresie Towarzystw budownictwa społecznego; w dziale Oświata i wychowanie (8,3%) na zadania w zakresie szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół zawodowych;
- na pomoc finansową między jednostkami samorządu terytorialnego przeznaczono dotacje w wysokości 15.131 tys. zł i dotyczyły realizacji zadań przede wszystkim w działach: Transport i łączność (44,0% tych dotacji), w ramach którego środki wydatkowano przede wszystkim na drogi publiczne w miastach na prawach powiatu, a w dziale Kultura fizyczna i sport (22,2%) dotacje wydatkowano na inwestycje realizowane w Obiektach sportowych.

1.3. Dochody według działów

STRUKTURA DOCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU WG DZIAŁÓW W 2017 R.

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów zrealizowanych w 2017 roku przez miasta na prawach powiatu najwyższy udział miały następujące działy: Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej (43,5%), Różne rozliczenia (19,4%), Rodzina (11,8%), Gospodarka mieszkaniowa (7,6%), Transport i łączność (6,6%) oraz Pomoc społeczna (2,2%). Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 91,1% łącznej kwoty zrealizowanych dochodów przez miasta na prawach powiatu.

Dochody miast na prawach powiatu, według ważniejszych działów przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	74 420 130	78 925 790	78 529 540	99,5	105,5
w tym:					
Transport i łączność	5 650 103	5 741 166	5 198 161	90,5	92,0
Gospodarka mieszkaniowa	6 021 785	6 172 011	5 950 346	96,4	98,8
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	31 793 129	33 217 568	34 180 173	102,9	107,5
Różne rozliczenia	14 873 316	15 153 507	15 211 039	100,4	102,3
Pomoc społeczna	8 984 761	1 728 473	1 700 522	98,4	18,9
Rodzina	-	9 321 690	9 233 046	99,0	-

Źródło: Sprawozdanie roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W obowiązującym od 2017 roku nowym dziale Rodzina, miasta na prawach powiatu zrealizowały dochody w 99,0% planu. W dziale tym:

- 64,7% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci,
- 31,5% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami.

Dochody w dziale Pomoc społeczna, po wyłączeniu rozdziałów, które zostały przeniesione do działu Rodzina, zostały zrealizowane w 98,4% planu. W dziale tym:

- 51,6% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin,
- 10,2% stanowiły dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu.

W dziale Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej w 2017 r. miasta na prawach powiatu zrealizowały dochody wyższe o 7,5% niż w 2016 r. W dochodach tego działu 59,1% stanowił podatek dochodowy od osób fizycznych oraz 24,7% podatek od nieruchomości.

Dochody zrealizowane w dziale Różne rozliczenia w 2017 r., w stosunku do 2016 r., wzrosły o 2,3%. W tym dziale 96,2% dochodów stanowiła subwencja ogólna z budżetu państwa.

Dochody miast na prawach powiatu w dziale Transport i łączność w 43,3% stanowiły wpływy z usług oraz w 27,8% stanowiły dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności w ramach budżetu środków europejskich.

W 2017 r. źródłami dochodów w dziale Gospodarka mieszkaniowa były:

- wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze, które stanowiły 28,7% dochodów ogółem w tym dziale,
- wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz użytkowania wieczystego nieruchomości, które stanowiły 25,1% dochodów ogółem w tym dziale,
- wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości, które stanowiły 17,4% dochodów ogółem w tym dziale,
- wpływy z usług, które stanowiły 11,2% dochodów ogółem w tym dziale.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca

Dochody miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody wykonane miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2016	2017
OGÓŁEM	5 897,01	6 229,51
z tego:		
DOCHODY WŁASNE	3 634,65	3 832,49
DOTACJE	1 114,90	1 221,35
SUBWENCJA OGÓLNA	1 147,46	1 175,66

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2016 r.

W 2017 r. w miastach na prawach powiatu dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 6.229,51 zł i w stosunku do roku 2016 wzrosły o 5,6%.

Zrealizowane dochody ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w mieście na prawach powiatu o najwyższym wskaźniku wynosiły 8.823,79 zł, tj. 141,6% średnich dochodów, zaś o najniższym wskaźniku wynosiły 4.352,50 zł, tj. 69,9% średnich dochodów.

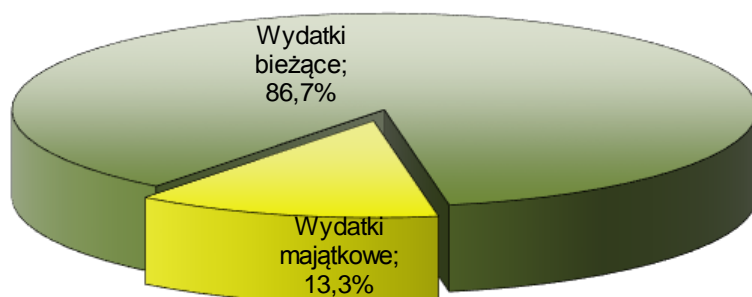
Dochody miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

2. Wydatki miast na prawach powiatu

2.1. Struktura wydatków

W 2017 r. w strukturze wydatków ogółem miast na prawach powiatu, wydatki bieżące stanowiły 86,7%, a wydatki majątkowe 13,3%.

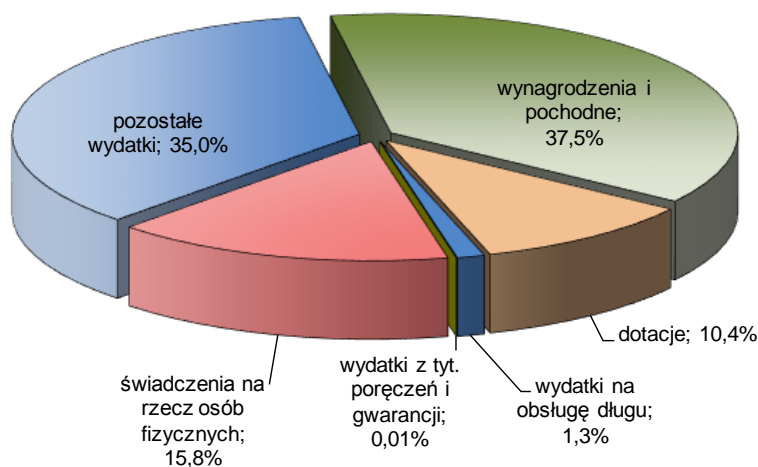
**STRUKTURA WYDATKÓW OGÓŁEM MIAST NA
PRAWACH POWIATU W 2017 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

Najniższy udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem był w miastach na prawach powiatu województwa małopolskiego (11,7%), a najwyższy w miastach na prawach powiatu województwa podlaskiego (19,9%).

**STRUKTURA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH MIAST NA
PRAWACH POWIATU W 2017 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

W wydatkach bieżących miast na prawach powiatu, wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stanowiły 37,5%, a pozostałe wydatki 35,0%.

2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków

Łączne wydatki miast na prawach powiatu w 2017 r. zostały zrealizowane w wysokości 78.504.052 tys. zł.

Wydatki miast na prawach powiatu według głównych kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Wydatki ogółem z tego:	71 941 500	83 114 834	78 504 052	94,5	100,0	109,1
Wydatki majątkowe	8 568 554	12 634 281	10 408 313	82,4	13,3	121,5
w tym: inwestycyjne	7 713 096	11 601 125	9 410 226	81,1	12,0	122,0
Wydatki bieżące z tego:	63 372 946	70 480 553	68 095 739	96,6	86,7	107,5
wynagrodzenia	20 671 427	21 922 474	21 693 388	99,0	27,6	104,9
w tym: wynagrodzenia osobowe	18 907 945	20 045 898	19 856 429	99,1	25,3	105,0
pochodne od wynagrodzeń	3 724 217	3 954 779	3 874 889	98,0	4,9	104,0
dotacje	6 396 839	7 192 409	7 090 385	98,6	9,0	110,8

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
wydatki na obsługę długu	885 901	975 593	874 864	89,7	1,1	98,8
wydatki z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji	9 565	59 897	4 613	7,7	0,0	48,2
świadczenia na rzecz osób fizycznych	9 022 754	10 908 763	10 755 025	98,6	13,7	119,2
pozostałe wydatki	22 662 243	25 466 637	23 802 575	93,5	30,3	105,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Miasta na prawach powiatu zrealizowały wydatki majątkowe w 2017 r. w kwocie 10.408.313 tys. zł, tj. o 21,5 % wyższej w stosunku do kwoty wydatków majątkowych zrealizowanych w 2016 r. Wydatki majątkowe zrealizowano w 82,4% kwoty zaplanowanej na 2017 r., przy czym wydatki inwestycyjne stanowiły 90,4% wydatków majątkowych oraz 12,0% wydatków ogółem.

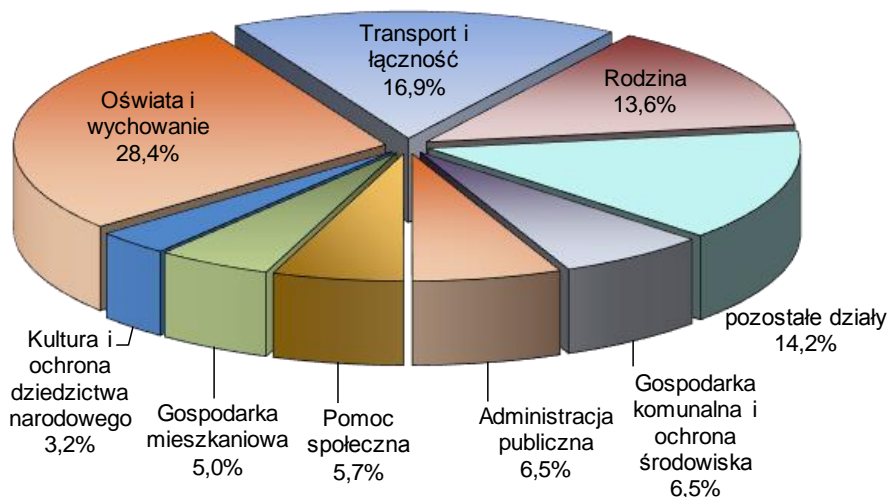
Wydatki bieżące w odniesieniu do kwoty planowanej na 2017 r. zostały zrealizowane w 96,6% i w porównaniu z 2016 r., były wyższe o 7,5%. W strukturze wydatków bieżących wydatki na wynagrodzenia stanowiły 31,9% i były wyższe o 4,9% w porównaniu do wydatków z tytułu wynagrodzeń poniesionych w 2016 r.

W 2017 r. wydatki na obsługę długu miast na prawach powiatu były niższe o 1,2% niż w 2016 r.

2.3. Wydatki według działów

W 2017 r. w strukturze działowej wydatków ogółem miast na prawach powiatu przeważały wydatki w następujących działach: Oświata i wychowanie (28,4%), Transport i łączność (16,9%), Rodzina (13,6%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (6,5%), Administracja publiczna (6,5%), Pomoc społeczna (5,7%) oraz Gospodarka mieszkaniowa (5,0%). Wydatki miast na prawach powiatu w tych działach stanowiły 82,6% wydatków ogółem.

**STRUKTURA WYDATKÓW MIAST NA PRAWACH
POWIATU WG DZIAŁÓW W 2017 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

Wydatki miast na prawach powiatu według ważniejszych działów zawiera poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	71 941 500	83 114 834	78 504 052	94,5	109,1
w tym:					
Transport i łączność	11 893 522	14 610 068	13 260 889	90,8	111,5
Gospodarka mieszkaniowa	3 894 940	4 469 738	3 963 146	88,7	101,8
Administracja publiczna	4 645 251	5 430 241	5 109 929	94,1	110,0
Różne rozliczenia	1 412 946	1 700 324	1 351 395	79,5	95,6
Oświata i wychowanie	20 974 826	22 796 078	22 271 008	97,7	106,2
Pomoc społeczna	12 462 215	4 618 401	4 508 456	97,6	36,2
Edukacyjna opieka wychowawcza	2 128 626	2 273 054	2 218 690	97,6	104,2
Rodzina	-	10 817 805	10 656 985	98,5	-
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 746 577	5 675 199	5 134 549	90,5	108,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 354 152	2 635 058	2 507 299	95,2	106,5
Kultura fizyczna	2 043 110	2 426 516	2 290 954	94,4	112,1

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. w dziale Oświata i wychowanie wydatki wzrosły o 6,2%, w stosunku do 2016 r., i zostały zrealizowane w 97,7% planu. W 51,1% przeznaczone zostały na wynagrodzenia osobowe.

Wydatki w dziale Transport i łączność zostały zrealizowane w 90,8% planu. Wydatki tego działu przeznaczone zostały głównie na zakup usług pozostałych (53,4%) i na wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych (31,3%).

W obowiązującym od 2017 roku dziale Rodzina wydatki zostały zrealizowane w 98,5% i były to głównie (84,0%) wydatki na świadczenia społeczne.

W dziale tym znalazły się m.in. wydatki na świadczenia związane z realizacją rządowego programu „Rodzina 500+”, wydatki związane z Kartą Dużej Rodziny oraz wydatki ponoszone na tworzenie i funkcjonowanie żłobków.

Wydatki w dziale Pomoc społeczna w 2017 r., po wyłączeniu rozdziałów przeniesionych do działu Rodzina, zostały zrealizowane w 97,6% planu i były to w 30,4% świadczenia społeczne na rzecz osób fizycznych.

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., dynamika wydatków w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska wyniosła 108,2%. W dziale tym 61,9% wydatków dotyczyło zakupu usług pozostałych i 13,3% wydatków inwestycyjnych jednostek budżetowych.

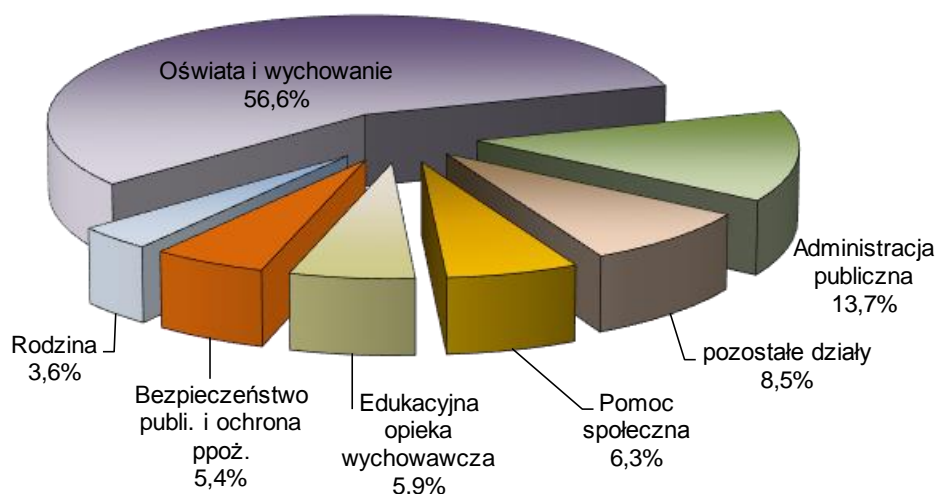
W 2017 r. obowiązkiem dokonywania wpłat do budżetu państwa było objętych 35 miast na prawach powiatu. Jednostki te dokonały wpłat w kwocie 1.277.481 tys. zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na 2017 r. Wydatki te stanowiły 94,5% wydatków w dziale Różne rozliczenia.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów

W 2017 r. wydatki na wynagrodzenia zostały wykonane w wysokości 21.693.388 tys. zł i były wyższe o 4,9% od wykonanych tych wydatków w 2016 r.

**STRUKTURA WYDATKÓW NA WYNAGRODZENIA MIAST
NA PRAWACH POWIATU WG DZIAŁÓW W 2017 R.**

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze działowej wydatków na wynagrodzenia miast na prawach powiatu przeważają wydatki w działach: Oświata i wychowanie (56,6%), Administracja publiczna (13,7%), Pomoc społeczna (6,3%), Edukacyjna opieka wychowawcza (5,9%) oraz Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (5,4%), Rodzina (3,6%). Łącznie w tych działach miasta na prawach powiatu zrealizowały 91,5% wszystkich wydatków na wynagrodzenia.

Wydatki na wynagrodzenia miast na prawach powiatu w ważniejszych działach prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem	20 671 427	21 922 474	21 693 388	99,0	104,9
w tym:					
Administracja publiczna	2 665 414	3 031 239	2 965 299	97,8	111,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1 117 152	1 178 693	1 176 484	99,8	105,3
Oświata i wychowanie	11 924 084	12 349 358	12 272 757	99,4	102,9
Pomoc społeczna	1 708 342	1 374 605	1 362 370	99,1	79,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	514 454	261 846	252 002	96,2	49,0
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 240 501	1 296 912	1 287 242	99,3	103,8
Rodzina	-	806 156	791 466	98,2	-

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

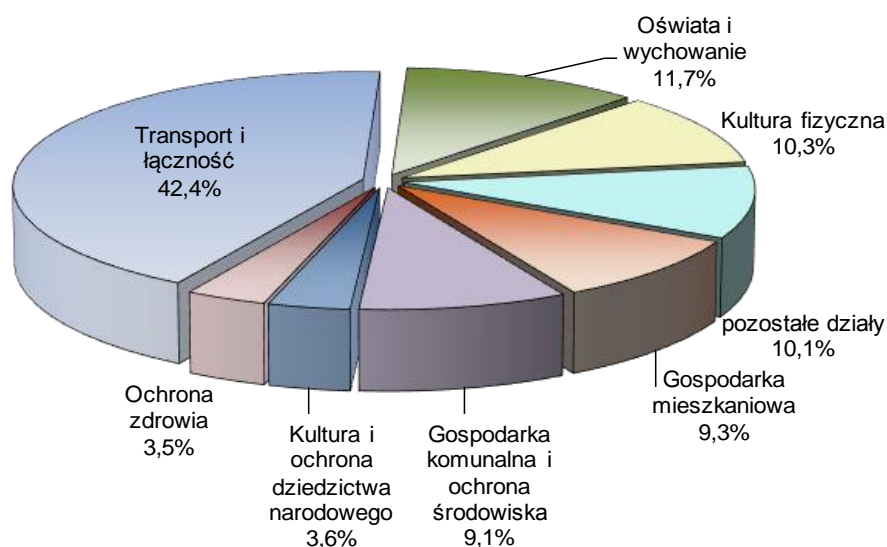
Najwyższy wzrost wydatków na wynagrodzenia w 2017 r. był w działach: Administracja publiczna (o 11,3%) oraz Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa (o 5,3%).

W 2017 r., wydatki w działach Pomoc społeczna i Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, po wyłączeniu rozdziałów przeniesionych do działu Rodzina, zostały zrealizowane odpowiednio w 99,1% i w 96,2% planu.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.2. Wydatki majątkowe według działów

STRUKTURA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU WG DZIAŁÓW W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez miasta na prawach powiatu na wydatki majątkowe dotyczyła działów: Transport i łączność (42,4%), Oświata i wychowanie (11,7%), Kultura fizyczna (10,3%), Gospodarka mieszkaniowa (9,3%), Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (9,1%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (3,6%) oraz Ochrona zdrowia (3,5%).

Łącznie, wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 89,9% wszystkich wydatków majątkowych tych jednostek.

Wykonanie wydatków majątkowych w ważniejszych działach prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	8 568 554	12 634 281	10 408 313	82,4	121,5
Transport i łączność	3 322 770	5 470 402	4 415 335	80,7	132,9
Gospodarka mieszkaniowa	977 729	1 181 753	966 179	81,8	98,8
Oświata i wychowanie	987 991	1 378 619	1 213 475	88,0	122,8
Ochrona zdrowia	270 160	381 991	366 771	96,0	135,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	776 135	1 234 007	945 603	76,6	121,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	332 982	481 648	370 588	76,9	111,3
Kultura fizyczna	918 136	1 183 714	1 074 219	90,7	117,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Miasta na prawach powiatu w 2017 r. wykonały wydatki majątkowe w wysokości 10.408.313 tys. zł, tj. o 21,5% więcej w stosunku do wykonania wydatków majątkowych w 2016 r.

Realizacja wydatków majątkowych w 2017 r. w dziale Transport i łączność była wyższa o 32,9% zrealizowanych wydatków majątkowych w tym dziale w 2016 r. Poniesione wydatki dotyczyły głównie wydatków na drogi publiczne w miastach na prawach powiatu (45,7%), na lokalny transport zbiorowy (21,2%) oraz na drogi publiczne gminne (20,8%).

W dziale Gospodarka mieszkaniowa wydatki majątkowe zrealizowano w 81,8% planu i dotyczyły w 57,0% gospodarki gruntami i nieruchomościami.

Wydatki majątkowe w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska zrealizowano w kwocie wyższej od kwoty wydatków majątkowych 2016 r.; dotyczyły one głównie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu (20,9%) oraz utrzymania zieleni w miastach i gminach (14,0%).

Największy wzrost wydatków majątkowych w stosunku do wydatków majątkowych poniesionych w 2016 r. nastąpił w dziale Ochrona zdrowia – 35,8%. Przy czym 76,2% wydatków ogółem tego działu związane było z finansowaniem szpitali ogólnych.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w przeliczeniu na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu, według kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wydatki wykonane miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2016	2017
1	2	3
Wydatki ogółem z tego:	5 700,61	6 227,49
Wydatki majątkowe	678,97	825,66
Wydatki bieżące	5 021,64	5 401,83

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na dzień 31 grudnia 2016 r.

W 2017 r. wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 6.227,49 zł i w stosunku do 2016 r. wzrosły o 9,2%, przy czym wydatki majątkowe wzrosły o 21,6%, a wydatki bieżące wzrosły o 7,6%.

Wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w mieście na prawach powiatu w 2017 r. o najwyższym wskaźniku ukształtowały się na poziomie 8.706,89 zł, tj. 139,8% średnich wydatków, a w mieście na prawach powiatu o najniższym wskaźniku – 4.516,81 zł, tj. 72,5% średnich wydatków.

Wydatki miast na prawach powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca według województw ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

3. Wynik budżetów miast na prawach powiatu

W 2017 r. budżety miast na prawach powiatu zamknęły się zbiorczo nadwyżką w wysokości 25.488 tys. zł przy planowanym deficycie w wysokości 4.189.043 tys. zł.

Nadwyżkę budżetową wypracowało 28 miast na prawach powiatu, zaś deficyt wystąpił w 38 miastach na prawach powiatu.

Liczbę miast na prawach powiatu, według relacji wyniku do ich dochodów, przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów miast na prawach powiatu					
	Razem	poniżej 5%	5 - 10%	10 - 15%	15 – 20%	powyżej 20%
1	2	3	4	5	6	7
Miasta na prawach powiatu z nadwyżką budżetową	28	24	3	0	1	0
Miasta na prawach powiatu z deficytem budżetowym	38	28	9	1	0	0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

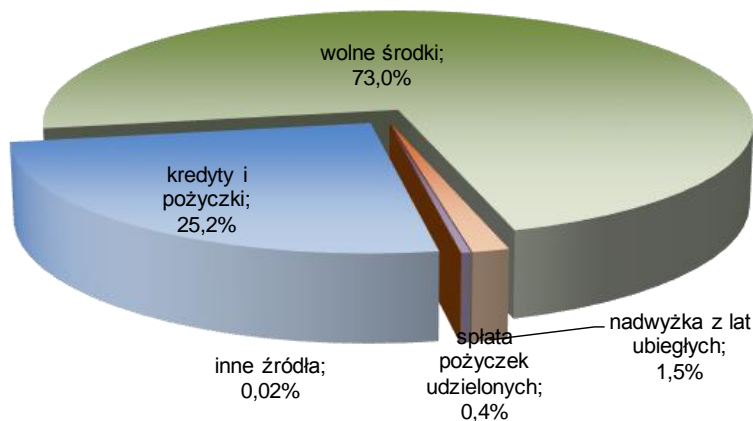
W 2017 r. budżety 38 miast na prawach powiatu zamknęły się deficytem budżetowym, tj. 57,6% wszystkich miast na prawach powiatu.

Wśród miast na prawach powiatu, których budżety zamknęły się deficytem, 73,7% stanowiły miasta, w których deficyt w relacji do dochodów ogółem wynosił poniżej 5,0%.

4. Przychody i rozchody miast na prawach powiatu

Miasta na prawach powiatu w 2017 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 10.277.469 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 5.691.544 tys. zł.

**STRUKTURA PRZYCHODÓW
MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.**

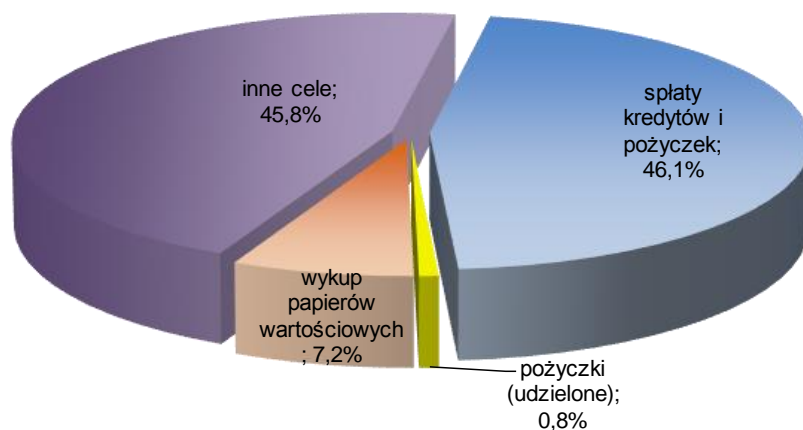

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. w miastach na prawach powiatu 73,0% przychodów ogółem stanowiły przychody z tytułu wolnych środków, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, a 25,2% przychodów ogółem stanowiły przychody z tytułu kredytów i pożyczek. Zgodnie z ww. art. ustawy o finansach publicznych, deficyt budżetu jednostka samorządu terytorialnego może sfinansować przychodami pochodzącymi z wolnych środków rozumianych jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki

samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

STRUKTURA ROZCHODÓW MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

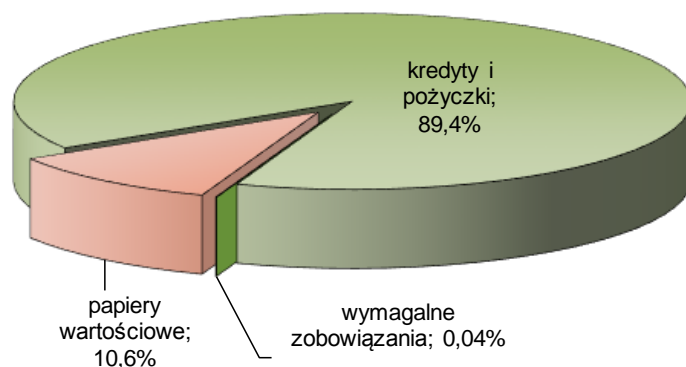
W rozchodach miast na prawach powiatu udział splat kredytów i pożyczek wyniósł 46,1%, natomiast wykup papierów wartościowych 7,2% rozchodów ogółem.

5. Zobowiązania według tytułów dłużnych miast na prawach powiatu

W 2017 roku zadłużenie ogółem miast na prawach powiatu wyniosło 32.367.274 tys. zł, w porównaniu do roku 2016, było niższe o 1,4%. Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek było niższe o 0,6%, papierów wartościowych o 7,5%, a zobowiązań wymagalnych o 53,9%.

Największy udział w strukturze zobowiązań miast na prawach powiatu w 2017 r. miały kredyty i pożyczki (89,4%).

STRUKTURA ZOBOWIĄZAŃ MIAST NA PRAWACH POWIATU W 2017 R.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2017 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania miast na prawach powiatu według tytułów dłużnych przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2016	2017	Dynamika (3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania według tytułów dłużnych z tego:	32 821 721	32 367 274	98,6
papiery wartościowe	3 696 331	3 419 831	92,5
w tym: długoterminowe	3 696 331	3 419 831	92,5
kredyty i pożyczki	29 097 102	28 934 407	99,4
w tym: długoterminowe	29 069 826	28 794 375	99,1
wymagalne zobowiązania	28 288	13 036	46,1
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	24 086	10 231	42,5

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. zobowiązania ogółem wystąpiły we wszystkich miastach na prawach powiatu, a udział zadłużenia w dochodach ogółem wynosił 41,2%.

Zobowiązania wymagalne wyniosły 13.036 tys. zł, tj. 0,04% kwoty zobowiązań ogółem; w 78,5% dotyczyły one zobowiązań z tytułu dostaw towarów i usług.

Udział zobowiązań ogółem bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem miast na prawach powiatu w 2017 r. wynosił 38,3%.

Liczba miast na prawach powiatu wg poziomu zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek

Lata	Liczba jednostek								
	ogółem	zadłużonych	poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	powyżej 60%
2016	66	66	2	11	8	20	14	6	5
2017	66	66	3	12	10	18	11	6	6

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (stan bazy na 13 listopada 2017 r.), w 2017 r., wszystkie miasta na prawach powiatu spełniały indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia, określony w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2017 r., w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami wykonują czynności podobne do czynności bankowych, zadłużenie wykazało 1 miasto na prawach powiatu na kwotę 2.052 tys. zł.

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem miast na prawach powiatu według działów klasyfikacji budżetowej zostały przedstawione w załączniku do sprawozdania.

6. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu

W 2017 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziły 43 miasta na prawach powiatu tj. 65,2% ogółu miast.

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	1 758 982	1 808 861	1 796 850	99,3	102,2
w tym: dotacje z budżetu	222 350	247 115	245 811	99,5	110,6
Koszty	1 727 043	1 802 267	1 778 056	98,7	103,0
Podatek dochodowy od osób prawnych	10 956	9 787	10 376	106,0	94,7
Wpłaty do budżetu miast na prawach powiatu	11 222	37 260	9 088	24,4	81,0

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Przychody samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu w 2017 r. wyniosły 1.796.850 tys. zł, w tym dotacje z budżetu – 245.811 tys. zł.

W stosunku do planu, przychody zrealizowano w 99,3%, natomiast dotacje w 99,5%.

W 2017 r. w porównaniu do 2016 r., przychody samorządowych zakładów budżetowych w miastach na prawach powiatu zwiększyły się o 2,2%, a dotacje z budżetów miast na prawach powiatu były wyższe o 10,6%.

Koszty zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wyniosły 1.778.056 tys. zł i stanowiły 98,7% planu; w porównaniu do 2016 r. były wyższe o 3,0%.

W 2017 r. samorządowe zakłady budżetowe miast na prawach powiatu dokonały wpłat nadwyżki środków obrotowych w kwocie 9.088 tys. zł przy planowanej kwocie 37.260 tys. zł.

Dane ze sprawozdań miast na prawach powiatu za 2017 r. z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych wskazują, że utworzone w miastach na prawach powiatu samorządowe zakłady budżetowe realizowały głównie zadania z zakresu gospodarki mieszkaniowej (57,8% przychodów ogółem), kultury fizycznej (16,7% przychodów ogółem),

transportu i łączności (15,5% przychodów ogółem), działalności usługowej (4,3% przychodów ogółem) i gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (3,5% przychodów ogółem). Pozostałe zadania – takie jak pomoc społeczna, handel, pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej, ochrona zdrowia oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego stanowiły 2,2% ogółu przychodów.

Przychody samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wg działów:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	1 758 982	1 808 861	1 796 850	99,3	102,2
Gospodarka mieszkaniowa	1 035 632	1 028 907	1 038 891	101,0	100,3
Kultura fizyczna	291 626	289 350	300 160	103,7	102,9
Transport i łączność	263 880	306 784	277 744	90,5	105,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	60 557	70 005	63 515	90,7	104,9
Działalność usługowa	72 340	70 668	77 018	109,0	106,5

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Analogicznie, jak w przychodach, najwyższe koszty wystąpiły w zadaniach z zakresu gospodarki mieszkaniowej (57,6% kosztów), kultury fizycznej (17,0% kosztów), transportu i łączności (15,6% kosztów), gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (3,6% kosztów) i działalności usługowej (4,1% kosztów). Pozostałe zadania – takie jak pomoc społeczna, handel, pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej, ochrona zdrowia oraz kultura i ochrona dziedzictwa narodowego obejmują 2,1% kosztów.

Koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem w tym:	1 727 043	1 802 267	1 778 056	98,7	103,0
Gospodarka mieszkaniowa	1 026 945	1 023 998	1 023 858	100,0	99,7
Kultura fizyczna	288 420	289 379	301 443	104,2	104,5
Transport i łączność	249 645	306 604	277 119	90,4	111,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	59 647	70 169	64 265	91,6	107,7
Działalność usługowa	68 043	69 454	72 139	103,9	106,0

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu zmniejszył się z 43.556 tys. zł na początku roku do 42.789 tys. zł na koniec 2017 r., tj. o 1,8%.

7. Wydzielony rachunek dochodów jednostek budżetowych miast na prawach powiatu

Wydzielone rachunki dochodów, o których mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych prowadziło w 2017 r. 46 miast na prawach powiatu, co stanowiło 69,7% ogółu miast na prawach powiatu.

W ramach ww. rachunku miasta na prawach powiatu zrealizowały w 2017 r. dochody w wysokości 603.210 tys. zł. W stosunku do planu zostały one wykonane w 76,7%.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	590 730	785 953	603 210	76,7	102,1
Wydatki	589 911	786 484	602 116	76,6	102,1
w tym: wpłaty do budżetu	8 033	2 419	11 101	458,9	138,2

Źródło: Sprawozdania roczne miast na prawach powiatu z wykonania dochodów i wydatków na rachunku z art. 223 ust.1 za 2016 r. i 2017 rok (Min. Fin.).

Zrealizowane wydatki wyniosły 602.116 tys. zł i były niższe o 23,4% niż planowano.

Natomiast ponad czterokrotnie wyższe od planowanych były wpłaty do budżetu.

Stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów zwiększył się z 7.220 tys. zł na początek 2017 roku do 8.314 tys. zł na koniec roku (15,1%).

V. Wykonanie budżetów województw

W 2017 r. województwa zrealizowały dochody ogółem w wysokości 14.771.385 tys. zł, a wydatki w wysokości 14.317.429 tys. zł.

Budżety województw zamknęły się nadwyżką w wysokości 453.956 tys. zł, przy planowanym deficycie w wysokości 528.539 tys. zł.

Wykonanie budżetów województw w 2017 r.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	13 505 630	15 444 625	14 771 385	95,6	109,4
Wydatki	12 617 385	15 973 164	14 317 429	89,6	113,5
Wynik	888 245	- 528 539	453 956	-	-

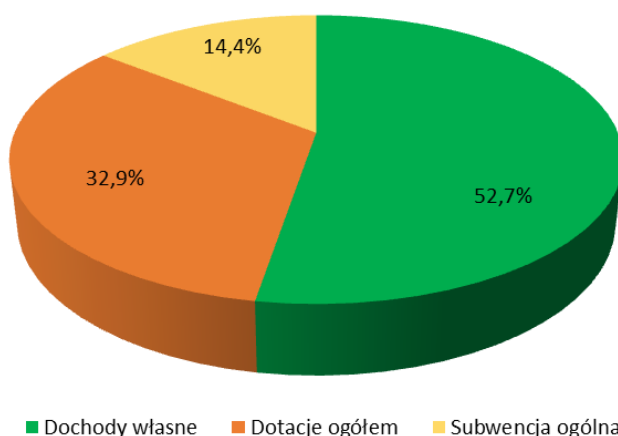
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

1. Dochody województw

1.1. Struktura dochodów

W 2017 r. w strukturze dochodów ogółem województw dochody własne stanowiły 52,7%, dotacje – 32,9%, a subwencja ogólna – 14,4%.

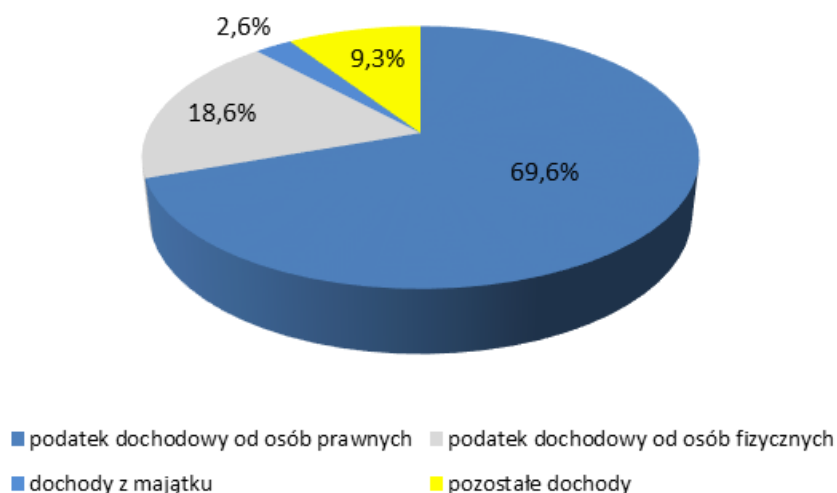
Struktura dochodów województw w 2017 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W porównaniu do 2016 r. zwiększył się udział dochodów własnych o 7,9%, dotacji o 12,3% oraz subwencji o 8,2%.

Struktura dochodów własnych województw w 2017 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze dochodów własnych w 2017 r. dominującym źródłem dochodów był udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (69,6%). Udział tego źródła dochodu w dochodach własnych, w porównaniu do 2016 r., zwiększył się o 12,7%.

1.2. Dochody według źródeł pochodzenia

Dochody własne zrealizowane zostały w wysokości 7.777.406 tys. zł; plan dochodów własnych zrealizowano w 101,5%.

Wykonanie, dynamikę oraz strukturę dochodów zrealizowanych przez województwa według źródeł ich pochodzenia prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
DOCHODY OGÓŁEM, z tego:	13 505 630	15 444 625	14 771 385	95,6	100,0	109,4
Dochody własne, z tego:	7 205 369	7 664 115	7 777 406	101,5	52,7	107,9
podatek dochodowy od osób prawnych	4 802 112	5 320 897	5 410 120	101,7	69,6	112,7
podatek dochodowy od osób fizycznych	1 324 387	1 392 330	1 443 181	103,7	18,6	109,0
dochody z majątku	182 162	273 633	202 229	73,9	2,6	111,0
pozostałe dochody	896 708	677 256	721 875	106,6	9,3	80,5

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem, z tego:	4 335 330	5 653 663	4 867 066	86,1	32,9	112,3
Dotacje celowe	1 855 944	1 910 255	1 808 099	94,7	37,1	97,4
Przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich	2 479 386	3 743 408	3 058 967	81,7	62,9	123,4
Subwencja ogólna	1 964 932	2 126 847	2 126 913	100,0	14,4	108,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Istotnym źródłem dochodów własnych były udziały we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (69,6% dochodów własnych), których plan został wykonany w 101,7%, a wykonanie było wyższe o 12,7%, w porównaniu do 2016 r.

Drugim istotnym źródłem dochodów własnych były udziały we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (18,6%).

W 2017 r. na rachunki województw przekazane zostały udziały we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznej wysokości 1.443.181 tys. zł, tj. o 9,0% wyższej niż w 2016 r.

1.2.1. Subwencja ogólna

W roku 2017, według danych Ministerstwa Finansów, na rachunki województw zostały przekazane środki z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 2.096.273 tys. zł, z tego:

- część oświatowa w wysokości - 604.305 tys. zł,
- część regionalna w wysokości - 379.002 tys. zł,
- część wyrównawcza w wysokości - 1.112.966 tys. zł.

Zgodnie z art. 24 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw składa się z kwoty podstawowej i z kwoty uzupełniającej.

Kwotę podstawową części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których dochód podatkowy na jednego mieszkańca w województwie był niższy od

średniego dochodu podatkowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca wszystkich województw.

Kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa niedokonujące wpłat do budżetu państwa, w których liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

W 2017 r. część wyrównawcza subwencji ogólnej dla danego województwa nie mogła być wyższa niż różnica pomiędzy kwotą ustaloną jako iloczyn 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw i liczby mieszkańców województwa a dochodami podatkowymi tego województwa za 2015 r.

Część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw na 2017 r., w porównaniu do kwoty tej części subwencji ogólnej na 2016 r., była wyższa o 14,4%. Było to wynikiem zwiększenia kwoty podstawowej, której wysokość uzależniona jest od relacji między dochodami podatkowymi na jednego mieszkańca w poszczególnych województwach a średnimi dochodami podatkowymi na jednego mieszkańca obliczonymi dla wszystkich województw oraz zwiększenia kwoty uzupełniającej, której wysokość uzależniona jest od średnich dochodów podatkowych na jednego mieszkańca.

Średnie dochody podatkowe na jednego mieszkańca wszystkich województw na 2017 r., w wysokości 150,75 zł, zwiększyły się o 9,4%, w porównaniu do dochodów z 2016 r., które wynosiły 137,78 zł.

W 2017 r. kwotę uzupełniającą części wyrównawczej subwencji ogólnej otrzymały województwa, w których wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w województwie był niższy od 125% wskaźnika dochodów podatkowych wszystkich województw oraz liczba mieszkańców nie przekraczała 3 milionów.

W 2017 r. część wyrównawczą otrzymało 13 województw.

W 2017 r. podziału części regionalnej subwencji ogólnej między 14 województw dokonano według zasad określonych w art. 70b ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj.:

- kwotę stanowiącą 52% części regionalnej - między województwa, w których stopa bezrobocia była wyższa niż 110% średniej stopy bezrobocia w kraju,
- kwotę stanowiącą 48% części regionalnej - między województwa, w których dochody podatkowe za 2015 r., powiększone o część wyrównawczą subwencji ogólnej i kwotę części regionalnej subwencji ogólnej, wyliczoną z zastosowaniem przeliczeniowej liczby bezrobotnych (w przeliczeniu na jednego mieszkańca), były niższe od 125% wskaźnika dochodów podatkowych dla wszystkich województw.

Wydatki przeznaczone w 2017 r. na część regionalną subwencji ogólnej stanowiły 119,2% analogicznych wydatków w 2016 r. Wyższe wykonanie tych wydatków było wynikiem

zwiększenia, w porównaniu do 2016 r., kwoty wpłat do budżetu państwa dokonanych przez województwa o dochodach przekraczających 125% średnich dochodów podatkowych (w 2017 r. były to województwa mazowieckie i dolnośląskie) z przeznaczeniem na część regionalną subwencji dla województw.

Wydatki budżetu państwa z tytułu subwencji ogólnej dla województw zostały zrealizowane w pełnej wysokości środków zaplanowanych na 2017 r.

Ponadto, w 2017 r. dla 14 województw przyznano środki z rezerwy subwencji, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, na dofinansowanie inwestycji na drogach publicznych wojewódzkich. Środki, w łącznej wysokości 30.640 tys. zł, zostały przekazane województwom przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych zgodnie z kryteriami podziału rezerwy ustalonymi z ministrem właściwym do spraw transportu oraz stroną samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Jednocześnie na podstawie art. 70c ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego utworzono w 2017 r. w budżecie państwa rezerwę celową przeznaczoną na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony dróg wojewódzkich i zarządzania tymi drogami. Rezerwa ta na 2017 r. wyniosła 225.000 tys. zł. Wysokość dotacji dla poszczególnych województw była uzależniona od powierzchni dróg w danym województwie w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Dotacje te w 2017 r. otrzymało 12 województw.

Należy zaznaczyć, że dochody żadnego z województw uzyskane z tytułu subwencji ogólnej i uzupełnione środkami rezerwy celowej, o której mowa wyżej, nie były niższe od dochodów, jakie uzyskałyby województwa z tytułu części wyrównawczej i regionalnej subwencji ogólnej, ustalonych na podstawie przepisów przed wprowadzeniem zmian, tj. obowiązujących do końca 2014 r.

1.2.2. Część oświatowa subwencji ogólnej i dotacje na zadania oświatowe

Zgodnie z algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej, na finansowanie zadań oświatowych, prowadzonych przez województwa w 2017 roku, przekazana została kwota 603.689 tys. zł.

Dodatkowo zgodnie z "Kryteriami podziału 0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2017", przyjętymi przez Zespół ds. Edukacji, Kultury i Sportu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, zostały rozdysponowane dla poszczególnych województw środki w wysokości 616 tys. zł (0,3% łącznej kwoty wymienionej rezerwy).

Środki rezerwy zostały przeznaczone na:

- 1) dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych w trybie art. 20 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela albo art. 225 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę – Prawo Oświatowe, w tym także przechodzących na emeryturę na podstawie art. 88 ustawy – Karta Nauczyciela – w kwocie 547 tys. zł,
- 2) dofinansowanie wyposażenia szkół i placówek w zakresie:
 - a) sprzętu szkolnego i pomocy dydaktycznych do pomieszczeń w szkołach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego rozpoczynających kształcenie w zawodach, w których szkoły te dotychczas nie prowadziły kształcenia, w tym do przeprowadzania egzaminów praktycznych potwierdzających kwalifikacje w szkołach rozpoczynających kształcenie w roku 2017,
 - b) świetlic w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe,
 - c) pomieszczeń do nauki w gimnazjach publicznych prowadzonych (dotowanych) przez jednostki samorządu terytorialnego, funkcjonujących w roku szkolnym 2016/2017 jako szkoły samodzielne lub w zespołach szkół ze szkołami ponadgimnazjalnymi (dotyczy zespołów szkół, w których nie funkcjonują szkoły podstawowe), a od września 2017 r. przekształcanych w szkoły podstawowe w meble (np. ławki, krzesła) niezbędne do przyjęcia uczniów z młodszymi rocznikami
– w kwocie 69 tys. zł.

Na rachunki województw, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., przekazane zostały środki z tytułu części oświatowej subwencji ogólnej w łącznej kwocie 604.305 tys. zł.

W tym miejscu warto zauważyć, że zgodnie z przepisami obowiązującymi w roku 2017, tj. art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz art. 11 ust. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, środki niezbędne na realizację zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie przedszkoli, szkół i placówek, zagwarantowane były w dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zadania oświatowe realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego są ich zadaniami własnymi. Dochodami jednostek samorządu terytorialnego są ich dochody własne oraz subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Subwencja ogólna (w tym jej część oświatowa) jest zatem jedną z form uzupełniania dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

1.2.3. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich

W 2017 r. samorządy województw zrealizowały dochody z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich* - w wysokości 4.867.066 tys. zł, z tego:

1. dotacje z budżetu państwa na zadania bieżące:
 - własne, finansowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowejzostały zrealizowane w wysokości 2.479.694 tys. zł,
2. dotacje z budżetu państwa na zadania inwestycyjne:
 - własne, finansowane z dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - pozostałe zadania własne,
 - z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami,
 - realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowejzostały zrealizowane w wysokości 2.129.776 tys. zł,
3. dotacje celowe na zadania bieżące, wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowane zostały w wysokości 48.141 tys. zł,
4. dotacje celowe na zadania inwestycyjne, wykonywane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego zrealizowane zostały w wysokości 8.129 tys. zł,
5. dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 38.129 tys. zł,
6. dotacje celowe z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na zadania inwestycyjne zrealizowane zostały w wysokości 72.438 tys. zł,
7. dotacje z funduszy celowych na zadania bieżące zrealizowane zostały w wysokości 76.578 tys. zł,

* w tej grupie dotacji zostały ujęte również dotacje rozwojowe i podlegające rozliczeniu w 2017 r.

8. dotacje z funduszy celowych na zadania inwestycyjne zrealizowane zostały w wysokości 14.181 tys. zł.

Z ogólnej kwoty zrealizowanych dotacji w wysokości 4.867.066 tys. zł, na dotacje na zadania bieżące przypadała kwota 2.642.541 tys. zł, a na zadania inwestycyjne 2.224.525 tys. zł.

W strukturze zrealizowanych przez województwa dochodów ogółem, dotacje ogółem stanowiły 32,9% z tego:

- dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich 20,7%,
- pozostałe dotacje celowe 12,2%.

Wyższa realizacja dochodów z tytułu dotacji, w tym z dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich ze środków europejskich w 2017 r., w porównaniu z 2016 r., wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego po okresie przygotowań w latach 2015 - 2016, w 2017 r. rozpoczęły realizację zasadniczej części projektów w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, czego następstwem jest uruchomienie środków finansowych.

Wykonanie dotacji oraz płatności z budżetu środków europejskich przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016 r.		Wykonanie 2017 r.		4:2	5:3
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł		tys. zł			
1	2	3	4	5	6	7
Dotacje ogółem, z tego:	4 335 330	2 268 341	4 867 066	2 642 541	112,3	116,5
- przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich *	2 479 386	822 029	3 058 967	1 197 932	123,4	145,7
- na zadania z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	1 317 879	1 091 567	1 270 893	1 053 251	96,4	96,5
- na zadania własne	288 334	211 545	279 177	228 152	96,8	107,9
- na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	703	674	433	359	61,6	53,3

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016 r.		Wykonanie 2017 r.		4:2	5:3
	Ogółem	w tym: bieżące	Ogółem	w tym: bieżące		
	tys. zł		tys. zł			
1	2	3	4	5	6	7
- na zadania realizowane na podstawie porozumień między jedn. samorządu terytorialnego	63 187	52 516	56 270	48 141	89,1	91,7
- na zadania własne, na które województwa otrzymały dotacje z tytułu pomocy finansowej	95 329	36 895	110 567	38 129	116,0	103,3
- z funduszy celowych	90 512	53 115	90 759	76 578	100,3	144,2

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

* w pozycji tej zostały ujęte również dotacje rozwojowe przekazane województwom podlegające rozliczeniu w 2017 r.

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że ogółem dotacje dla samorządów województw w 2017 r., w porównaniu do 2016 r., były wyższe o 12,3%. Wyższe wykonanie dotacji na zadania realizowane przez województwa wynika ze wzrostu o 23,4% dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich i wzrostu o 16,0% dotacji z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego.

1.2.4. Dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich

W 2017 r. dochody samorządów województw z tytułu dotacji celowych przekazywanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, zostały wykonane w wysokości 3.058.967 tys. zł.

Wysokość dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich na zadania własne, według wybranych działów przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016 r.	Plan (po zmianach) 2017 r.	Wykonanie 2017 r.	4:3	4:2	Plan (po zmianach) 2017 r.	Wykonanie 2017 r.	8:7
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dotacje ogółem, w tym:	2 479 386	3 743 408	3 058 967	81,7	123,4	1 486 093	1 197 932	80,6
Rolnictwo i łowiectwo	80 847	122 132	105 533	86,4	130,5	86 335	71 983	83,4
Rybołówstwo i rybactwo	11 264	14 501	10 247	70,7	91,0	14 403	10 185	70,7
Przetwórstwo przemysłowe	587	4 265	4 127	96,8	703,3	1 386	4 109	296,4
Transport i łączność	227 773	329 096	353 634	107,5	155,3	1 266	1 186	93,7
Administracja publiczna	55 325	67 830	47 155	69,5	85,2	67 247	46 895	69,7
Różne rozliczenia	1 965 250	3 086 101	2 438 472	79,0	124,1	1 211 779	976 363	80,6
Oświata i wychowanie	8 108	6 546	6 696	102,3	82,6	4 384	4 077	93,0
Ochrona zdrowia	27 156	6 617	6 613	99,9	24,4	144	140	96,9
Pomoc społeczna	942	3 421	4 004	117,1	425,1	3 421	3 945	115,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	42 704	75 858	58 360	76,9	136,7	73 854	57 954	78,5
Edukacyjna opieka wychowawcza	10 469	5 423	5 606	103,4	53,5	4 975	5 158	
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	394	7 928	10 881	137,3	2761,6	7 705	10 142	103,7

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. z ogólnej kwoty dotacji celowych przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich, 77,5% środków przekazano na realizację Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020, dla których samorząd województwa jest Instytucją Zarządzającą w zakresie wydatków finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i współfinansowania krajowego (1.433.361 tys. zł) oraz na Regionalne Programy Operacyjne 2014-2020 (938.786 tys. zł), dla których samorząd województwa jest Instytucją Zarządzającą w zakresie wydatków finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i współfinansowania krajowego

Pozostała część tych dotacji została przekazana głównie na zadania z zakresu transportu i łączności (353.634 tys. zł, tj. 11,6%), rolnictwa i łowiectwa (105.533 tys. zł, tj. 3,4%),

wojewódzkie urzędy pracy (55.241 tys. zł, tj. 1,8%) oraz administracji publicznej (47.155 tys. zł, tj. 1,5%).

Dotacje na zadania z zakresu transportu i łączności zostały przeznaczone w 99,5% na drogi publiczne wojewódzkie, a w pozostałej części na krajowe pasażerskie przewozy kolejowe oraz na realizację zadań związanych z infrastrukturą telekomunikacyjną.

1.2.5. Dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami

W 2017 r. samorządy województw wykazały dochody z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, w wysokości 1.270.893 tys. zł.

Wysokość dotacji celowych przekazanych z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, według ważniejszych działów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016 r.	Plan (po zmianach) 2017 r.	Wykonanie 2017 r.	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)	Plan (po zmianach) 2017 r.	Wykonanie 2017 r.	Wskaźnik (8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	1 317 879	1 336 092	1 270 893	95,1	96,4	1 107 185	1 053 251	95,1
Rolnictwo i łowiectwo	594 066	565 564	548 541	97,0	92,3	346 282	340 390	98,3
Transport i łączność	622 562	658 889	613 603	93,1	98,6	658 889	613 603	93,1
Działalność usługowa	10 146	8 981	8 899	99,1	87,7	8 946	8 864	99,1
Administracja publiczna	19 800	20 130	20 068	99,7	101,4	20 107	20 045	99,7
Ochrona zdrowia	8 926	10 610	10 237	96,5	114,7	1 087	844	77,6
Rodzina	0	69 090	67 085	97,1	-	69 074	67 068	97,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	708	1 267	1 174	92,7	165,9	1 239	1 151	92,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami były niższe o 3,6%. Największą dynamikę zmniejszenia tych dotacji, tj. o 12,3% odnotowano w dziale Działalność usługowa. Natomiast znaczną dynamikę wzrostu odnotowano w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska o 65,9%, Ochrona zdrowia o 14,7% i Administracja publiczna o 1,4%. W dziale Gospodarka

komunalna i ochrona środowiska wyższe wykonanie dotacji wynika głównie z wyższego poziomu dotacji przeznaczonych na realizację zadań związanych z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych i ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu.

Udział dotacji celowych na zadania bieżące i inwestycyjne w dotacjach na zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez województwa w 2017 r. oraz strukturę tych dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział dotacji celowych		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem,	100,0	100,0	100,0	100,0	82,9	17,1
z tego:						
Rolnictwo i łowiectwo	43,2	32,3	95,6	100,0	62,1	37,9
Transport i łączność	48,3	58,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Działalność usługowa	0,7	0,8	0,0	100,0	99,6	0,4
Administracja publiczna	1,6	1,9	0,0	100,0	99,9	0,1
Ochrona zdrowia	0,8	0,1	4,3	100,0	8,2	91,8
Rodzina	5,3	6,4	0,0	100,0	100,0	0,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,1	0,1	0,0	100,0	98,0	2,0
Pozostałe działy	0,1	0,1	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. w strukturze dotacji na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, w porównaniu do 2016 r., udział dotacji przeznaczonych na wykonywanie zadań bieżących zwiększył się tylko o 0,1 punktu procentowego.

W przekazanych w 2017 r. dotacjach celowych z budżetu państwa na realizację bieżących zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, dominującą pozycję stanowiły dotacje w dziale Transport i łączność – 58,3% i dziale Rolnictwo i łowiectwo – 32,3%.

W 2017 r. dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w dziale Rolnictwo i łowiectwo zostały przeznaczone w 62,4% na utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych, 35,0% na usuwanie skutków klęsk żywiołowych i odszkodowania za szkody wyrządzone w uprawach rolnych przez zwierzęta łowne oraz wypłatę zobowiązań wynikających z wyroków i postanowień sądowych i ugód. Pozostałe 2,6 % kwoty dotacji przeznaczono na prace geodezyjno-urzędniowe na potrzeby rolnictwa oraz na pozostałą działalność.

W dziale Transport i łączność - 99,7% kwoty dotacji przeznaczono na krajowe pasażerskie przewozy autobusowe. Środki przeznaczono dla przewoźników wykonujących krajowe

autobusowe przewozy pasażerskie na finansowanie ustawowych uprawnień do przewozów ulgowych oraz na zadania wynikające z ustawy o przewozie towarów niebezpiecznych.

Ponadto, samorządy województw realizowały zadania z zakresu administracji rządowej w działach:

- Rodzina – 50,7% dotacji w tym dziale przeznaczono na działalność ośrodków adopcyjnych, w tym m.in. wydatki związane z prowadzeniem ośrodków adopcyjnych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, 22,5% na wydatki związane z realizacją ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci i 26,8% na świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego,
- Ochrona zdrowia – były to głównie wydatki na realizację zadań związanych z ratownictwem medycznym (91,8%), płaceniem składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczeniem dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego (3,1%) i pozostałą działalnością (4,6%),
- Administracja publiczna - 95,7% dotacji w tym dziale przeznaczono na realizację zadań z zakresu administracji rządowej, w tym m.in. na prowadzenie ewidencji zaszeregowania obiektów hotelarskich, udzielanie koncesji na poszukiwanie, rozpoznawanie lub wydobywanie kopalin podstawowych i pospolitych, finansowanie działalności komisji przeprowadzających egzamin na przewoźnika górskiego, finansowanie projektów wyłonionych w drodze konkursu „Polska Pomoc Rozwojowa”.

Łącznie, dla wyżej wymienionych działów przekazano dotacje w kwocie 1.259.533 tys. zł.

Pozostałe dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej realizowane przez województwa, tj. 11.360 tys. zł, przeznaczone były m. in. na finansowanie zadań z zakresu działalności usługowej dotyczących prowadzenia ośrodków dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej, nieinwestycyjnych prac geodezyjno-kartograficznych, usuwania skutków klęsk żywiołowych oraz zadań w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska związanych z ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu, zmniejszeniem hałasu i wibracji, usuwaniem skutków klęsk żywiołowych, wojewódzkie urzędy pracy oraz szkoły podstawowe specjalne i gimnazja specjalne.

Przekazane w 2017 r. samorządom województw dotacje na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami stanowiły 26,1% dotacji ogółem przekazanych tym jednostkom. W 2017 r., w porównaniu do roku 2016, udział dotacji na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami w dotacjach ogółem był niższy o 4,3 punktu procentowego.

1.2.6. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych

W 2017 r. dochody samorządów województw z tytułu dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych zrealizowane zostały w wysokości 279.177 tys. zł. Dotacje te, w strukturze dochodów ogółem województw, stanowiły 1,9%.

Wysokość dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych w 2016 r. i 2017 r., według ważniejszych działów przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Ogółem					w tym: na zadania bieżące		
	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (8:7)
	tys. zł			%%	%%	tys. zł		%%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:	288 334	287 699	279 177	97,0	96,8	228 438	228 152	99,9
Transport i łączność	224 025	230 446	230 446	100,0	102,9	204 442	204 442	100,0
Administracja publiczna	751	766	762	99,5	101,5	766	762	99,5
Ochrona zdrowia	39 233	33 115	24 882	75,1	63,4	0	0	-
Pomoc społeczna	2 894	3 144	2 926	93,0	101,1	3 144	2 926	93,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 691	62	62	100,0	3,7	62	62	100,0
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	19 394	19 513	19 471	99,8	100,4	19 373	19 333	99,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Udział dotacji celowych bieżących i inwestycyjnych w dotacjach na zadania własne realizowane przez województwa w 2017 r. oraz strukturę dotacji przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem z tego:	100,0	100,0	100,0	100,0	81,7	18,3
Transport i łączność	82,5	89,6	51,0	100,0	88,7	11,3
Administracja publiczna	0,3	0,3	0,0	100,0	100,0	0,0
Ochrona zdrowia	8,9	0,0	48,8	100,0	0,0	100,0
Pomoc społeczna	1,0	1,3	0,0	100,0	100,0	0,0

Wyszczególnienie	Struktura			Udział		
	Ogółem	z tego na zadania:		Ogółem	z tego na zadania:	
		bieżące	inwestycyjne		bieżące	inwestycyjne
	%%			%%		
1	2	3	4	5	6	7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,0	0,0	0,0	100,0	100,0	0,0
Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	7,0	8,5	0,3	100,0	99,3	0,7
Pozostałe działy	0,2	0,3	0,0	100,0	100,0	0,0

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze zrealizowanych dotacji celowych na zadania własne samorządów województw dominowały dotacje w działach: Transport i łączność, Ochrona zdrowia i Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody. Łącznie, na finansowanie zadań realizowanych w tych działach, przekazano dotacje w kwocie 274.799 tys. zł.

W 2017 r. w strukturze dochodów z tytułu dotacji celowych na realizację zadań własnych, w porównaniu do 2016 r., zwiększył się udział dotacji przeznaczonych na realizację bieżących zadań własnych o 8,3 punktu procentowego.

Dotacje z budżetu państwa na dofinansowanie bieżących zadań własnych samorządów województw przeznaczone były między innymi na dofinansowanie zadań w działach:

- Transport i łączność – 204.442 tys. zł, które wykorzystano przy realizacji zadań na dofinansowanie budowy, przebudowy, remontu, utrzymania, ochrony i zarządzania drogami wojewódzkimi,
- Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody - 19.333 tys. zł, na realizację zadań w parkach krajobrazowych,
- Pomoc społeczna – 2.926 tys. zł, które przeznaczono na domy pomocy społecznej (84,4%) i realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (15,6%).

Łącznie, na wyżej omówione cele, z budżetu państwa przekazano dotacje w kwocie 226.700 tys. zł.

Wśród dotacji celowych z budżetu państwa na inwestycje własne samorządów województw w 2017 r., środki były przeznaczone na inwestycje realizowane w ramach działów:

- Transport i łączność (26.005 tys. zł), z tego głównie na realizację zadań na drogach wojewódzkich 79,1%) i usuwanie skutków klęsk żywiołowych (20,9%),
- Ochrona zdrowia (24.882 tys. zł), głównie na inwestycje w szpitalach wojewódzkich, lecznictwie ambulatoryjnym i lecznictwie psychiatrycznym,
- Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody - 138 tys. zł, na realizację zadań w parkach krajobrazowych.

1.2.7. Pozostałe dotacje celowe

Przekazane w 2017 r. dotacje na realizację przez samorządy województw zadań na podstawie porozumień z organami administracji rządowej oraz z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, dotacje z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego, jak również dotacje z funduszy celowych, wyniosły łącznie 258.028 tys. zł.

W 2017 r. pozostałe dotacje na zadania własne w strukturze zrealizowanych dochodów ogółem województw, stanowiły 1,7%.

W grupie pozostałych dotacji celowych, największą pozycję (42,9%) stanowiły dotacje z tytułu pomocy finansowej między jednostkami samorządu terytorialnego. Wyniosły one 110.567 tys. zł, z tego na zadania bieżące – 36.129 tys. zł, a na zadania inwestycyjne – 72.438 tys. zł.

Najwięcej środków w ramach pomocy finansowej udzielonej między jednostkami samorządu terytorialnego – 82,0% przekazano na realizację zadań w dziale Transport i łączność, 10,1% w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego i 3,4% w dziale Ochrona zdrowia.

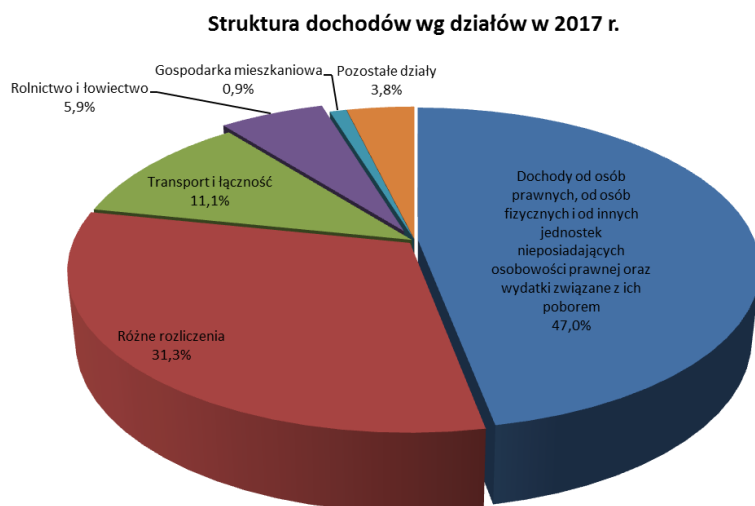
Dotacje celowe otrzymane z funduszy celowych wyniosły 90.759 tys. zł, z tego na zadania bieżące 84,4%, a na zadania inwestycyjne 15,6% tych dotacji. Dotacje na inwestycje w 79,3% były przeznaczone na krajowe pasażerskie przewozy kolejowe, w 12,0% na licea ogólnokształcące, w 5,6% na instytucje kultury fizycznej i w 2,8% na specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze.

Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego wyniosły 56.270 tys. zł. Porozumienia zawierane przez województwa z innymi jednostkami samorządu terytorialnego dotyczyły głównie zadań realizowanych na drogach publicznych 19.193 tys. zł (34,1%), zadań z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego 15.785 tys. zł (27,5%), w tym na biblioteki 11.648 tys. zł (20,7%) oraz zadań związanych z finansowaniem działalności ośrodków adopcyjnych i działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych – 10.331 tys. zł (18,4%).

Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej wyniosły 433 tys. zł. Dotacje udzielone na podstawie porozumień samorządów województw z organami administracji rządowej dotyczyły: w 41,9% zadań z zakresu działu Administracja publiczna, w 10,2% zadań z zakresu działu Oświata i wychowanie, w 5,8% zadań z zakresu działu Pomoc społeczna i 4,6% zadań z zakresu działu Obrona narodowa.

1.3. Dochody według działów

Strukturę dochodów według działów w 2017 r. prezentuje poniższy wykres.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w strukturze dochodów województw najwyższy udział miały następujące działy: Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej – 47,0%, Różne rozliczenia – 31,3%, Transport i łączność – 11,1%, Rolnictwo i łowiectwo – 5,9% i Gospodarka mieszkaniowa – 0,9%. Dochody zrealizowane w tych działach stanowiły 96,2% dochodów ogółem wykonanych przez województwa.

Wykonanie oraz dynamikę dochodów województw według ważniejszych działów prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem, w tym:	13 505 630	15 444 625	14 771 385	95,6	109,4
Rolnictwo i łowiectwo	884 443	894 684	874 229	97,7	98,9
Transport i łączność	1 497 908	1 665 350	1 640 619	98,5	109,5
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	6 223 962	6 792 966	6 939 597	102,2	111,5
Różne rozliczenia	4 042 862	5 263 629	4 619 186	87,8	114,3
Gospodarka mieszkaniowa	128 711	165 129	138 051	83,6	107,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W dziale Różne rozliczenia zrealizowane dochody dotyczyły głównie następujących rozdziałów: Regionalne Programy Operacyjne 2014-2020 w kwocie 2.373.637 tys. zł (51,4% dochodów w dziale Różne rozliczenia), część wyrównawcza subwencji ogólnej dla województw – 1.112.966 tys. zł, stanowiąca 24,1% dochodów w tym dziale, część regionalna subwencji ogólnej dla województw – 940.214 tys. zł, stanowiąca 20,4% oraz część oświatowa subwencji ogólnej – 604.305 tys. zł (13,1% dochodów w dziale).

Szczegółowe dane dotyczące dochodów ogółem województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

1.4. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca

Dochody województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca, według głównych źródeł dochodów, przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Dochody województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2016	2017
1	2	3
DOCHODY OGÓŁEM , z tego:	351,37	384,34
Dochody własne	187,46	202,36
Dotacje	112,79	126,64
Subwencja ogólna	51,12	55,34

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetu województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2016 r.

W 2017 r. dochody województw, w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do 2016 r., zwiększyły się o 9,4%.

Dochody województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie od 274,70 zł, tj. 69,4% średniej dla wszystkich województw do 483,10 zł, tj. 122,3% średniej.

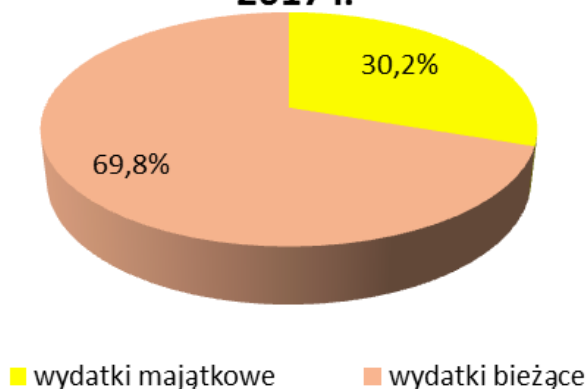
Dochody województw na 1 mieszkańca w 2017 r. według województw przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2. Wydatki województw

2.1. Struktura wydatków

W 2017 r. w strukturze wydatków ogółem województw, wydatki bieżące stanowiły 69,8% a wydatki majątkowe 30,2%.

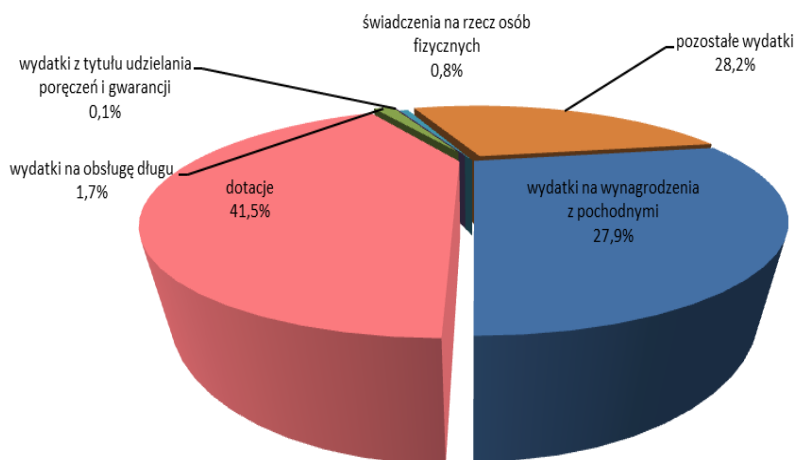
Struktura wydatków województw w 2017 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., wydatki majątkowe w wysokości 4.327.032 tys. zł stanowiły 30,2% wydatków ogółem województw.

Struktura wydatków bieżących województw w 2017 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków bieżących największą pozycję stanowiły dotacje (41,5%), wydatki na wynagrodzenia z pochodnymi (27,9%) oraz pozostałe wydatki (28,2%).

W grupie pozostałych wydatków znajdują się m.in. wydatki na zakup usług, materiałów, wyposażenia, usług remontowych, składki na ubezpieczenia zdrowotne i zakup energii.

2.2. Wydatki ogółem w podziale na rodzaje wydatków

Wykonanie, dynamikę oraz strukturę wydatków zrealizowanych przez województwa według głównych kierunków ich rozdysponowania prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Struktura	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM, z tego:	12 617 385	15 973 164	14 317 429	100,0	89,6	113,5
Wydatki majątkowe	3 310 386	5 261 526	4 327 032	30,2	82,2	130,7
w tym: inwestycyjne	3 083 002	4 903 110	3 973 126	27,8	81,0	128,9
Wydatki bieżące, z tego:	9 306 999	10 711 639	9 990 397	69,8	93,3	107,3
wynagrodzenia	2 230 325	2 446 693	2 359 120	16,5	96,4	105,8
w tym: wynagrodzenia osobowe	2 051 926	2 240 961	2 168 068	15,1	96,7	105,7
pochodne od wynagrodzeń	403 573	450 923	424 266	3,0	94,1	105,1
dotacje	3 702 382	4 369 009	4 141 409	28,9	94,8	111,9
wydatki na obsługę długu	184 637	184 400	170 080	1,2	92,2	92,1
wydatki z tytułu udzielonych poręczeń i gwarancji	6 981	27 849	7 365	0,1	26,4	105,5
świadczenia na rzecz osób fizycznych	60 129	86 745	75 235	0,5	86,7	125,1
pozostałe wydatki	2 718 973	3 146 021	2 812 922	19,6	89,4	103,5

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Wydatki ogółem województw zostały zrealizowane w wysokości 14.317.429 tys. zł, tj. 89,6% planu na 2017 r. i w porównaniu do 2016 r., wydatki ogółem były wyższe o 13,5%.

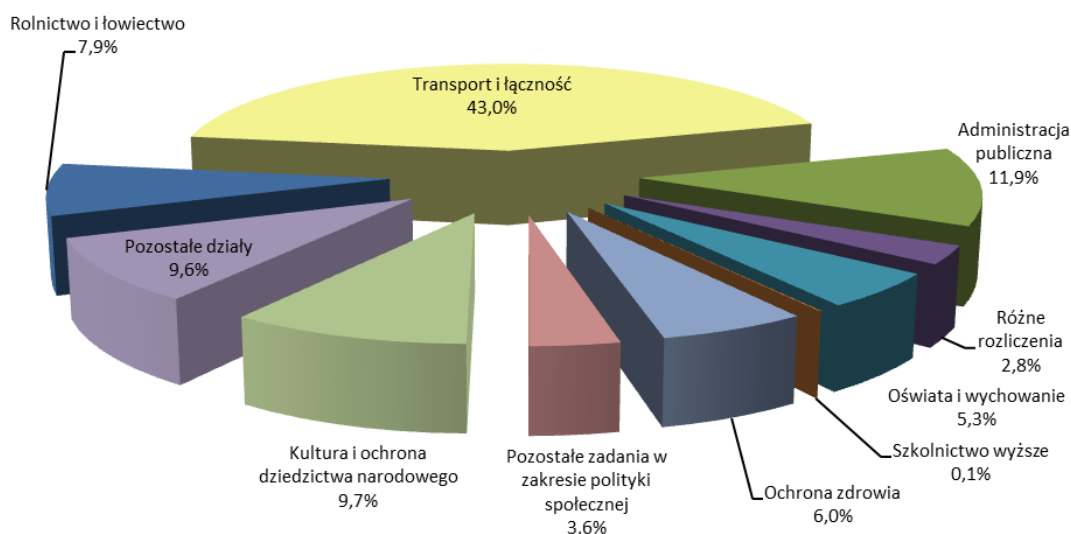
Plan wydatków bieżących został zrealizowany w 93,3%, a wydatków majątkowych w 82,2%. W porównaniu do 2016 r., wydatki bieżące były wyższe o 7,3%, a wydatki majątkowe o 30,7%.

W 2017 r. wykonanie wydatków we wszystkich tytułach nie przekroczyło kwot planowanych. Największy wzrost wydatków w 2017 r. odnotowano w wydatkach majątkowych – o 30,7%.

2.3. Wydatki według działów

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez województwa na wydatki dotyczyła działów: Transport i łączność, Rolnictwo i łowiectwo, Administracja publiczna, Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz Ochrona zdrowia. Łącznie, wydatki w tych działach stanowiły 78,5% wszystkich wydatków zrealizowanych przez województwa w 2017 r.

Struktura wydatków województw wg działów w 2017 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

Wykonanie oraz dynamikę wydatków zrealizowanych przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
WYDATKI OGÓŁEM,	12 617 385	15 973 164	14 317 429	89,6	113,5
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	1 126 683	1 206 337	1 131 568	93,8	100,4
Transport i łączność	5 028 862	6 970 875	6 154 190	88,3	122,4
Administracja publiczna	1 553 544	1 886 841	1 700 783	90,1	109,5
Różne rozliczenia	573 414	480 460	400 926	83,4	69,9
Oświata i wychowanie	663 251	852 892	762 987	89,5	115,0
Ochrona zdrowia	732 465	922 874	863 774	93,6	117,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	346 018	641 978	522 331	81,4	151,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 289 723	1 422 029	1 390 683	97,8	107,8

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. wydatki w dziale Transport i łączność zrealizowane zostały na poziomie 88,3% kwot planowanych; 44,4% wydatków tego działu zostało przeznaczone na wydatki majątkowe.

W dziale Transport i łączność 53,0% stanowiły wydatki na drogi publiczne wojewódzkie, 34,4% na krajowe pasażerskie przewozy kolejowe, a 10,4% na krajowe pasażerskie przewozy autobusowe. Łącznie wydatki te stanowiły 97,8% wydatków w dziale Transport i łączność. W porównaniu do 2016 r., wydatki w tym dziale wzrosły w 2017 r. o 22,4%.

Wydatki zrealizowane w dziale Administracja publiczna w 2017 r., były wyższe w porównaniu do 2016 r. o 9,5%. Wydatki w dziale Administracja publiczna w 79,7% przeznaczone zostały przez województwa na urzędy marszałkowskie.

Wydatki zrealizowane w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w 2017 r. zwiększyły się, w stosunku do 2016 r., o 7,8%. W tym dziale 86,1% wydatków stanowiły wydatki na muzea, teatry, biblioteki, filharmonie, archiwa, orkiestry, chóry i kapele oraz domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby.

W dziale Rolnictwo i łowiectwo, w stosunku do 2016 r., wydatki były wyższe o 0,4%, W tym dziale 90,6% wydatków poniesiono w zakresie melioracji, usuwania kłesk żywiołowych, wyłączenia z produkcji gruntów rolnych i Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich. W dziale Rolnictwo i łowiectwo wydatki majątkowe stanowiły 39,0%.

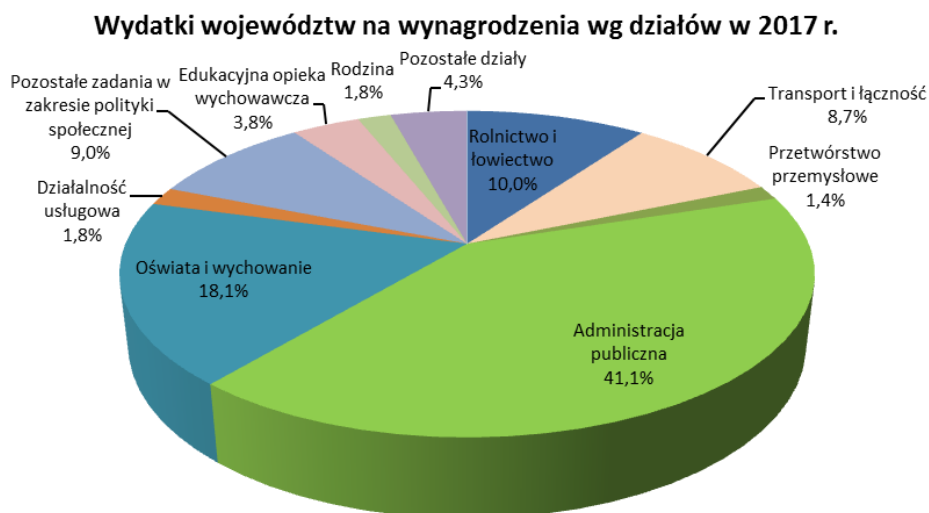
W dziale Ochrona zdrowia zrealizowane wydatki, w porównaniu do 2016 r., zwiększyły się o 17,9%; największy wzrost wydatków poniesionych przez województwa w 2017 r. odnotowuje się w rozdziale Zakłady opiekuńczo – lecznicze i pielęgnacyjno – opiekuńcze (611,7%). Natomiast najwyższy poziom wydatków wykazano w rozdziale Szpitale ogólne – 589.153 tys. zł.

W 2017 r. wpłat do budżetu państwa z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej dla województw dokonywały trzy województwa, które zrealizowały wpłaty w wysokości 379.002 tys. zł, tj. 100% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej na rok 2017.

Wpłaty województw stanowiły 94,5% wykonanych wydatków w dziale Różne rozliczenia

Szczegółowe dane dotyczące wydatków województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.1. Wydatki na wynagrodzenia według działów

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze wydatków na wynagrodzenia najwyższy udział stanowiły wydatki w działach: Administracja publiczna, Oświata i wychowanie, Rolnictwo i łowiectwo, Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, Transport i łączność, Edukacyjna opieka wychowawcza oraz Rodzina. Łącznie w tych działach województwa wykonały 92,6% wszystkich wydatków na wynagrodzenia zrealizowanych przez województwa w 2017 r.

Wykonane wydatki na wynagrodzenia przez województwa według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem,	2 230 325	2 446 693	2 359 120	96,4	105,8
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	226 853	242 782	236 010	97,2	104,0
Transport i łączność	194 350	207 140	205 109	99,0	105,5
Działalność usługowa	40 008	43 939	42 159	96,0	105,4
Administracja publiczna	898 891	1 013 051	968 455	95,6	107,7
Oświata i wychowanie	422 385	436 031	427 676	98,1	101,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	201 086	225 249	213 399	97,4	106,1
Edukacyjna opieka wychowawcza	85 916	90 452	89 428	98,9	104,1
Rodzina	0	45 161	43 473	96,3	-

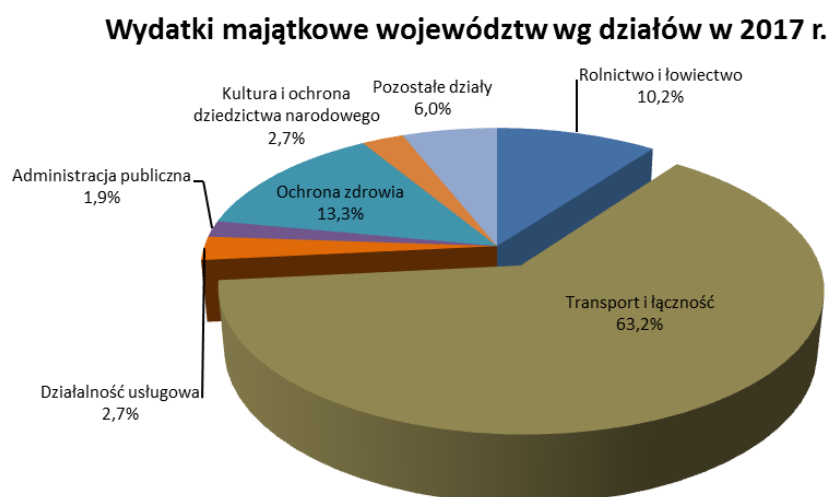
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., wydatki na wynagrodzenia we wszystkich działach łącznie wzrosły o 5,8%. Poniesione wydatki na wynagrodzenia województw w dziale Administracja publiczna były wyższe o 7,7% od wydatków na wynagrodzenia poniesionych w tym dziale w 2016 r.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków na wynagrodzenia zrealizowanych przez województwa według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.3.2. Wydatki majątkowe według działów

Strukturę wydatków majątkowych województw w 2017 roku prezentuje poniższy wykres.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

Przeważająca część środków budżetowych przeznaczonych przez województwa na wydatki majątkowe dotyczyła działów: Transport i łączność, Ochrona zdrowia, Rolnictwo i łowiectwo, Działalność usługowa, Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego i Administracja publiczna. Łącznie wydatki majątkowe w tych działach stanowiły 94,0% wydatków majątkowych zrealizowanych przez województwa w 2017 r.

We wszystkich znaczących działach wydatki majątkowe zostały zrealizowane poniżej kwot planowanych. W porównaniu do 2016 r., w 2017 r., zwiększyła się dynamika tych wydatków.

Wykonanie oraz dynamikę wydatków majątkowych zrealizowanych przez województwa w 2017 r. według ważniejszych działów prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
OGÓŁEM,	3 310 386	5 261 526	4 327 032	82,2	130,7
w tym:					
Rolnictwo i łowiectwo	404 085	488 779	440 934	90,2	109,1
Działalność usługowa	92 338	120 824	118 292	97,9	128,1
Transport i łączność	1 772 058	3 411 648	2 735 062	80,2	154,3
Administracja publiczna	75 987	109 223	81 735	74,8	107,6
Ochrona zdrowia	525 543	619 811	574 915	92,8	109,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	104 084	136 870	115 432	84,3	110,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. w strukturze wydatków majątkowych województw istotne działy to: Transport i łączność (63,2%), Ochrona zdrowia (13,3%), Rolnictwo i łowiectwo (10,2%), Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (2,7%), Działalność usługowa (2,7%), i Administracja publiczna (1,9%).

Wydatki majątkowe w dziale Transport i łączność dotyczyły w 80,7% wydatków na drogi publiczne wojewódzkie, w 15,9% związane były z krajowymi przewozami kolejowymi i w 1,9% dotyczyły infrastruktury portowej. Łącznie wydatki te stanowiły 98,5% wydatków majątkowych w dziale Transport i łączność.

Wydatki majątkowe w dziale Ochrona zdrowia w 76,2% dotyczyły wydatków majątkowych w zakresie szpitali ogólnych, w 7,0% - pozostałej działalności, w 5,7% leczenia psychiatrycznego oraz w 3,4% przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Wydatki w ww. rozdziałach stanowiły 93,2% wydatków majątkowych w dziale Ochrona zdrowia.

Szczegółowe dane dotyczące wydatków majątkowych województw według działów przedstawiono w tablicach załączonych do sprawozdania.

2.4. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca

Wydatki ogółem zrealizowane w 2017 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwach, według głównych kierunków ich rozdysponowania, przedstawia poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Wydatki województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	
	2016	2017
1	2	3
Wydatki ogółem, z tego:	328,26	372,53
Wydatki majątkowe	86,12	112,59
Wydatki bieżące	242,13	259,94

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)
Stan ludności według GUS na 31 grudnia 2016 r.

Wydatki ogółem województw wykonane w 2017 r., w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do 2016 r., zwiększyły się o 13,5%. Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca zwiększyły się o 30,7% a wydatki bieżące wzrosły o 7,4%.

Rozpiętość w poziomie wydatków województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie od 259,96 zł, tj. 69,8% średniej dla wszystkich województw do 471,82 zł, tj. 126,7% średniej.

Wydatki według województw na 1 mieszkańca w 2017 r. ujęte zostały w tablicach załączonych do sprawozdania.

3. Wynik budżetów województw

W 2017 roku budżety województw zamknęły się nadwyżką w wysokości 453.956 tys. zł.

W 2017 r. budżet 5 samorządów wojewódzkich zamknął się deficytem, który wyniósł 100.704 tys. zł, a 11 województw zamknęło swoje budżety nadwyżką na łączną kwotę 554.661 tys. zł.

Liczbę województw, według relacji wyniku do dochodów zrealizowanych w 2017 r. przedstawia poniższa tablica:

Wyszczególnienie	Relacja wyniku do dochodów województw					
	Razem	poniżej 5%	5-10%	10-15%	15-20%	powyżej 20%
Województwa z deficytem budżetowym	5	4	1	0	0	0
Województwa z nadwyżką budżetową	11	6	5	0	0	0

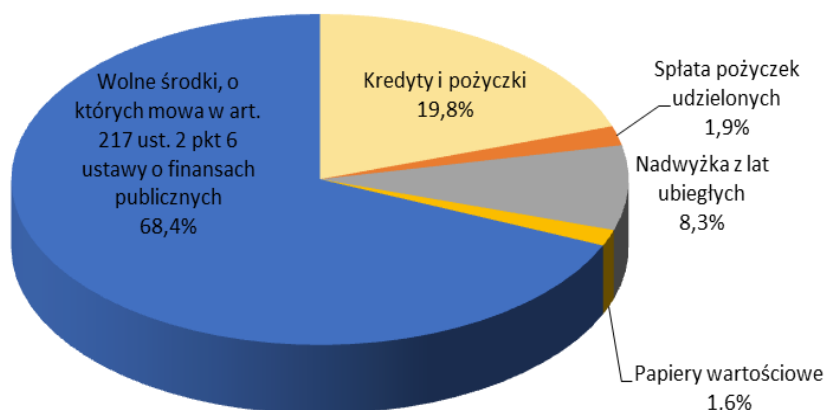
Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

Wynik województw z deficytem budżetowym w relacji do ich dochodów nie przekroczył 10%.

4. Przychody i rozchody województw

Województwa w 2017 r. zrealizowały przychody w łącznej wysokości 1.894.386 tys. zł, natomiast rozchody w łącznej kwocie 1.076.790 tys. zł.

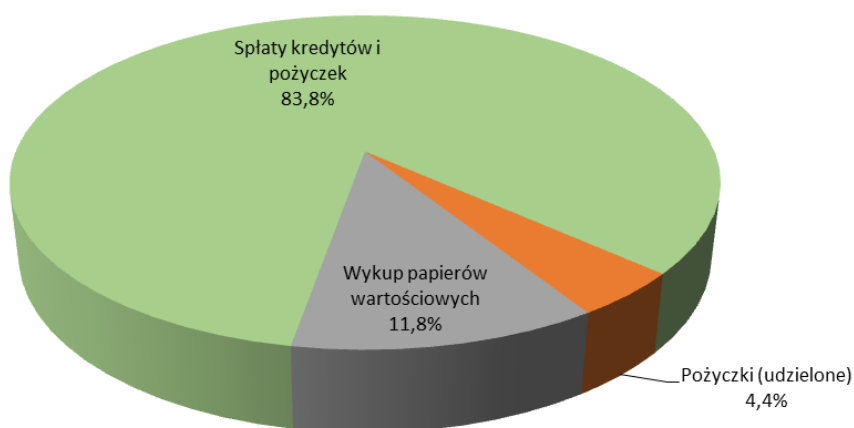
Struktura przychodów województw w 2017 r.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W przychodach województw w 2017 r. wolne środki stanowiły 68,4%, przychody z tytułu kredytów i pożyczek - 19,8%, a nadwyżka z lat ubiegłych stanowiła 8,3% przychodów.

Struktura rozchodów województw w 2017 r.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

W rozchodach województw największy udział miały spłaty kredytów i pożyczek, które stanowiły 83,8% rozchodów ogółem.

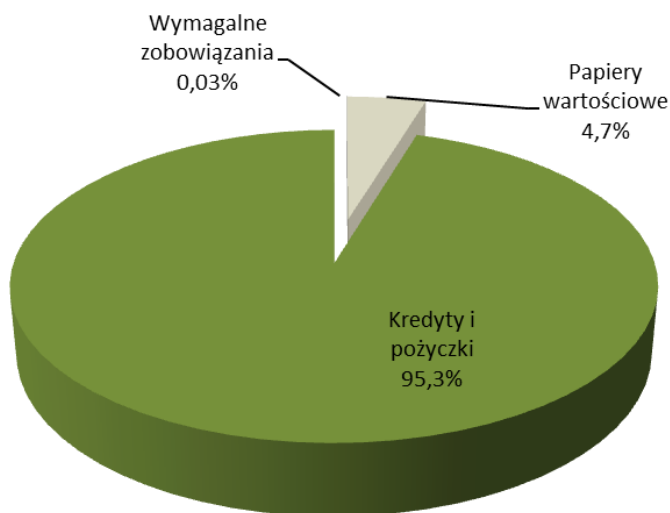
W 2017 r. przychody województw z tytułu kredytów i pożyczek wyniosły 375.203 tys. zł natomiast rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek wyniosły 902.394 tys. zł.

5. Zobowiązania według tytułów dłużnych województw

W 2017 r. zadłużenie ogółem województw wyniosło 6.092.215 tys. zł.

W 2017 r. w strukturze zobowiązań województw udział kredytów i pożyczek wyniósł 95,3%, udział papierów wartościowych – 4,7% a udział zobowiązań wymagalnych – 0,03%.

Struktura zobowiązań województw w 2017 r.

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów województw za 2017 r. (Min. Fin.)

Zobowiązania województw według tytułów dłużnych zostały przedstawione poniżej.

Wyszczególnienie	Zobowiązania województw według tytułów dłużnych		
	2016	2017	(3:2)
	tys. zł		%
1	2	3	4
Zobowiązania województw według tytułów dłużnych ogółem, z tego:	6 768 869	6 092 215	90,0
Papiery wartościowe	362 768	286 123	78,9
w tym: długoterminowe	362 768	286 123	78,9
Kredyty i pożyczki	6 405 481	5 804 273	90,6
w tym: długoterminowe	6 405 481	5 804 273	90,6
Wymagalne zobowiązania	620	1 819	293,4
w tym z tytułu: dostaw towarów i usług	392	380	96,9

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., zadłużenie ogółem województw zmniejszyło o 10,0%, w tym z tytułu kredytów i pożyczek o 9,4%. W 2017 r. zwiększył się udział zobowiązań wymagalnych. Kwota zobowiązań wymagalnych, z 620 tys. zł w 2016 r., zwiększyła się do 1.819 tys. zł w 2017 r.

W 2017 r. zadłużenie wystąpiło we wszystkich 16 województwach, a udział zadłużenia województw w dochodach ogółem województw wynosił 41,2%.

Udział zadłużenia województw bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych w wykonanych dochodach ogółem wyniósł 37,3%.

Liczba województw wg relacji zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych do wykonanych dochodów tych jednostek.

Lata	Liczba jednostek								
	OGÓŁEM	Zadłużonych	Poniżej 10%	10%-20%	20%-30%	30%-40%	40%-50%	50%-60%	Powyżej 60%
2016	16	16	1	2	0	6	2	3	2
2017	16	16	3	0	4	4	1	3	1

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów województw za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W 2017 r. według danych zawartych w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych (stan bazy na 13 listopada 2017 r.), wszystkie województwa spełniały indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia, określony w art. 243 ustawy o finansach publicznych.

Z informacji uzyskanych z regionalnych izb obrachunkowych wynika, że na dzień 31 grudnia 2017 r. województwa nie wykazały zadłużenia w pozabankowych instytucjach finansowych, które nie będąc bankami wykonują czynności podobne do czynności bankowych.

6. Przychody i koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych

W 2017 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziły 3 województwa (lubuskie, mazowieckie i zachodniopomorskie).

Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych województw w 2017 roku przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Przychody	29 830	32 256	28 941	89,7	97,0
w tym: dotacje z budżetu	2 384	2 765	2 615	94,6	109,7
Koszty	29 033	32 113	29 688	92,5	102,3
Podatek dochodowy od osób prawnych	239	0	129	-	54,2
Wpłaty do budżetu województw	79	0	39	-	49,4

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Przychody wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych w 2017 r. wyniosły 28.941 tys. zł, w tym dotacje z budżetu stanowiły 2.615 tys. zł.

W 2017 r., w porównaniu do 2016 r., przychody samorządowych zakładów budżetowych w województwach były niższe o 3,0%, a dotacje z budżetów województw zwiększyły się o 9,7%.

Koszty samorządowych zakładów budżetowych w województwach wyniosły 29.688 tys. zł i były wyższe o 2,3% niż zrealizowane w 2016 r.

Wojewódzkie samorządowe zakłady budżetowe dokonały w 2017 r. wpłat nadwyżki środków obrotowych do budżetu w kwocie 39 tys. zł.

W 2017 r. samorządowe zakłady budżetowe w województwach realizowały zadania z zakresu określonego w działach: Rolnictwo i łowiectwo (68,3% przychodów ogółem), Kultura fizyczna (26,7% przychodów ogółem) oraz Transport i łączność (5,1% przychodów ogółem).

Przychody wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem					
z tego:	29 830	32 256	28 941	89,7	97,0
Rolnictwo i łowiectwo	20 219	23 001	19 756	85,9	97,7
Kultura fizyczna	8 186	7 695	7 722	100,4	94,3
Transport i łączność	1 425	1 560	1 463	93,8	102,6

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

W strukturze kosztów największy udział stanowiły koszty poniesione w dziale Rolnictwo i łowiectwo (68,6% kosztów), Kultura fizyczna (27,1%) oraz Transport i łączność (4,3%).

Koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych wg działów

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Ogółem:					
z tego:	29 033	32 113	29 688	92,5	102,3
Rolnictwo i łowiectwo	19 916	22 858	19 487	85,3	97,8
Kultura fizyczna	7 866	7 695	8 801	114,4	111,9
Transport i łączność	1 251	1 560	1 400	75,8	111,9

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

Stan środków obrotowych wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych zmniejszył się ze 684 tys. zł na początku roku do - 233 tys. zł na koniec roku.

7. Wydzielony rachunek dochodów wojewódzkich jednostek budżetowych

Wydzielone rachunki dochodów, o którym mowa w art. 223 ustawy o finansach publicznych, utworzono w 12 województwach.

W ramach ww. rachunku województwa zrealizowały w 2017 r. dochody w wysokości 27.933 tys. zł, stanowiące 80,2% planu i były one niższe o 8,5% od dochodów wykonanych w 2016 r.

Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016 r.	Plan 2017 r.	Wykonanie 2017 r.	(4:3)	(4:2)
	tys. zł			%%	
1	2	3	4	5	6
Dochody	28 239	34 818	27 933	80,2	98,9
Wydatki	28 432	34 984	27 804	79,5	97,8
w tym : wpłaty do budżetu	1 091	368	842	228,9	77,2

Źródło: Sprawozdania roczne województw z wykonania dochodów i wydatków na rachunku o którym mowa w art. 223 ust.1 ustawy o finansach publicznych za 2016 r. i za 2017 r. (Min. Fin)

Wydatki zrealizowane z wydzielonych rachunków wyniosły 27.804 tys. zł i były niższe o 20,5% niż planowano, a dokonane wpłaty do budżetu województw stanowiły 228,9% kwoty planowanej na 2017 r.

W 2017 r. wykonane wydatki były niższe o 2,2%, w porównaniu do 2016 r., natomiast wpłaty do budżetów województw zmniejszyły się o 22,8%.

Stan środków pieniężnych na wydzielonych rachunkach dochodów na początku 2017 r. wynosił 627 tys. zł i zwiększył się na koniec 2017 r. do kwoty 756 tys. zł (20,5%).

VI. Zbiorcze informacje dotyczące środków na realizację projektów i programów realizowanych z udziałem środków z Unii Europejskiej, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, środków z budżetu państwa na współfinansowanie oraz płatności z budżetu środków europejskich.

Zgodnie z ustawą z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, dochodami tych jednostek mogą być, między innymi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej.

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, umożliwiają jednostkom samorządu terytorialnego również uzyskanie dofinansowania ich wkładu własnego ze środków budżetu państwa, co jest wymagane przy realizacji projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, środki przeznaczone na realizację programów operacyjnych w części odpowiadającej wkładowi środków europejskich stanowią w budżecie państwa odrębną część pn. budżet środków europejskich, z którego wydatki realizowane są w formie płatności. Za obsługę płatności w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich odpowiada Minister Finansów w imieniu którego, obsługę bankową płatności prowadzi Bank Gospodarstwa Krajowego w ramach umowy rachunku bankowego. Podkreślić należy, że środki ujęte w budżecie środków europejskich są środkami publicznymi, które mogą być wykorzystane wyłącznie na cele określone w umowach międzynarodowych lub wskazane przez ich dawcę. Wydatki finansowane przy udziale tych środków muszą być dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu (art. 184 ust. 1 ustawy o finansach publicznych).

Natomiast część środków odpowiadająca wkładowi krajowemu, jest przekazywana w formie dotacji celowej. Zatem od 1 stycznia 2010 r. dofinansowanie dokonywane jest w dwóch formach, tj. płatności i współfinansowania przekazywanego z budżetu państwa w formie dotacji celowej, w związku z tym otrzymane dofinansowanie beneficjent wydatkuje i rozlicza w trybie przewidzianym dla danej formy dofinansowania.

Ze sprawozdań rocznych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. wynika, iż przekazane jednostkom samorządu terytorialnego środki, na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także finansowanie i współfinansowanie

programów ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej oraz na realizację płatności, których źródłem jest budżet środków europejskich, wyniosły 8.753.923 tys. zł, co stanowiło 71,6% ich planu rocznego (12.219.329 tys. zł), z tego:

- środki Unii Europejskiej¹) – 1.208.960 tys. zł, co stanowiło 79,4% planu,
- płatności z budżetu środków europejskich² – 6.778.834 tys. zł, co stanowiło 70,0% planu,
- środki budżetu państwa lub inne, przekazane jako współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności UE i innych środków bezzwrotnych oraz na współfinansowanie realizacji programów i projektów finansowanych z udziałem środków europejskich³ – 766.129 tys. zł, co stanowiło 75,3% planu.

Wysokość dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych, na tle zrealizowanych dochodów i wydatków ogółem tych jednostek, prezentuje poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Dynamika (4:2)
	w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6
Dochody ogółem	213 668 930	214 460 072	229 878 741	107,2	107,6
w tym:					
- środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	1 079 929	1 523 136	1 208 960	79,4	111,9
- środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych	693 052	1 017 910	766 129	75,3	110,5
- płatności w zakresie budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2010r.)	5 444 701	9 678 284	6 778 834	70,0	124,5
Wydatki ogółem	206 034 558	246 202 740	230 166 344	93,5	111,7
w tym:					
- na finansowanie programów i projektów unijnych	936 495	1 810 836	1 489 177	82,2	159,0
- na współfinansowanie programów i projektów unijnych	1 678 870	5 099 722	3 742 465	73,4	222,9
- płatności w zakresie budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2010 r.)	1 866 561	10 366 527	7 543 118	72,8	404,1

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min. Fin.)

¹ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafów 1, 5 i 8

² Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafu 7

³ Uwzględniono dochody jst klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafu 2, 6 i 9.

Z otrzymanej przez jednostki samorządu terytorialnego kwoty 8.753.923 tys. zł na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE, a także na finansowanie wydatków, których źródłem jest budżet środków europejskich przeznaczono dla:

- gmin	- 2.260.207 tys. zł, tj. 25,8%,
- powiatów	- 947.008 tys. zł, tj. 10,8%,
- miast na prawach powiatu	- 2.345.524 tys. zł, tj. 26,8%,
- województw	- 3.201.184 tys. zł, tj. 36,6%.

W relacji do wykonanych dochodów ogółem poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego, ww. dochody stanowiły:

- w gminach	- 2,0%,
- w powiatach	- 3,7%,
- w miastach na prawach powiatu	- 3,0%,
- w województwach	- 21,7%.

W 2017 r., w związku z realizacją programów i projektów unijnych, wydatki jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 12.774.761 tys. zł, co stanowiło 73,9% ich rocznego planu, z tego:

- wydatki na finansowanie programów i projektów ze środków UE – 1.489.177 tys. zł, tj. 82,2% ich rocznego planu,
- wydatki na współfinansowanie programów i projektów unijnych, stanowiące krajowy wkład publiczny - 3.742.466 tys. zł, tj. 73,4% ich rocznego planu,
- wydatki w ramach płatności budżetu środków europejskich – 7.543.118 tys. zł, tj. 72,8% ich rocznego planu.

Z wykazanej wyżej kwoty wydatków 12.774.761 tys. zł, przypadało na:

- gminy	– 4.624.505 tys. zł, tj. 36,2%,
- powiaty	– 1.284.559 tys. zł, tj. 10,1%,
- miasta na prawach powiatu	– 3.342.923 tys. zł, tj. 26,2%,
- województwa	– 3.522.774 tys. zł, tj. 27,5%.

W 2017 r. wydatki samorządów w ramach płatności budżetu środków europejskich, stanowiły 7.543.118 tys. zł, z tego:

- wydatki gmin	– 2.674.946 tys. zł, tj. 35,5%;
- wydatki powiatów	– 771.327 tys. zł, tj. 10,2%;
- wydatki miast na prawach powiatu	– 2.327.170 tys. zł, tj. 30,9%;
- wydatki województw	– 1.769.676 tys. zł, tj. 23,4%.

Wyższe wykonanie wydatków w zakresie realizacji programów finansowanych ze środków europejskich w roku 2017, w porównaniu z rokiem 2016 (wzrost o 185%) wynika przede wszystkim z faktu, że jednostki samorządu terytorialnego po okresie przygotowań projektów w latach 2015-2016, w roku 2017 rozpoczęły realizację zasadniczej części projektów w ramach Perspektywy Finansowej 2014 – 2020, co spowodowało uruchomienie środków finansowych na ten cel.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych w 2017 r. z udziałem środków Unii Europejskiej według działów zawiera poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	Wykonanie 2016	Plan (po zmianach) 2017	Wykonanie 2017	Wskaźnik (4:3)	Struktura	Dynamika (4:2)
	tys. zł			%%		
1	2	3	4	5	6	7
WYDATKI OGÓŁEM	4 481 926	17 277 085	12 774 761	73,9	100,0	285,0
w tym:						
Rolnictwo i łowiectwo	136 681	724 585	503 708	69,5	3,9	368,5
Rybołówstwo i rybactwo	11 541	14 709	10 329	70,2	0,1	89,5
Przetwórstwo przemysłowe	175 838	199 135	155 105	77,9	1,2	88,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	7 537	79 206	49 884	63,0	0,4	661,9
Transport i łączność	1 941 228	7 179 889	5 712 510	79,6	44,7	294,3
Turystyka	16 897	112 193	64 878	57,8	0,5	384,0
Gospodarka mieszkaniowa	54 794	487 287	323 318	66,4	2,5	590,1
Działalność usługowa	33 696	180 431	107 317	59,5	0,8	318,5
Informatyka	16 615	47 849	27 169	56,8	0,2	163,5
Administracja publiczna	587 206	1 089 090	853 602	78,4	6,7	145,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	26 504	178 427	152 053	85,2	1,2	573,7
Oświata i wychowanie	478 577	2 933 207	2 133 968	72,8	16,7	445,9
Ochrona zdrowia	136 245	114 634	81 003	70,7	0,6	59,5
Pomoc społeczna	87 083	348 806	266 425	76,4	2,1	305,9
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	244 027	1 067 435	770 490	72,2	6,0	315,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	10 914	89 917	64 943	72,2	0,5	595,0
Rodzina	0	90 498	64 457	71,2	0,5	0,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	337 141	1 583 201	962 405	60,8	7,5	285,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	105 282	568 2017	350 973	61,8	2,7	333,4
Kultura fizyczna	34 830	135 502	89 254	65,9	0,7	256,3

Źródło: Sprawozdania roczne z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2016 r. i 2017 r. (Min.Fin.)

W strukturze wydatków dominowały wydatki na zadania realizowane w ramach działów: Transport i łączność, Oświata i wychowanie, Gospodarka komunalna, Administracja

publiczna oraz Rolnictwo i łowiectwo. Natomiast wydatki na zadania w zakresie Pozostałych zadań z zakresu polityki społecznej, Kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Gospodarki mieszkaniowej oraz Pomocy społecznej wyniosły 1.711.206 tys. zł, co stanowiło 13,4% kwoty wykonanych wydatków ogółem.

Zrealizowane w 2017 r. przychody ogółem, w tym przychody na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, w podziale na rodzaje samorządu terytorialnego, przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Jednostki samorządu terytorialnego	Gminy	Powiaty	Miasta na prawach powiatu	Województwa
	w tys. zł				
1	2	3	4	5	6
Przychody ogółem, w tym:	27 439 516	12 824 452	2 443 209	10 277 469	1 894 386
kredyty i pożyczki na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych	788 916	461 226	63 629	182 061	82 000
papiery wartościowe na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych	5 286	5 286	0	0	0

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 2017 r. (Min. Fin.)

Z powyższego wynika, iż w przychodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego, przychody pochodzące z kredytów i pożyczek związane z realizacją programów i projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, stanowiły 2,9%.

VII. Zbiorcze wykonanie budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego

Według danych wykazanych w sprawozdaniach 152 związków jednostek samorządu terytorialnego wynika, że związki te zaplanowały na 2017 r. deficyt w wysokości 82.199 tys. zł w rezultacie zamknęły swoje budżety zbiorczo nadwyżką w kwocie 49.181 tys. zł.

W 2017 r. 96 związków, tj. 63,2% łącznej ich liczby, zamknęło swoje budżety nadwyżką, 55 związków wykazało deficyt (36,2% ogółu związków), a jeden związek wykazał budżet zrównoważony.

Dochody ogółem zrealizowane przez związki w 2017 r. wynosiły 1.771.944 tys. zł, co stanowi 96,5% kwot zaplanowanych na ten rok. Dochody własne wykonane zostały w kwocie 1.725.030 tys. zł, co stanowiło 97,5% planu rocznego, zaś dotacje w kwocie 46.914 tys. zł, co stanowiło 70,3% planu. W porównaniu do 2016 r. dochody ogółem związków jednostek samorządu terytorialnego, w 2017 r. zmniejszyły się o 6,6%. W strukturze dochodów ogółem związków, dochody własne stanowiły 97,4%, natomiast dotacje 2,6%.

Wydatki ogółem, wykonane w kwocie 1.722.763 tys. zł, stanowiły 89,8% kwoty planowanej na 2017 r., przy czym wydatki majątkowe zostały zrealizowane w wysokości 90.121 tys. zł, tj. 43,9% planu rocznego, zaś wydatki bieżące w kwocie 1.632.642 tys. zł, tj. 95,3% planu. W strukturze wydatków ogółem wydatki majątkowe stanowiły 5,2%, natomiast wydatki bieżące 94,8%.

Stan zadłużenia związków jednostek samorządu terytorialnego na koniec 2017 r. wyniósł 358.307 tys. zł. Zadłużenie związków jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r. zmniejszyło się o 13,0% w porównaniu do zadłużenia w 2016 r. Udział zadłużenia związków jednostek samorządu terytorialnego w ich wykonanych dochodach ogółem wynosił 20,2% i był niższy o 1,5 punktu procentowego niż w 2016 r.

W 2017 r. 10 związków prowadziło działalność w formach samorządowego zakładu budżetowego. Przychody zakładów budżetowych prowadzonych przez związki zostały zrealizowane w kwocie 33.080 tys. zł (92,8% kwoty planowanej).

Koszty wyniosły 31.587 tys. zł (niższe od planu o 10,7%), a wpłaty do budżetu wyniosły 1.808 tys. zł. Stan środków obrotowych zmniejszył się z 1.513 tys. zł na początku 2017 r. do 869 tys. zł na koniec roku (tj. o 42,5%).

Działalność związków w ramach samorządowych zakładów budżetowych dotyczyła działu 400 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i gaz oraz działu 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska.

VIII. Zbiorcze wykonanie budżetu związku metropolitalnego

Informacja z wykonania budżetu związku metropolitalnego w województwie śląskim za okres od 1 lipca do 31 grudnia 2017 r.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko – Zagłębiowska Metropolia” oraz na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, z dniem 1 lipca 2017 r. został utworzony związek metropolitalny o podanej wyżej nazwie. Związek metropolitalny rozpoczął realizację zadań z dniem 1 stycznia 2018 r.

W okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2017 r. zadania i kompetencje organów związku metropolitalnego wykonywał pełnomocnik do spraw utworzenia związku, którym zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim, był Prezydent miasta Katowice. Do zadań pełnomocnika należało przygotowanie organizacyjne i prawne związku metropolitalnego do wykonywania zadań publicznych, w tym między innymi, opracowanie projektu uchwały w sprawie budżetu związku metropolitalnego.

Ze sprawozdania z wykonania budżetu związku metropolitalnego za okres od 1 lipca do 31 grudnia 2017 r., który realizowany był przez ww. pełnomocnika wynika, że dochody związku za ten okres wyniosły 13.151 tys. zł i pochodziły:

w kwocie 6.962 tys. zł z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, które stanowiły 52,9% dochodów ogółem;

w kwocie 6.190 tys. zł z tytułu składek gmin tworzących związek metropolitalny, które stanowiły 47,1% dochodów ogółem.

Wydatki związku metropolitalnego w powyższym okresie zostały zrealizowane w wysokości 1.239 tys. zł i zostały przeznaczone głównie na wydatki bieżące i inwestycyjne dotyczące urzędu metropolitalnego. Wynik budżetu związku metropolitalnego osiągnięty za rok 2017 był dodatni, wyniósł 11.912 tys. zł co stanowi 90,5% uzyskanych dochodów.

Nadwyżka dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi związku metropolitalnego za rok 2017 stanowiła kwotę 12.077 tys. zł.

Spis tablic

- Tablica 1. Informacja z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2017 r.
- Tablica 2. Dochody, wydatki i wynik jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca
- Tablica 3. Dochody jednostek samorządu terytorialnego według źródeł pochodzenia
- Tablica 4. Dochody jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 5. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 6. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 7. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 8. Dotacje i płatności z budżetu środków europejskich jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 9. Dotacje celowe jednostek samorządu terytorialnego przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 10. Dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 11. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 12. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według działów
- Tablica 13. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według działów
- Tablica 14. Wydatki majątkowe i inwestycyjne jednostek samorządu terytorialnego według województw
- Tablica 15. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych
- Tablica 16. Dochody i wydatki na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych
- Tablica 17. Informacja z wykonania budżetów gmin za 4 kwartały 2017 r.
- Tablica 18. Informacja z wykonania budżetów gmin miejskich za 4 kwartały 2017 r.
- Tablica 19. Informacja z wykonania budżetów gmin wiejskich za 4 kwartały 2017 r.
- Tablica 20. Informacja z wykonania budżetów gmin miejsko-wiejskich za 4 kwartały 2017 r.
- Tablica 21. Dochody, wydatki i wynik gmin na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 22. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań gmin według województw
- Tablica 23. Dochody gmin według źródeł pochodzenia
- Tablica 24. Dochody gmin według działów
- Tablica 25. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych gmin w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza (w układzie wojewódzkim)
- Tablica 26. Zestawienie wykonania wydatków gmin w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza (w układzie wojewódzkim)

- Tablica 27. Zestawienie środków przekazanych gminom w roku 2017 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 28. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej gmin według województw
- Tablica 29. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gmin według województw
- Tablica 30. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez gminy na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 31. Dotacje celowe gmin przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 32. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej gmin według działów
- Tablica 33. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych gmin według działów
- Tablica 34. Wydatki gmin według działów i rodzajów
- Tablica 35. Wydatki gmin wiejskich według działów i rodzajów
- Tablica 36. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatki bieżących w dziale 750 – Administracja publiczna w gminach według województw
- Tablica 37. Wydatki majątkowe i inwestycyjne gmin według województw
- Tablica 38. Informacja z wykonania budżetów powiatów za 4 kwartały 2017 r.
- Tablica 39. Dochody, wydatki i wynik powiatów na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 40. Dochody powiatów według źródeł pochodzenia
- Tablica 41. Dochody powiatów według działów
- Tablica 42. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych powiatach
- Tablica 43. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych powiatów w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 44. Zestawienie wykonania wydatków powiatów w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 45. Zestawienie środków przekazanych powiatom w roku 2017 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 46. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej powiatów według województw
- Tablica 47. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych powiatów według województw
- Tablica 48. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez powiaty na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 49. Dotacje celowe powiatów przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 50. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej powiatów według działów
- Tablica 51. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych powiatów według działów
- Tablica 52. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków bieżących w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych powiatach

- Tablica 53. Wydatki majątkowe i inwestycyjne powiatów według województw
- Tablica 54. Wydatki powiatów według działów i rodzajów
- Tablica 55. Informacja z wykonania budżetów miast na prawach powiatu za 4 kwartały 2017 r.
- Tablica 56. Dochody, wydatki i wynik miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca według województw
- Tablica 57. Dochody miast na prawach powiatu według źródeł pochodzenia
- Tablica 58. Dochody miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 59. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych miastach na prawach powiatu
- Tablica 60. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych miast na prawach powiatu w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 61. Zestawienie wykonania wydatków miast na prawach powiatu w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 62. Zestawienie środków przekazanych miastom na prawach powiatu w roku 2017 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 63. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu (część gminna) według województw
- Tablica 64. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu (część gminna) według województw
- Tablica 65. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez miasta na prawach powiatu (część gminna) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 66. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu (część powiatowa) według województw
- Tablica 67. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu (część powiatowa) według województw
- Tablica 68. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez miasta na prawach powiatu (część powiatowa) na podstawie porozumień z organami administracji rządowej według województw
- Tablica 69. Dotacje celowe miast na prawach powiatu przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 70. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 71. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych miast na prawach powiatu według działów
- Tablica 72. Wydatki miast na prawach powiatu według działów i rodzajów
- Tablica 73. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków bieżących w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych miastach na prawach powiatu
- Tablica 74. Wydatki majątkowe i inwestycyjne miast na prawach powiatu według województw
- Tablica 75. Informacja z wykonania budżetów województw za 4 kwartały 2017 r.
- Tablica 76. Dochody, wydatki i wynik województw na 1 mieszkańca
- Tablica 77. Zestawienie dochodów, wydatków, wyniku oraz zobowiązań w poszczególnych województwach

- Tablica 78. Dochody województw według źródeł pochodzenia
- Tablica 79. Dochody województw według działów
- Tablica 80. Zestawienie wykonania części oświatowej subwencji ogólnej, dotacji celowych województw w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 81. Zestawienie wykonania wydatków województw w dziale 801 - Oświata i wychowanie i 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza
- Tablica 82. Zestawienie środków przekazanych województwom w roku 2017 ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego
- Tablica 83. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań z zakresu administracji rządowej województw
- Tablica 84. Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych województw
- Tablica 85. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań realizowanych przez województwa na podstawie porozumień z organami administracji rządowej
- Tablica 86. Dotacje celowe województw przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich według działów
- Tablica 87. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej województw według działów
- Tablica 88. Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych województw według działów
- Tablica 89. Wydatki województw według działów i rodzajów
- Tablica 90. Zestawienie wykonania wydatków, wydatków bieżących oraz wydatków bieżących w dziale 750 – Administracja publiczna w poszczególnych województwach
- Tablica 91. Wydatki majątkowe i inwestycyjne województw
- Tablica 92. Informacja z wykonania budżetów związków jednostek samorządu terytorialnego za 4 kwartały 2017 roku
- Tablica 93. Wykaz gmin dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2017 roku
- Tablica 94. Wykaz powiatów dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2017 roku
- Tablica 95. Wykaz miast na prawach powiatu dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część równoważącą subwencji ogólnej w 2017 roku
- Tablica 96. Wykaz województw dokonujących wpłat z przeznaczeniem na część regionalną subwencji ogólnej w 2017 roku